

Festes
del Santíssim Sagrari de Sant
LLOMBAI
Del 19 al 28
D'AGOST 22

Fotografia i edició portada
del llibre de festes
Jordi Garcia

Llobai festes 2022

02-08

Saludes

09-58

**Col·laboracions
literàries**

59-109

**Educació, cultura
i esport**

110-113

Quintes

114-115

Regina 2022

116-117

Festers i festeres 2022

120-124

Programació actes

125-176

Guía comercial

sumari

Estimats veïns i veïnes

Les festes del nostre poble són molt més que unes celebracions. Són el retrobament de molta gent que fa temps que no es veu, són la certificació del potencial de la nostra cultura, la nostra tradició i la nostra història. Són, en definitiva, una demostració d'allò que som. Però d'allò, també, què volem ser. Estes festes que afrontem en breu son d'una importància cabdal perquè suposen la tornada després d'anys d'incertesa marcades per la pandèmia de la Covid-19. Són, més que mai, les festes del retrobament. És per això que no podem demanar altra cosa que una participació massiva, que una implicació de tot el poble en les activitats que s'han organitzat pensant en tots els públics, en totes les edats, en tots els gustos.

Les festes de Llombai són les festes de tot el poble. Són dies en els quals ens agrada vore'ns pel carrer, fer-nos un aperitiu i un refrecs al nostre bar preferit, posar-nos les nostres millors gales i formar part de la tradició. Moltes persones s'impliquen en la configuració de les festes i sols podem tindre que paraules d'agraïment. Sempre poden existir errors però la intenció és la millor, la d'oferir als habitants de Llombai els actes més divertits, més emotius i més representatius.

I per descomptat, vull donar les gràcies als veraders protagonistes d'estes festes, les Festeres i Festers, i molt especialment a la seua reina Júlia Fillol Donat, per la seua participació, implicació i col·laboració. Per a tots ells, la nostra més sincera felicitació i enhorabona.

2022 és un any emblemàtic per a Llombai. És el primer any que celebrarem les nostres festes patronals després de la pandèmia. L'any en què Llombai ha sigut designat com una de les seus de l'Any Jubilar en reconeixement al paper de Sant Francesc de Borja. Un autèntic privilegi per a una localitat que té les seues arrels en la història i que compta en l'actualitat amb alguns dels enclavaments religiosos més importants del territori valencià.

Sant Francesc de Borja, la seua filosofia i el seu llegat segueixen molt presents en

la societat llobaïna, i per tant estem en l'obligació de continuar homenatjant-lo com un dels sonatges més importants de la nostra història. És per això que les festes d'este 2022 que celebrem en el seu honor, tenen un sabor especial.

Per a l'equip de Govern i també per a mi com a alcalde és un orgull poder convidar-vos a participar. També a tots aquells i aquelles que no són del nostre poble però que sempre vos agrada arrimar-vos per sumar. Per assaborir allò que és ser de Llombai. Per ser un poc de Llombai.

Moltes gràcies a tots i totes les que ho heu fet possible.

**Disfruteu molt de les nostres festes.
Visca Llombai.**

salutació

Alcalde de Llombai

José Forés

Estimados vecinos y vecinas

Las fiestas de nuestro pueblo son mucho más que unas celebraciones. Son el reencuentro de mucha gente que hace tiempo que no se ve, son la certificación del potencial de nuestra cultura, nuestra tradición y nuestra historia. Son, en definitiva, una demostración de aquello que somos. Pero de aquello, también, que queremos ser. Estas fiestas que afrontamos en breve son de una importancia capital porque suponen la vuelta después de años de incertidumbre, marcadas por la pandemia de la Covid-19. Son, más que nunca, las fiestas del reencuentro. Es por eso que no podemos pedir otra cosa que una participación masiva, que una implicación de todo el pueblo en las actividades que se han organizado pensando en todos los públicos, en todas las edades, en todos los gustos.

Las fiestas de Llombai son las fiestas de todo el pueblo. Son días en los cuales gusta vernos por la calle, hacernos un aperitivo y un refresco en nuestro bar preferido, ponernos nuestras mejores galas y formar parte de la tradición. Muchas personas se implican en la configuración de las fiestas y solo podemos tener que palabras de agradecimiento. Siempre pueden existir errores pero la intención es la mejor, la de ofrecer a los

habitantes de Llombai los actos más divertidos, más emotivos y más representativos.

Y por supuesto, quiero dar las gracias a los verdaderos protagonistas de estas fiestas, las Festeras y Festeros, y muy especialmente a su reina Júlia Fillol Donat, por su participación, implicación y colaboración. Para todos ellos, nuestra más sincera felicitación y enhorabuena.

2022 es un año emblemático para Llombai. Es el primer año que celebraremos nuestras fiestas patronales después de la pandemia. El año en que Llombai ha sido designado como una de las sedes del Año Jubilar en reconocimiento al papel de San Francisco de Borja. Un auténtico privilegio para una localidad que tiene sus raíces en la historia y que cuenta en la actualidad con algunos de los enclaves religiosos más importantes del territorio valenciano.

San Francisco de Borja, su filosofía y su legado siguen muy presentes en la sociedad llombaina, y por tanto estamos en la obligación de continuar homenajeándolo cómo uno de los personajes más importantes de nuestra historia. Es por eso que las fiestas de este 2022 que celebramos en su honor, tienen un sabor especial.

Para el equipo de Gobierno y también para mí como alcalde es un orgullo poder invitaros a participar. También a todos aquellos y aquellas que no son de nuestro pueblo pero que siempre os gusta acercaros para sumar. Para saborear aquello que es ser de Llombai. Para ser un poco de Llombai.

Muchas gracias a todos y todas las que lo habéis hecho posible.

**Disfrutad mucho de nuestras fiestas.
Viva Llombai.**

salutació

Regidor de Festes

Javier Bisbal

Estimat poble
de Llombai.

Després de dos anys de pandèmia tornem a celebrar amb normalitat nostres festes patronals en honor a San Francisco de Borja. Han sigut anys atípics però actualment vivim una situació diferent dels anys anteriors, sense mesures, ni restriccions i acostant-nos a la normalitat.

El mes d'agost està marcat en el calendari per a la gent de Llombai, la setmana de festes és esperada per tots amb il·lusió i moltes ganes. Enguany tornen els tradicionals sopars en el tauler, el retrobament amb els quintos, disfressar-se amb els amics i moltes altres costums que hem enyorat tant tot este temps.

Vull aprofitar per a agrair l'esforç als Festers i Festeres 2022 per la seua paciència i constància després d'estos anys d'incertesa. Són moltes les hores de treball i dedicació en cada acte que organitzen en els que alguns han hagut de ser cancel·lats per motius de la situació viscuda.

Per últim, vos convida a disfrutar de la setmana de festes i participar en els actes programats amb tolerància, diversitat i respecte.

VISCA LLOMBAI

corporació municipal

2019-2023

D. JOSÉ FORÉS SANZ (PP)
ALCALDE- PRESIDENT

D. JOSÉ LUIS CLIMENT CERVERA (PP)
Tinent d'Alcalde, Personal, Agricultura i Medi Ambient

Dª SUSANA TRINIDAD QUEROL CONCHELL (PP)
Tinent d'Alcalde, Esports, Educació i Cultura

Dª VICTORIA EUGENIA CASES PARRILLA (PP)
Tinent d'Alcalde, Sanitat, Benestar Social i Igualtat

D. JAVIER BISBAL GARRIDO (PP)
Regidor, Festes i Joventut

D. VICENT MIGUEL FERRANDO CHULVI (PP)
Regidor, Comerç, Turisme i Treball

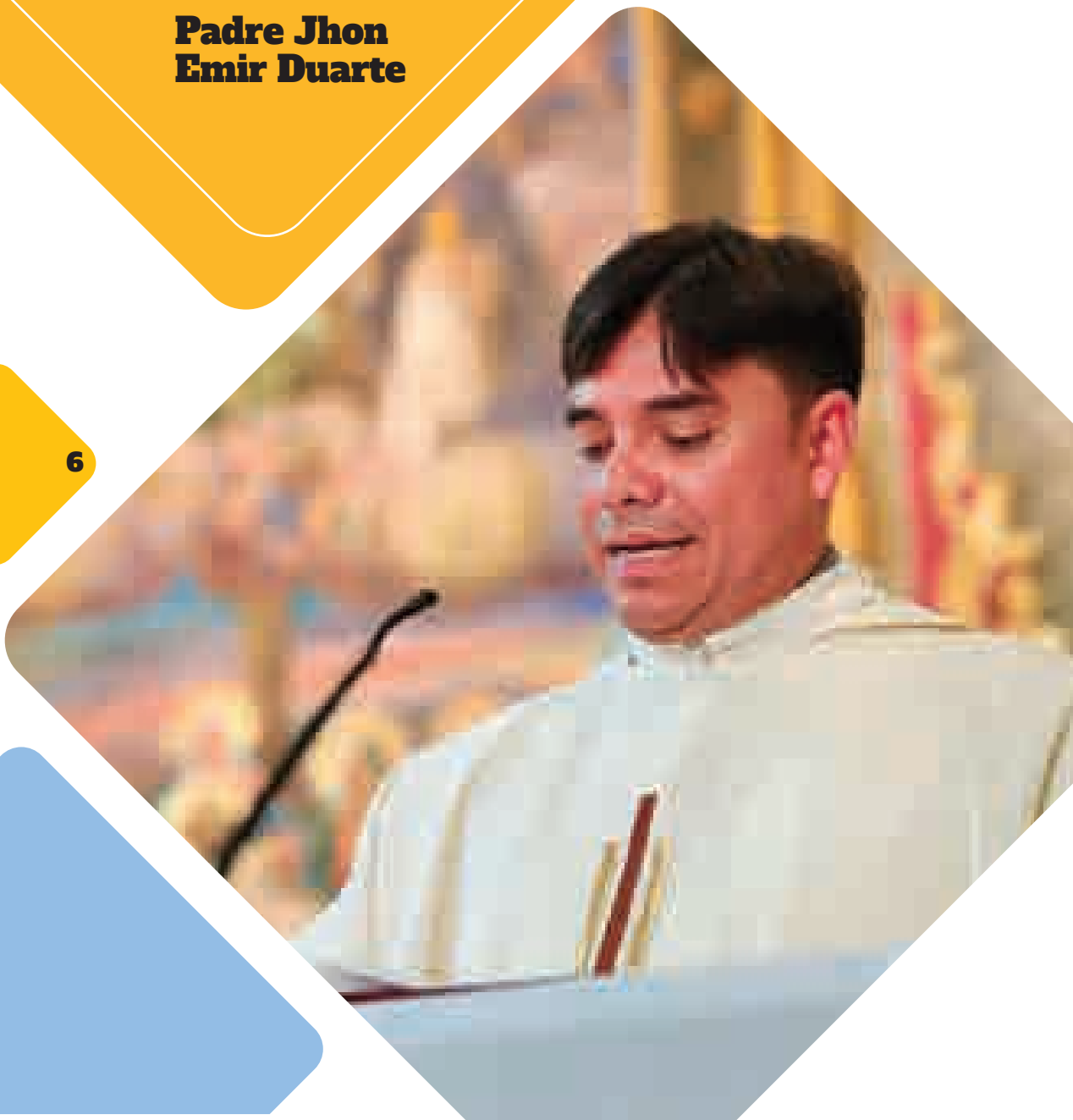
D RAMÓN GÓMEZ BERNABEU (PSOE-PSPV) Regidor
Dª MARÍA JOSÉ LLORIA GARCÍA (PSOE-PSPV) Regidora
D. ANSELMO CARDONA PUIG (PSOE-PEPV) Regidor
D. SALVADOR CLIMENT PELLICER (IPL) Regidor
D. JOAN CARLES JOARES TARÍN (IPL) Regidor

salutació

Parroco de Lombei

**Padre Jhon
Emir Duarte**

6

Llombai vuelve a despertar después de dos años sin celebrar nuestro precioso encuentro de fiestas. Es la hora oportuna para volver a comenzar, volver a creer y volver a esperar, pero nunca olvidando el ayer porque es ese ayer el que nos da identidad, nos permite sentirnos parte de una historia de luchadores y gente que sabe confiar. Ciertamente muchos ya no están con nosotros, pero nuestro saludo va más allá porque no solo nos afianzamos en el suelo que pisamos sino en una eternidad que nos espera. Permittedme saludar a todos los que hacen parte de esta organización, desde las fuerzas vivas hasta los festeros que con tanta paciencia han esperado año tras año el poder celebrar estos grandes homenajes que recapitulan trabajos, esfuerzos, estudios, proyectos y muchas trayectorias de todo un año.

Es un momento oportuno para volver a valorar con un sentido más espiritual de todo cuanto vemos y vivimos, este año Jubilar de san Francisco de Borja nos hace revitalizar la fe para saber que en honor a nuestro Santo no solo hacemos una fiesta anual sino que nos sentimos parte de una historia de esperanza que va más allá de solo sueños sin bases firmes. ¡Querido Llombai! Tus raíces dicen que eres un pueblo de firmeza y de camino seguro donde aquellos que laboran y disfrutan también son capaces de agradecer al Dios de la vida.

Animo a que nuestro espíritu se alegre verdaderamente en una nueva oportunidad que Dios nos da, que hagas el canto de la vida, que pongas el bálsamo de amor donde parezca que hay frivolidad, que aprendas a perdonar y a llegar a tu casa para saber que quienes hoy cenan o comen contigo un día no estarán hoy por tanto debes amarles y dedicarle tu tiempo sin condición. He creído siempre que una verdadera fiesta va más allá de un momento, una fiesta es un gozo, es la experiencia nuevamente de darnos cuenta de tanto que tenemos para decir ¡Gracias! Querido Pueblo en hora buena y a disfrutar con toda la fuerza estas fiestas que con sed y anhelo hemos querido volver a ver. Que las tracas y las charangas y los conciertos de vida alegren nuestro corazón para siempre.

Pido que la bendición de Dios y la intercesión de San Francisco de Borja nos haga caminar con alegría y entrega por los demás que nos necesitan.

Jutge de pau

Juanma Lahoz Bono

8

Constitueix per a mi un vertader honor tindre l'oportunitat de estar ací amb vosaltres i, en la meua condició de Jutge de Pau, donar-vos una formal salutació prèvia a les festes d'agost.

Continue un any més treballant desinteressadament per a totes aquelles institucions, associacions i particulars del poble que pogueu necessitar l'ajuda d'aquest departament dins l'Ajuntament de Llombai. A continuació detalllem les dades demogràfiques relatives a les diferents inscripcions dutes a terme en els últims 12 mesos en aquest Registre Civil.

A la fi estan ja ací les festes d'estiu, les que, allà on estem, ens agrada viure en companyia dels nostres familiars i amics. Enguany seran espe-

ciala a causa del temps de pandèmia que ens ha fet desitjar més i més aquest esdeveniment. Tornem a eixir als carrers, tornen els actes que agermanen tota la població i veïns.

L'ambient, afortunadament, ja es transmet entre la gent des de fa uns mesos. Les festeres i els festers estan treballant molt amb l'Ajuntament i les associacions perquè torne a brillar als carrers allò que tant anel·lem.

És el meu desig que tots els veïns de Llombai i de les poblacions properes passen unes bones festes amb un comportament respectuós perquè d'aquesta manera gaudim més i millor.

Una forta abraçada!

**col·laboracions
literàries**

Homenaje

a Don Vicente Ferrer en el décimo aniversario de su muerte

UN HOMBRE QUE HA SIDO UN BUEN SACERDOTE EN EL ASPECTO RELIGIOSO PERO TAMBIEN EN LO SOCIAL Y EN LO HUMANO

Familia Piquer Climent

Vicente Climent Ferrer nació en Llombay el 28 de Noviembre de 1943. Hijo de Asunción Ferrer Aparisi y Vicente Climent Martínez, y hermano menor de María Lourdes Climent Ferrer.

Vicente experimentó la llamada vocacional desde muy temprana edad. Su padre anhelaba en su corazón que su hijo Vicente fuera músico como él, así que desde muy pequeño lo inscribió en la Unión Musical de Llombay. Vicente, en el día y hora prevista cada tarde, cogía el libro de solfeo y marchaba a clase. Cuando regresaba a casa,

le mostraba a su padre que le habían pasado la lección y que le habían marcado con una cruz la siguiente página para el próximo día. Su padre, al ir un día a hablar con su profesor de solfeo para decirle lo contento que estaba de ver a su hijo como avanzaba, el profesor le dijo que no sabía

nada de Vicente, que no lo veía por allí. Su padre quedó tan preocupado que, a la tarde siguiente cuando Vicente cogió su libro para ir al solfeo, lo siguió para ver dónde iba y se llevó una gran sorpresa, pues Vicente iba a la Iglesia a rezar el rosario y ayudar al sacerdote en la misa vestido de monaguillo. El Señor llamaba a Vicente, él lo oía en su corazón y le obedecía, puesto que así era un niño muy feliz. Una felicidad que le llevó incluso a moldear figuras con el agua y tierra de las calles, moldeando el barro y diciendo que aquellas figuras que salían de sus manos eran santos.

Unos años más tarde, Vicente al sentir la llamada del Señor, quería ser sacerdote. Y aunque tenía muy corta edad inició los estudios a los 13 años en el Seminario Metropolitano de Valencia, en Moncada, curso 1956-1957, donde hizo muchos amigos que con el tiempo empezaron una gran relación de

amistad personal que duró toda su vida. En sus primeros años de estudios ya era conocido por sus compañeros y profesores por su capacidad intelectual, su sentido de responsabilidad, su entrega al estudio y su constancia en el trabajo que le permitían obtener unos resultados brillantes en los estudios. Al mismo tiempo que demostraba con su trato unas cualidades innatas que con el tiempo fueron afianzándose en él por su carácter jovial y abierto, atento a los compañeros, el sentido de lealtad, generosidad y rectitud. En la medida que iba haciéndose mayor, se asentaban en él, junto a sus virtudes humanas, sus virtudes cristianas: Su Fé, su esperanza, su amor a Dios y a la Iglesia, su sentido de la obediencia, su humildad y su sentido leal y sincero de la amistad. Después, ordenados Sacerdotes, nunca llegaron a perder del todo el contacto a pesar de encontrarse por sus actividades apostólicas a veces alejados, y nunca dejaron de cultivar la amistad que los unió. Incluso algunos formaron parte del mismo arciprestado.

Vicente Climent Ferrer recibió la ordenación sacerdotal el 21 de septiembre de 1969 en la catedral de Valencia por el arzobispo Don José María Lahiguera. Fue el primer grupo que ordenó, él estaba de obispo en Huelva e iban a trasladarlo a Valencia, pero los hizo esperar porque la ordenación tenía que haber sido en junio y esperaron a septiembre, pues Don José María tenía un gran interés por los sacerdotes y quería ordenarlos él.

Celebró su primera misa solemne en Llombay, el jueves 25 de septiembre de 1969, acompañado por familiares, ami-

gos y vecinos. Fueron sus padrinos Francisco Climent Bonafe y María José Martínez Bisbal, así como los excelentísimos señores Don Juan A. Trenor Fox, conde de Trenor, y la excelentísima señora Doña Conchita Gomez Trenor de Sor, baronesa y viuda de Sor, los que asumieron la función de padrinos de honor. Ese día sus grandes amigos de la coral llombaina "El Roser" le cantaron la misa a Vicente.

Su primer destino donde ejerció su ministerio como vicario parroquial fue en la parroquia de la Asunción de Nuestra Señora de Carcagente, desde 1969 hasta 1971. Más tarde fue nombrado párroco de la parroquia de la Asunción de Nuestra Señora de Aiello de Rugat, San Juan Bautista de Terrateig y Santa Ana de Montichelvo. El 4 de julio de 1978 se le nombró párroco de los Santos Abdón y Senent de Carpesa (Valencia) hasta el 6 de septiembre de 1983, donde también ejerció de profesor en Moncada. Des-

pués fue nombrado párroco de la Santísima Trinidad y San José de les Ventes de la Pobla de Vallbona hasta el 16 de septiembre de 1997, donde estuvo destinado durante 14 años. Ejerció también en el colegio San Rafael como profesor. Por último, y hasta su muerte, fue nombrado párroco de La Asunción de Nuestra Señora de Carlet, siendo nombrado durante los 15 años que estuvo en ella Arcipreste en dos ocasiones. Vicente siendo fiel a su humildad prefirió alcanzar solo el cargo de Arcipreste en Carlet (con el número de parroquias que lo componían) ya que, según su carácter y una vez cumplido su sueño desde la infancia, solo quería ser "un retor de poble", como así fue.

Su conducta y comportamiento como sacerdote de Cristo en las distintas parroquias donde ejerció su ministerio ha dejado una huella profunda y vínculos de amistad entre los sacerdotes compañeros y los seculares colaboradores en las distintas actividades pastorales, gracias a su comprensión y su capacidad de llegar a los demás. Vicente tuvo una gran

vocación de sacerdote con los talentos que Dios le había concedido: animar, bendecir, perdonar, acompañar, cuidar y caminar con sus comunidades, reunir, juntar, rezar, etc... . Así, al modo de Jesús era Vicente como muchos le llamaban "Un buen sacerdote", un buen hombre de Dios, un hijo fiel a la Iglesia. A los que le conocisteis seguramente os vendrán a la memoria muchas de sus cualidades: su manera de acoger y querer lo mejor para todos. Aunque en algunos momentos se hace muy dura su ausencia recordamos su bondad, su ternura, su amor, su cercanía y sobre todo su alegría. También lo recordamos en cada acontecimiento de su pueblo natal al que él quería tanto. Se sentía "Un gran vecino Llombay", ya que siempre decía "Jo sóc del Marquesat de Llombaí". También era gran devoto de la virgen del Rosario y de Sant Antoni.

Dos días antes de su fallecimiento recibió el Sacramento de la unción de enfermos de manos del monseñor Carlos Osoro, entonces arzobispo de Valencia. Vicente, asumiendo su estado, participó

muy devotamente. Estuvieron presentes el secretario del arzobispo y dos de sus condiscípulos: Vicente Serrano, ya fallecido, y Alfonso López (canónigo de la Catedral de Valencia). El señor Arzobispo se despidió muy cariñosamente de Vicente. El domingo posterior recibió por la mañana su última comunión, administrada por su condiscípulo Alfonso López. Antes de darle la comunión le dijo a Vicente que iba a dejar sobre la mesita el sacramento de la eucaristía, diciéndole que hablara con Jesucristo Sacramentado y que le pidiera que se cumpliera la voluntad de Dios. Recibió devota y conscientemente el Sagrado Sacramento del Cuerpo y la Sangre de Cristo. Le dijo además que siguiera hablando con Jesucristo porque él se iba a la parroquia a celebrar la santa misa. Al despedirse de él, le dio un abrazo diciéndole: "En el cielo nos veremos". Alfonso salió llorando, y a Vicente también le cayeron

las lágrimas. La noche de este domingo falleció.

Esta noticia tan inesperada llenó de emoción a los que supieron de su amistad, lealtad y espíritu sacerdotal. Por ello queremos que estas líneas sean recuerdo y evocación de su vida y también homenaje a su extraordinario temple en la aceptación cristiana de su muerte, porque vimos la presencia Amorosa del Señor, junto al lecho de su dolor la fortaleza que el Señor le dio para morir con la fe y la dignidad que lo hizo.

La misa exequial por su eterno descanso fue presidida por un condiscípulo suyo, el cardenal Don Antonio Cañizares, el cual vino adrede desde Roma para presidir la misa del entierro. Hoy, Don Antonio Cañizares, es arzobispo de Valencia. Asistió también el arzobispo Don Carlos Osoro, el obispo de Orihuela Don Jesús Murgi, 53 sacerdotes, feligreses y autoridades de distintas poblaciones.

El 5 de noviembre de 2022, dentro de 3 escasos meses, hará 10 años que veíamos con dolor como el Señor se llevaba a Vicente en las primeras horas de la mañana, tras una rápida enfermedad. Desde ese día lo hemos estado recordando de modo muy especial ofreciendo misas diariamente por él para dar gracias a Dios por lo que supuso su paso entre nosotros y para pedirle que lo tenga gozando junto a Él.

Que Vicente descanse en la paz de Dios e interceda por todos nosotros. Gracias Vicente por el testimonio de tu vida, por tu amor a Dios y a la iglesia y por haber pasado por tantas comunidades haciendo el bien.

Año Jubilar de san Francisco de Borja

Arturo Climent Bonafé

Canónigo de la Santa Iglesia Catedral de Valencia

Este año el gran acontecimiento del Año Jubilar me lleva a escribir sobre la figura tan grande y hermosa de san Francisco de Borja

Me gustaría fijarme en un aspecto poco conocido y sin embargo de gran calado en la vida de nuestro querido Santo: su vida interior.

Sobre los hombros de Francisco había caído la responsabilidad de la recién fundada Compañía de Jesús llamada a realizar grandes e importantes obras en la Cristiandad. Los cimientos los puso Ignacio de Loyola y su sucesor insistió pero le tocaba ahora a Francisco de Borja, el Marqués y Duque sacerdote fortalecer los cimientos de aquella Compañía que siempre tenía que ser de Jesús, con ideas claras, con proyectos fuertes y amplitud de miras hacia el mundo descubierto, las llamadas Indias a donde la Compañía de Jesús iba a evangelizar con mucha fuerza y tesón.

Todo eso el Padre Borja lo llevaba a la oración. No se podía sostener nada sin el apoyo de la oración, bien que lo sabía Borja desde hacía muchos años.

Sanfrancisco de Borja

El Cardenal Cien Fuegos, que no oculta su amor y admiración hacia el Padre Francisco, no escatima elogios ni cali-

ficativos para describir el interior de Borja y señala la fuerza del Espíritu que llevaba en su alma, la prudencia a la hora de ejercer su autoridad, la confianza suprema en Dios, el abandono a su divina voluntad.

Borja tuvo muchas dificultades y problemas, disgustos y penas que le destrozaban el corazón, se refugiaba en la oración ante el divino Maestro. Ahí desahogaba, abría su interior de par en par y le pedía a Cristo el acierto necesario pero también la valentía, el ardor, la fortaleza para resistir y caminar siempre hacia delante. No fue una alfombra de rosas los años que estuvo al frente de la Compañía, bien lo sufría el Padre Francisco.

La fama de santidad y de virtud de Borja, sin él quererlo, se propagaba como la pólvora no solo por Roma, sino también por las Españas; no olvidemos que ya Carlos V gozaba de su confianza y luego su hijo el rey Felipe II, así los Papas, Prelados, Cardenales, políticos, fundadores de órdenes religiosas, consultaban con el Padre Borja ya que en sus consejos encontraban siempre luz, paz, líneas claras para actuar correctamente. En el Padre Francisco veían a un hombre de Dios, lleno de sabiduría, prudencia y de Espíritu Santo. Muchos seguían sus consejos y sus sabias orientaciones.

Cuando se inició el Proceso de canonización pudieron descubrir muchísimas cartas dirigidas a Borja de los mayores reyes y príncipes de la Cristiandad en las que le pedían sus oraciones a favor de sus reinos y le consultaban sus negocios. Apenas hubo empresa en Eu-

ropa que no fuera consultada al Don de Consejo que poseía el Padre Borja. Consta que Felipe II, ante muchas dificultades que tenía, atajaba el camino escribiendo al Padre Francisco de Borja pidiendo sus orientaciones sabias y santas. Nunca dudó Felipe II de la santidad y valía, talento y experiencia de Francisco de Borja, aún cuando la difamación salpicó la egregia figura del santo Marqués de Llombai. El rey siempre estuvo cerca del Padre Borja y defendió la inocencia del Prepósito General.

Volvía continuamente a Dios y le rogaba que velase por sus religiosos esparcidos ya por el mundo, por la Iglesia entera de Cristo. Se levantaba varias veces por la noche a rezar, la celebración de la santa Misa, el breviario, el rosario, la lectura de la Palabra de Dios, de los santos Padres y las Constituciones elaboradas por san Ignacio a quien Borja ya veneraba como santo e intercesor. A él le pedía que mirase con cariño su Obra, que desde el cielo la bendijese y no la dejase de la mano. Ignacio de Loyola era la estrella de Francisco de Borja.

Cada año en la fiesta de la Visitación, aniversario de su elección como Prepósito general de la Compañía, se retiraba en oración y repasaba su trabajo, sus acciones en pro de la Compañía y sobre todo revisaba su vida espiritual; Borja quería pulir su vida espiritual, sus obligaciones, sus metas, proyectos; quería hermopear su alma.

La oración intensa animaba a Francisco a trabajar más y mejor. Él vivía la presencia de Dios en cada instante, en

Llegada a Llombai las reliquias de san Francisco en 1973.

cada acontecimiento. Todo era según la Providencia divina y eso llenaba de paz su corazón. Borja escribió su Diario Espiritual y otros tratados también espirituales, ahí expresa la inquietud reinante en su interior y muestra la calidad extraordinaria de su vida cristiana y espiritual.

Borja tenía una profunda devoción a la Eucaristía y a la Virgen María. Gravemente enfermo, cuando solo le quedaban dos días de vida, quiso visitar el Santuario de Loreto, bastante lejos de Roma. Al Monasterio de Llombai por él fundado en 1544, regaló una preciosa imagen de la Virgen del Rosario, imagen de gran belleza, de estilo gótico con niño en su brazo derecho y ella señalándole como el único Salvador, como

queriendo decir: "El importante es él, no yo. Yo soy su madre".

Sabemos que el papa san Pío V tenía mucha confianza en la Compañía de Jesús y admiraba muchísimo al Padre Francisco de Borja. Gracias a eso Francisco pudo extender la Compañía a Polonia, Francia y fundar diversos colegios para la educación de la juventud, objetivo borgiano. Pío V le ofreció ser Cardenal pero Francisco no lo aceptó nunca.

Quiero reflejar su importante faceta de escritor que abarca, podríamos decir, toda su vida, por lo menos desde lo que consideramos su "conversión" hasta los últimos días de su vida. El período intenso es el que transcurre desde 1554 a 1561 es su "Instrucción para el buen

gobierno de un señor en sus estados”, tratado dirigido a su hijo Carlos. Tuvo también en esta época otros tratados menos intensos.

Como sacerdote posee algunas de sus predicaciones, charlas, conferencias o meditaciones publicadas para que su contenido se difundiera por el mundo. En el período romano abundan los escritos dirigidos a la Compañía de Jesús. La obra más importantes es, sin duda, “Diario Espiritual”.

Su primer biógrafo es el Padre Vázquez y nos dice que cada día dedicaba dos horas a su propio conocimiento y a este tema dedicó una obra. Para el Padre Borja era muy importante conocerse a sí mismo y desde ahí, desde ese conocimiento, mejor trabajar en el ministerio u oficio.

Otro tema importante tratado por Francisco de Borja es el de la oración, por eso escribe “Tratado espiritual de la oración”. Sobre este tema hablaba siempre que le era posible, sus ideas sobre el tema son claras y adaptables a los tiempos modernos. Insiste en la necesidad de la oración, en la lucha contra los impedimentos que la estorban, en el modo de combatirlos, dice: “Entrar en ti para buscar a Dios en tí”. Lo que Borja enseñaba, lo practicaba personalmente en su vida. Propone devociones que hay que practicar cada día. Una forma que llama la atención en el plan espiritual del Santo Duque es que suponiendo que la comunión se recibe semanalmente, hay que dedicar tres días para prepararse espiritualmente y otros tres para dar gracias.

La Marquesa de Llombai venera la Reliquia de san Francisco en su primera visita a su Marquesado 2 de mayo de 1961.

Su tema central es Jesucristo. “El es el espejo de las obras del cristiano”. A los seglares les dice que deberían dedicar un cuarto de hora a meditar la Pasión del Señor. A los sacerdotes nos señala como importante la devoción a la Preciosísima Sangre de Nuestro Señor Jesucristo. San Francisco de Borja es el precursor de la devoción al Sagrado Corazón de Jesús. Ya en 1548 nos habla de poner en él nuestra morada y “todo se debe pedir al mismo Huésped y Señor”.

Ya he señalado cómo aconseja el modo de recibir la sagrada Comunión. Es uno de los temas preferidos por el Padre Francisco: la Eucaristía.

Sobre el Rosario tiene escrito un tratado muy interesante y profundo que merecería un libro para comentarlo detenidamente. Y repasando a los biógrafos del santo que tengo a mano, como son Vázquez, el mismo Nieremberg, el cardenal Cien Fuegos, dicen todos ellos que lo escrito aquí es lo que el mismo Borja practicaba ya siendo Marqués de Llombai y Virrey de Cataluña al rezar el Rosario. Esto confirma lo dicho anteriormente que Borja predica lo que practica.

Les copio esta breve reflexión de san Francisco:

“Lo primero, detenerse con la consideración un poco en cada uno de los misterios. Lo segundo, reconocer el beneficio de Dios en aquel misterio, y darle gracias por él. Lo tercero, sacar de allí confusión de lo poco que dél se hubiere aprovechado. Lo cuarto, pedir alguna merced, conforme al misterio”.

Este tratado se debería publicar para ponerlo al alcance de los fieles del siglo XXI pues no tiene desperdicio y muy bien se puede practicar hoy día.

La faceta espiritual del Padre Francisco es muy extensa, merecería estudiarla con profundidad y si hizo un gran bien en su época también hoy lo podría realizar. Habría que animarse a acercarse a esa “Opera Omnia” de Borja y be-

ber de su espiritualidad y sabiduría.

Siempre se disfruta entrando en el corazón de san Francisco de Borja: es extraordinario. Enhorabuena a mi pueblo por tenerle por protector e intercesor.

San Francisco de Borja es de lo mejor que tenemos en el cielo. Un ejemplo a imitar y al imitarle se le quiere y al quererle se comparte su vida y su santidad.

Claustros y campanario de la parroquia de la santa Cruz, fundada por san Francisco.

Homenaje deseado y muy merecido

Arturo Climent Bonafé

Canónigo de la Santa Iglesia Catedral de Valencia

Por fin me llega la noticia. El Ayuntamiento nombra hijo Adoptivo y decide dedicar una calle a D. José Forés Lahoz. Demasiado tarde, pero me alegra el hecho. Pepe se lo merece. Y era algo que nos pesaba a algunos.

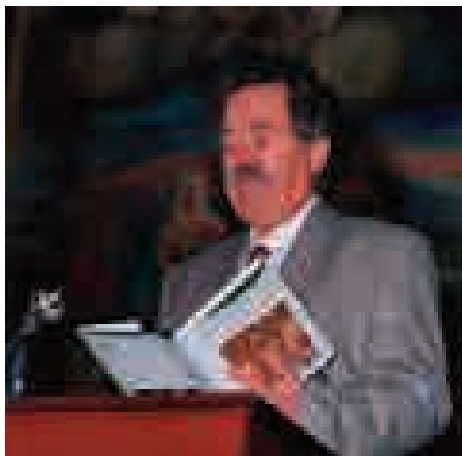
Durante más de cincuenta años se ha dedicado a Llombai con su trabajo en el Ayuntamiento, pero sobre todo divulgando Llombai a los cuatro vientos, mediante sus artículos en revistas y periódicos que llevaban los acontecimientos de Llombai a mucha gente que los leían con interés. Siempre he dicho: lo que Pepe Forés publica llega al corazón, educa en valores y además sensibiliza.

No había hecho o acontecimiento social, religioso, festivo que no recogiera su pluma y nos lo hiciera vivir, más de una vez nuestro corazón vibraba al leer sus escritos con tanta pulcritud, veracidad e incluso con cariño. Sí, Pepe trataba las cosas de Llombai con cariño.

Recurriendo a la hemeroteca podemos muy bien reconstruir la historia de nuestro pueblo paso a paso.

Qué decir de las fiestas de sant Antoni, de su ermita, de la fira que se montaba. Qué decir de sant Blai y els Rollos, de nuestras costumbres y tradiciones. Qué decir de sus crónicas sobre la Falla y

todos los festejos que a su alrededor se organizaban. Qué decir de la Semana Santa que con tanto candor nos contaba a través de sus crónicas. Qué decir de la "Mona de Pascua", del Día de la Sang, de las crecidas del río Magro, de las cosechas, de les Festes d'Agost, de san Francisco de Borja y la Virgen del Rosario, de la fiesta de Tots Sants, de octubre y sus recuerdos, de Nadal.

Era el cronista oficial de Llombai y cumplía con su misión, una misión querida por todos y que ensanchaba el corazón.

A nivel personal me ha seguido en mi ministerio. Tengo enmarcado "Primera Misa en Llombai", un artículo corto pero entrañable escrito en 1974. Se hacía eco de mi estancia como cura de Agullent, luego en l'Alcúdia, mi trabajo pastoral con los jóvenes, mis libros y sobre todo el ministerio como abad mitrado en Xàtiva. Guardo reportajes escritos por Pepe Forés que considero un tesoro como abad de Xàtiva, de los procesos de canonización que llevo como el matrimonio Casesnoves - Soldevila de Xàtiva y del obispo Jesús Pla Gandía. Y no

terminaría.

Por esas razones escribí a la Corporación Municipal hace años la obligación que teníamos como llombainos de homenajear a Forés Lahoz y agradecerle lo mucho que ha trabajado para propagar Llombai y su historia.

Muchas veces lo he dicho y hasta por escrito: "los pueblos los hacen las personas que viven en ese pueblo". D. José Forés Lahoz es uno de esos que han hecho Llombai. Sus artículos son monumentos que han ido construyendo pieza a pieza nuestro pueblo. No debemos olvidar estas cosas. Ahí está la verdadera "Memoria histórica". Memoria que nos debe hacer agradecidos.

Enhorabuena, Ayuntamiento de Llombai, por fin llegó el homenaje merecido.

Muchas gracias, me llena de alegría.

Aula de Naturaleza

La Biodiversidad del “Marquesat”

Francisco Medina Lloret

El año 2022, nuestra sociedad poco a poco ha ido salido de una gran pandemia mundial, el COVID-19. Para nosotros los humanos, ha sido un periodo bastante negativo. Nuestra salud se ha visto afectada al igual que la economía.

Sin embargo, parte de los animales silvestres sobre todo las aves, han campado a sus anchas buscando alimento

por lugares donde habitualmente no lo hacían, por ello, se han dejado ver por distintos espacios de pueblos y ciudades. Esto ha sido debido a que en los periodos de los distintos confinamientos los humanos no hemos invadido su espacio.

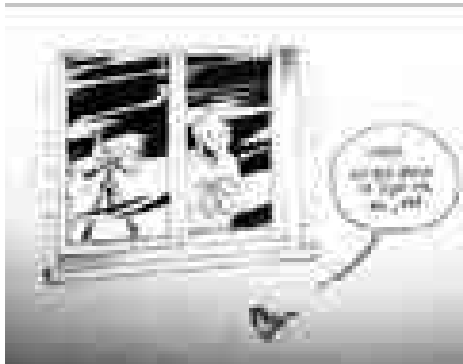
Ver a los animales por las calles que habitualmente pasean los ciudadanos, ha sido todo un espectáculo que no pasó desapercibido en las redes sociales. En ellas se publicaron fotos hasta entonces inéditas. (algunas fueron montajes fotográficos).

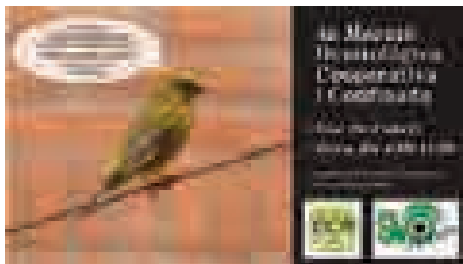
En nuestro pueblo Llombai, no vimos fauna fuera de lo normal, pero si en partidas cercanas como el Bornaig, San Antonio y la Ponderosa. Pudimos ver jaba-lies y Cabras montesas por sus calles.

Por el contrario, ciertas aves que de normal habitan en las ciudades, al no generarse residuos alimenticios por las calles salieron a campo abierto a buscar comida.

Al estar la gente confinada en sus casas y tener más tiempo libre, se creó una cierta curiosidad por las aves al poder observarlas con más calma. La Naturaleza que anteriormente pasaba desapercibida entró en nuestros hogares.

Entre los aficionados a las aves se crearon pequeñas plataformas como "Que ave ves por tu ventana". A su vez, las diferentes asociaciones de Ornitología de toda España intercambiaron información.

A partir de ese interés por parte de la sociedad se han abierto varias páginas web y de Facebook nuevos sobre aves.

En estos dos años de pandemia la Sociedad Valenciana de Ornitología a la que pertenezco ha triplicado el número de sus socios.

Dejando el inciso de la Pandemia. Este año a la llegada de las primeras aves migratorias de África: Golondrinas y Aviones comunes (los que son similares a las golondrinas que anidan en las fachadas) coincidió con los fuertes temporales de lluvia del mes de marzo. Las que pudieron alcanzar nuestro territorio llegaron exhaustas y al no encontrar alimento (solo se alimentan de insectos voladores vivos) muchas murieron. Algunos vecinos recogieron algún ejemplar mojado y desvalido, lo único que se podía hacer era dejarlos en lugar resguardado y seco. Tristemente, solo unos pocos salieron adelante.

Fuente: Aviones Comunes recogidos por Karen y Rafa "Nevera"

Fuente: Toni

Todo no han sido malas noticias, en el mes de abril se vio un grupo de Cigüeñas (*Ciconia ciconia*) que hicieron parada por el final del Camí València y la gravera. Durante la noche se les vio por el camino de la Marquesa cerca de la granja de Ascaso, tenían que descansar de su camino hacia Francia o centro Europa. Las que se quedan por Extremadura hacen el paso por Andalucía.

Otra ave de gran tamaño que pasa por nuestro término en época de migración es la Grulla (*Grus grus*). Aprovechan para volar sobre la línea del río Magro, río arriba (Yo he tenido la ocasión de verlas en dos ocasiones).

También pasan gran cantidad de aves en migración que aprovechan las corrientes de aire que se generan en la depresión que se forma entre el "Pico Bessorí" y el termino de Picasent. De lo más destacado que se puede observar, son Águilas culebreras (*Circaetus gallicus*)

Águilas calzadas (*Hieraetus pennatus*).

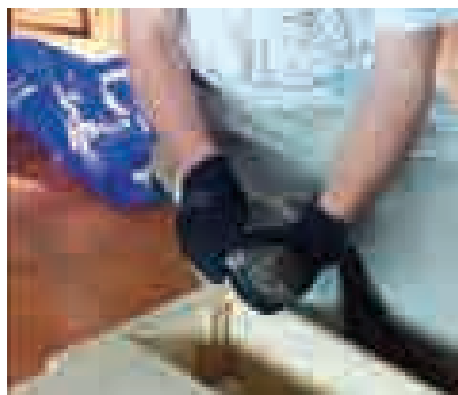
Una curiosidad de este año fue la recogida de un Búho real joven (*Bubo bubo*) que estaba desorientado y desnutrido. Los agentes medioambientales decidieron trasladarlo al Centro de Recuperación de Fauna de la Generalitat Valen-

ciana. Una vez recuperado se soltó en el mismo sitio donde fue recogido.

En el mes de octubre, un Mochuelo (*Athena Noctua*) se coló por la chimenea de una casa del pueblo. Tuvo que ser rescatado porque no podía salir de ella. Por eso es conveniente cerrar con tela metálica la salida de las chimeneas.

Este al ser un ejemplar adulto y en per-

fecto estado, se soltó en la partida del Bornaig por donde campean algunos otros de su misma especie. A los pocos días ya estaba por los tejados del pueblo.

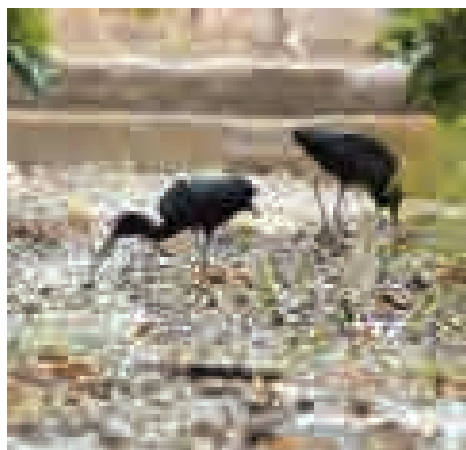

Se manipuló el ave el menor tiempo posible

También se han visto este año durante más tiempo Moritos (*Plegadis falcinellus*) por las acequias cercanas al río.

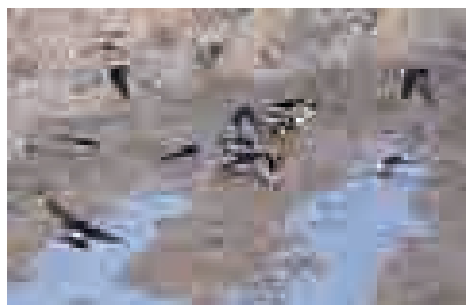
Esto ha sido debido al retraso en "La Pelleronada" que es la inundación de agua de los campos de arroz. De esta manera esta masa de agua se funde con la ya existente en la L'Albufera y estas aves ya se quedan en el entorno del lago.

Un año más se ha realizado el censo de Oronetes de Cua blanca. Este año no hemos podido saber que nido ha sido el primero en ocuparse por culpa del caos generado por las lluvias persistentes,

Fuente: Pilar Gil

aunque si sabemos que muchos este año no se han habitado. Por otro lado, hasta el mes de junio se han distribuido 5 placas nuevas para la protección de los excrementos que producen los nidos.

Aviones comunes recogiendo barro para construir el nido.

El ave del año elegida por la Sociedad Española de Ornitología, por su vulnerabilidad, asido el Alzacola rojizo (*Cercotrichas galactote*). Esta ave migratoria tiene muy poca presencia en la Comunidad Valenciana.

Finalizamos con el Lema de esta AULA DE NATURALEZA:

"Cuando más se conoce nuestro entorno y su naturaleza, mejor se puede proteger"

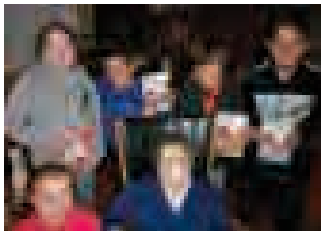
Aprenent dels nostres majors

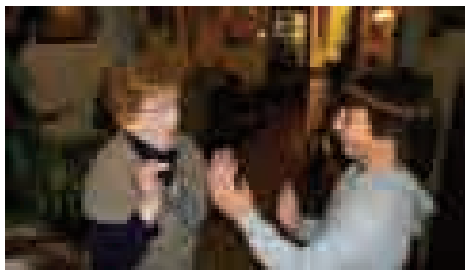
Gerard Juanes i Peris

Sempre m'ha agradat observar, escoltar, investigar i divulgar tot allò que he après dels nostres majors que per la seua llarga trajectòria i experiència vital han acumulat un gran cabal de saviesa. Com a docent, he intentat afavorir eixa connexió entre generacions i interrelacionar els avis amb els nêts. Així, per exemple, ens hem acostat als major perquè ens explicaren com era una casa tradicional del Marquesat. La tia Lola la Patxera, amb una gran amabilitat, ens mostrà sa casa del Raval de Sant Roc amb totes les dependències que hi solia tindre una

casa antiga i alguns atifells antics, ara en desús, com la cassa d'escaldar pansa, una activitat important fins mitjans del segle passat.

Amb motiu del 60 aniversari de la creació del col·legi Sant Francesc de Borja vaig proposar a l'alumnat investigar sobre com era l'ensenyament públic abans de la construcció del centre i vam poder identificar les diferents cases on s'impartien classes per als xiquets i xiquetes de Llombai fins els anys 50 i amb quines condicions ho feien. Ens assabentàrem

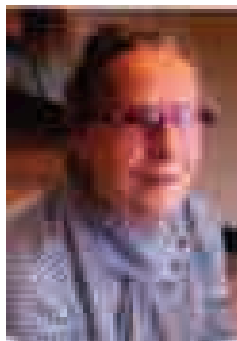

que les famílies dels xiquets que no podien assistir regularment a escola pagaven el repàs nocturn que feien els mestres en espècie: blat, oli, ous...

La tia Pilareta ens contà com era l'ensenyament públic a Llombai als anys 20. Edelmira Fabra ens informà de com es calfaven els xiquets i xiquetes allà pels anys 40, amb les brases que posaven en pots de llanda. Salvador Lliso també ens contà vivències de quan anava a escola de menut.

La tia Marieta Bernabé, amb la simpatia que la caracteritzava, ens mostrà la labor que feia en costura, ens va cantar una preciosa cançó en valencià del seu temps d'escolarització que va coincidir amb la II República i una altra de picar mans que li va ensenyar de menuda la fillola de Puig Espert.

La tia Lola la Germana i el tio Lluís el Mariner ens transmeteren una cançó també del temps de la II República. Es tracta d'una composició del tio Pepico el Ce-

guet amb el títol de "El maestro" per al cor de xiquets que dirigia el mestre León el 1938.

Hem seguit amb la recuperació de la memòria a través de la narració oral escoltant els nostres majors que tenen tant viscut i tantes experiències que contar. Aquesta informació propicia un millor coneixement del nostre passat i fomenta la relació entre generacions (avis i néts).

En aquesta imatge veiem el tio Vicent Ferrando, l'avi de Josué, explicant-nos

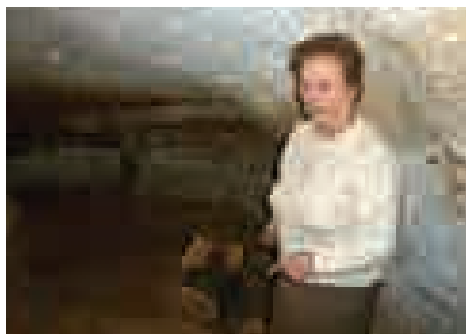
un conte tradicional de Llombai a la porta de sa casa.

En aquesta instantània podem veure Josefa Esteve i Juan Lliso, els avis de Neus, explicant un altre conte popular que han escoltat varies generacions del nostre poble.

També hem recorregut els soterranis i cellers de Llombai.

La tia Vicentica la de Sidro i Amparo Cánovas

ens obriren les portes de les seues cases i ens mostraren els sellers. La tia Aida també ens ensenyà la seua coveta del carrer del Pou on antigament tenien la porquera i l'estable del burret.

Més recentment hem pogut visitar el soterrani de ca la tia Tona amb l'aljub i el túnel cegat que conduïa a la plaça Major.

Rosa, l'actual propietària, ens ho mostrà i així, cinc classes del col·legi van poder observar directament aquestes dependències. Segurament són d'època medieval destinades a abastir d'aigua al castell de Llombai i aquesta visita ens ha donat peu a relacionar-la amb la llegenda de la cabra, contalla de tradició oral que ha passat de generació en generació: resulta que soltaren una cabra al cim de la Talaia, on hi ha una cisterna d'un poblat prehistòric, i per un túnel aparegué en ca a tia Tona.

A totes les promocions que he tingut com a docent els he organitzat la visita a l'església i convent de Santa Creu per

conèixer l'edifici més emblemàtic. També els he preparat un passeig pel casc antic de Llombai i, amb el planòl del governador Benlloch en mà, hem anat identificant els edificis històrics i els he relatat anècdotes com la dels dos emparedats trobats a Llombai.

Aquesta imatge captura el moment en què la tia Elena i la tia Lola ens mostren el lloc on antigament estava situat el pou de la vila.

Continuant amb la recerca de testimonis de la tradició oral, entrevistarem el tio

Isidro Bisbal. Versador i amb una memòria prodigiosa, ens recità poemes ben llargs i interessants que havia après de jove. Però ens va fer un gran regal: ens va recitar un poema seu que va escriure l'any 51 sobre la falla del carrer del Pou. En aquests emotius versos es descriu com es vivia abans la festa de les falles de manera popular i espontània. El poema és un diàleg entre un ninot, una taula, el pal d'un galliner i una estora abans de ser cremats. Una composició ocurrent on no falta ni el pare Antonino de l'Om! Aquest poema el recità posteriorment l'alumnat de 4t en el Recital de Poesia que acostumem fer al finalitzar el curs.

Ens hem sentit afortunats a l'entrevistar persones majors com el matrimoni for-

mat per Enrique Durà i Anita Miquel. Ells ens comunicaren una cançó tradicional que han conservat en l'àmbit familiar i que pocs llombains coneixen. Es tracta

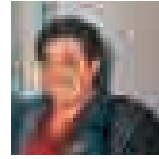
d'una masurca de principis del segle passat amb un protagonista principal: el carrer de la Parra. La masura, el vals, la polca i la jota han estat els diferents gèneres de balls populars que ha après l'alumnat del Taller de Cultura Popular al llarg d'aquest curs.

Continuant amb l'interés per conèixer el nostre poble vam eixir del col·legi per visitar els canterers que encara es conserven a Llombai. El canterer era un element de les cases tradicionals que a poc a poc passà a convertir-se en un parament de luxe i orgull dels propietaris. Però amb el subministrament d'aigua potable als domicilis a mitjan del segle passat, caigueren en desús i sols se n'han salvat alguns exemples.

Visitarem el de ca la tia Elvira Aquino al carrer de Sant Vicent, 9. És el més antic de Llombai (si exceptuem el que es conserva a ca Pepita Lloret, a la plaça Major, del que sols resta el plafó ceràmic). Presenta motius geomètrics i vegetals predominant el verd, el blau i el groc. Els protagonistes són els dos cànters vernissats i la botija.

Després anarem al carrer del Pou, 13 on María José Martínez ens mostrà el seu canterer dedicat a sant Rafel que està envoltat d'una bonica garlanda. Com és de costum, el presideix la parella de cànters vernissats, la botija i els pitxerets.

També vam visitar el canterer de ca Federico Aparisi, iaio de Miguel, que es conserva al carrer Major, 29. La seua iaia Rosita ens contà que és de l'època dels rebesavis de Miguel. Està envoltat per una garlanda vegetal amb tres cànTERS vernissats en blanc i cinc pitxerets a la paret que s'han utilitzat antigament moltes vegades per servir xocolate en les bodes.

Rosa Esteve també ens mostrà el seu canterer i ens cantà unes valencianes populars.

En vàries promocions les àvies han exercit de mestres ensenyant els néts i nétes a cosir botons

A l'atzucac de Sant Cristòfol vam entrevistar José Lahoz, aleshores cronista oficial de Llombai, i ens relatà els fets més importants ocorreguts al poble en-

tre 1952 i 2002 recopilats en el seu darrer llibre.

Al llarg dels onze anys que he tingut la

sort de gaudir com a docent a Llombai he buscat que el meu alumnat actue, investigue i traga unes conclusions sobre la realitat global i local, ajudant a narrar la seua identitat i a que s'adonen que el poble de Llombai té molt a descobrir i molt a compartir. La majoria dels protagonistes d'aquest escrit ja no estan entre nosaltres però em sent afortunat per haver pogut recollir tants testimonis, tantes vivències i tant de saber i que s'hagen comunicat a noves generacions de llombaians i llombaiïnes. Moltes gràcies als nostres majors pel temps que ens han dedicat i pels coneixements i els valors que ens han transmés.

Placeta de Nelo: Sopars de veïnat

Veïnat de la placeta de Nelo.

Sopar amb el veïnat al carrer és un acte social i un costum inveterat, una tradició atàvica en les nits caloroses de l'estiu que convidava a eixir a la porta de casa. Ara ja no s'ix a la fresca com abans, s'està perdent aquest costum tan mediterrani. Actualment ens tanquem a casa, es prefereix posar l'aire condicionat i veure alguna sèrie perquè l'individualisme campa per tot arreu.

Costa de veure els veïns a la fresca com s'acostumava fer abans. En aplegar l'estiu, cada nit després de sopar es treien cadires i engronsadores al carrer i es co-

mençava un temps on la conversa regnava, es contaven els darrers succeïts i es posaven al dia, es rememoraven antigues històries i anècdotes i cada nit, com se sol dir, arreglaven el món. Eixir a la fresca era com l'Instagram de l'època, s'aprofitava el bon estar i se satisfieia la necessitat de socialitzar. Aquesta manera de relacionar-se el veïnat mitjançant una tertúlia espontània era una manifestació pausada pròpia del món rural, però està en clar retrocés i perilla la seua continuïtat, el confinament per la pandèmia ha sigut la darrera estocada.

30

col·laboracions literàries

Però encara s'hi fan alguns rotgles, pocs, a Llombai. Un dels que es resisteix a desaparèixer és el que es forma espontàniament cada nit d'estiu a la placeta de Nelo. Només acabar de sopar i fins ben entrada la mitjanit es raona, es practica el plaer de la conversa, s'intercanvien paréixers, es donen consells i, de vegades, sembla que es faça teràpia de grup! Però un dels aspectes més importants és que es potencia la convivència i s'exercita la rialla i eixes rialles s'escampen pels carrers del voltant.

Eixir a la fresca comporta fer algun sopar de veïnat, unes vegades relacionat amb alguna festa però d'altres, sorgeix espontàniament. Aportem dues instantànies conservades per la família Sanchis-Fabra que, al nostre paréixer, són tot un testimoni etnogràfic que expressa l'alegria compartida entre el veïnat que celebra la festa. En la primera imatge podem observar com els veïns i veïnes de la placeta de Nelo sopen al voltant de la taula a principis dels anys 60 del segle passat tocats tots amb una flor de paper al cap, no calia més si hi ha ganes de gaudir del moment de reunió.

En la següent captura podem observar que s'ha armat un sarau i, per l'edat avançada dels balladors i per la posició dels braços, bé es podria pensar que estan ballant alguna jota. Les plantes i l'enramada de la vorera indiquen que el sopar s'ha organitzat al voltant

d'alguna festa, segurament al mes d'octubre.

L'actual veïnat de la placeta de Nelo ja penjarem cobertors per engalanar els balcons en l'anterior festa de Sant Francesc, titular de la placeta, i quedarem en fer un sopar de veïnat l'any següent, però ens pillà el confinament per la pandèmia i va ser l'any passat quan ens vam poder ajuntar per primera vegada emulant els anteriors veïns i reviscolant eixe bonic costum de compartir i celebrar. Esperem poder reunir-nos per molts anys en el sopar de veïnat de la placeta presidit pel retaule ceràmic del sant marquès.

Visca Sant Francesc de Borja i la seua placeta!

#TenimUnDret

Jose Escuder. Escriitor.

La veritat es que en ma casa ya están acostumats a que passen coses d'estes. Es pot dir que mes que molestar s'han convertit casi en habituals. Per mes que yo seguixca fent cara de desentes i tornen a ser les deu de la nit d'un dimarts.

—Bona nit, Cavaller. ¿Veni el dimecres a la concentracio?

—Bona nit, caraguapa. Saps que sí. Es mes, a primera fila.

I es que, mes que no ho parega, el poble de Llombay pot sentir-se molt orgullós d'haver contat, des de sempre, en gent molt compromesa en la societat valenciana. He de destacar que, des de casi el principi dels temps, la Vall de les Torres Albes al complet ha tengut persones decisives. D'eixes que, en algun moment de l'història de València, han pogut canviar el rumb d'esta. Pot ser que, encara que casi mai hagen segut decisius els nostres veïns de manera individual, si que ho han segut en les seues aportacions dins del conjunt, en el grup, i de manera destacada. Pero permeteu-me que sobre estes exclusivitats vos parle en una altra ocasió.

Hui m'agradaria parlar-vos dels nostres drets. D'uns Furs centenaris gracies als quals València fon dels primers regnes

migevals en tindre unes lleis pactades entre el rei i els braços de les Corts i casi democràtiques per l'època (basades en el Dret romà), que li permeteren inclús denunciar al seu rei per haver-ne vulnerat alguna d'elles. Uns Furs que mos perfilaren com a poble mamprendor i lliure, en el marc dels quals la ciutadania podia eixercir governativament tantes llibertats com els seus monarques, i en els que ells mos tenien a mosatros com a bons vassalls, pero sobretot com a millors companys.

Pero vullgue l'història, i el desproposit dels mals governants, que un dia estos Furs foren abolits per un Decret basat en el "justo derecho de conquista", firmat a finals de juny, el 29 d'eixe mes, de 1707 en el Parque del Buen Retiro de Madrid. A partir d'aquell dia València pergue la seua condició foral de poble lliure, quedant subjugada al marc d'una Espanya absolutista i decadent.

Es cert que des d'aquell moment fins als nostres dies, tant les nostres constants queixes com la nostra condició de bons espanyols mos ha anat aportant nomes que misers beneficis. Tambe ho es que la voluntat política, el decurs del temps i l'evolució social han acabat per otor-

gar-mos als valencians un sistema autonomic que, tot siga dit, mos hem guanyat a pesar dels governants espanyols de tots els temps. Puix inclus durant la transicio arribaren a negar-mos el nostre dret de nacionalitat historica.

Fa 40 anys, el nostre Estatut hague de tramitar-se per un asfixiant i llimitador articul 143 de la Constitucio, que hague de complementar-se en una llei especifica, la LOTRAVA, que salvà en part la vergonya dels legisladors. Una situació d'autogovern llimitat que millorà sobre el paper en abril de 2006 per la reforma del nostre Estatut a on en el Preàmbul es dia:

«Pretende también esta reforma el impulso y desarrollo del Derecho Civil Foral Valenciano aplicable, del cono-

cimiento y uso de la lengua valenciana, de la cultura propia y singular de nuestro pueblo, de sus costumbres y tradiciones. Por eso el desarrollo legislativo de las competencias de la Generalitat, en plena armonía con la Constitución Española, procurará la recuperación de los contenidos de los «Los Fueros del Reino de Valencia», abolidos por la promulgación del Decreto de 29 de junio de 1707.»

Tot un somi lligatiu que mos va permetre viure de manera democratica real i compartir en llibertat uns drets senzills, pero fonamentals per a una societat tant canviant com la que vivim en l'actualitat i en la que les llibertats dels individus deurien de prevaldre. Inclus per damunt de les decisions d'un jurat de caracter estrictament politic, com molts defini-

xen al Tribunal Constitucional. Però l'història i els mals governants volgueren que, en acabant de l'abril de 2016 tornarem a patir l'injustícia. I esta vingue a l'aprovar-se un recurs d'anticonstitucionalitat interpost pel president del Govern en giner de 2008, pel qual s'anulava una vegada mes el nostre Dret Civil Valencià. Quedant anulades la Llei 10/2007, de Regim economic matrimonial valencià (STC 82/2016); la Llei 5/2011, relativa a la custodia compartida (STC 192/2016) i la Llei 5/2012, d'unions de fet (STC 110/2016); alegant falta de competència autonòmica en els tres casos. Això sí, explicant que en ple segle XXI era molt mes important mantindre en vigor un Decret de Nova Planta, impost en 1707, que defendre els interessos dels ciutadans valencians que segueixen sent considerats de segona categoria comparats en els 15 milions d'espanyols d'unes altres regions i nacionalitats. Per a mostra vos deixo que llegiu este fragment extret d'una de les sentències, que es repeteix casi integrament en les tres:

«(...) recordando que el Decreto de nueva planta promulgado el 29 de junio de 1707 supuso la definitiva abolición y derogación de los fueros de Valencia –que nunca se recuperaron, a diferencia de lo ocurrido en otros territorios– el representante del Gobierno de la Nación concluye que tras casi tres siglos de vigencia del Derecho civil común en aquella Comunidad Autónoma, el Derecho civil valenciano que pueda estar vigente es exclusivamente de carácter consuetudinario, y vinculado esencialmente a costumbres de carácter agrario o pesquero, además de los arrendamientos histó-

ricos. Por ello, aunque la opinión doctrinal mayoritaria admite la posibilidad de recuperar esas costumbres, rechaza sin embargo la «recuperación romántica o indiscriminada» del Derecho foral valenciano. Así pues, la razón de la impugnación de la Ley de las Cortes Valencianas 10/2007 radica en que no refleja una realidad consuetudinaria efectivamente existente, como condición constitucional imprescindible, sino que la crea ex novo, sin conexión alguna con sus usos vigentes, tratando además de resucitar prácticas ya abandonadas por haber sido formalmente derogadas.»

El 25 d'abril de 2013, com a rebuig a les situació de l'autogovern valencià, naixque l'Associació de Juristes Valencians. Una associació que segueix lluitant de manera admirable i sempre, des de postulats jurídics respectuosos en la Constitució, per la recuperació del nostre Dret Civil. En esta labor ha conseguit, des del principi, fer-se escoltar per la societat política i cultural valenciana, conseguint que en l'actualitat 541 (dels 542 pobles i 3 entitats locals menors) de tot el territori valencià s'hagen adherit ad esta causa, exigint per mig d'una modificació constitucional que el Dret Civil Valencià tinga cabuda en l'article 149 de la Constitució. Reforma que es validà en el Boletí Oficial del Congrés en febrer de 2020, pero que segueix parada.

I es aci, en l'Associació de Juristes Valencians, a on una incombustible veïna segueix fent força tots els dies, des de que ix fins a que es pon el sol i, a vegades un ratet mes. Des del seu carrec de secretaria de l'Associació, treballant colze

en colze en el seu president José Ramón Chirivella. Ella es Susi Boix i es aixina, incombustible i capaç, qualsevol adjectiu mes es quedaria curt, pero mes encara he de dir que molts dels que hem seguit i recolzat a Juristes des de fa anys en el proposit de recuperar el Dret Civil Valencià no hem perdut ni l'ilusio ni l'esperança gracies ad ella.

Enguany es complixen 44 anys de la nostra Constitucio, de la Carta Magna que mos rig i que votaren els espanyols un 6 de decembre de 1978. La mateixa que s'oblidà d'un chicotet detall que perjudica als valencians, i que alguna vegada s'haurà de rectificar. I es que en Madrit ya han començat a coneixer a Susi i a José Ramón. I d'aixo a conseguir lo que en Dret mos correspon nomes queda un pas.

Es cert que la seua familia i la meua sempre hem compartit molta amistat. Que tenim des de menuts certa debilitat per València i que hem compartit espais i aspiracions, inclus moltes vegades sense saber-ho. Pero crec que el dia que mes m'alegri fon aquell en que es celebrava la Gala dels Juristes en la Fundació Bancaixa, alla pel 2018. Una gala que ella presentà junt a Ximo Rovira i en la que estic segur que mai m'hauria buscat pensant que yo no estaria alli, pero mos trobarem i m'alegre de que d'alguna manera aquell dia fora com un nou principi de retrobar-mos i ademes pel fet de

compartir un proposit just. I no, no m'he oblidat del principi.

Aquell dimecres (29/06/2022), el que me propongue Susi anar en ells a la concentracio, participi com he fet sempre que he pogut i inclus en primera fila si ha seguit necessari. Cert es que llamenti no poder anar a Madrit el dia que estigueren en el Congres, pero mantinc l'orgull d'haver estampat la meua firma de recolzament en la carta dirigida al president de la Generalitat junt a 450 personalitats de la Societat Civil Valenciana. I es que quan alguna persona del Marquesat espenta per a conseguir un canvi tant significatiu i beneficios per a tots els valencians, no agrair-li-ho seria casi tant egoiste com despreciatiu el no seguir-la. Per això ella sap que pot continuar cridant a l'hora que vullga.

I precisament, per això, vullc publicament donar-li una volta mes les gracies a Susi Boix per defendre els drets dels valencians, i fer-ho en estes pagines, aprofitant el que m'hagen convidat a escriure unes paraules des de l'Ajuntament de Llombay per ad este llibre que anuncia les festes.

Aprofitant tambe, com no podia ser d'una atra manera, per a desijar-vos a tots els veïns i veïnes del "meu" Llombay unes bones festes patronals. Esperant que mos pugam vore pel poble estos dies.

José Serrano García, heroi de la guerra de Melilla de 1909

Josep Enric Forés Rossell

Les circumstàncies van portar José Serrano García a viure importants fets històrics de la seua època: la visita del Rei Alfonso XIII i el President del Govern, Antonio Maura, a Catalunya; els prolegòmens de la Setmana Tràgica a Barcelona i la Guerra de Melilla de 1909, de la qual va aconseguir tornar sa i estalvi i condecorat pel valor demostrat en el camp de batalla.

José Serrano García va nèixer al Raval de Sant Roc de Llombai (València), probablement al número 22 del citat carrer, el dia 30 d'octubre de l'any 1886 en una família de llauradors. Son pare era José Serrano Forés i sa mare Francisca García Pons. José era el major de sis germans: Concha, Amparo, Francisca, Salvador i Bernardino.

L'any 1907, en complir 21 anys, va ser allistat per a fer el servei militar. Va ser cridat a files el 25 de febrer de 1908 i va

ser destinat a la 4ª Companyia del Batalló de Caçadors de Reus número 16 amb base a Manresa (Barcelona), on es va incorporar el dia 27 de febrer.

A Manresa va fer la instrucció militar. I el 5 d'abril de 1908 va jurar bandera. Set mesos després, el 3 de novembre de 1908, va participar en la parada militar que tingué lloc a Barcelona amb motiu de la visita de 12 dies que el Rei Alfonso XIII i el president del govern, Antonio Maura, van dur a terme a Catalunya per a entrar en contacte amb les institucions polítiques i acadèmiques i amb el sector empresarial.

La Conferència d'Algesires (1906)

La Conferència d'Algesires, que es va celebrar del 16 de gener al 7 d'abril de 1906, va reunir les principals potències de l'època: l'Imperi Alemany, França, el

9 José Serrano García i Gloria Viñuelas Ortiz

Regne d'Espanya, el Marroc, el Regne Unit, l'Imperi Austrohongarés, els Estats Units d'Amèrica, Bèlgica, el Regne d'Itàlia, els Països Baixos, l'Imperi Rus, el Regne de Portugal i Suècia.

L'objectiu principal era resoldre les diferències entre França i Alemanya respecte a les seues pretensions sobre el territori del Marroc i, de pas, clarificar alguns aspectes de les bases de l'expansió colonial al continent africà, bases que havien estat establides en la Conferència de Berlín, celebrada entre el 15 de novembre de 1884 i el 26 de febrer de 1885.

La Conferència d'Algesires va permetre al Regne d'Espanya refer-se parcialment de la pèrdua de les últimes colònies (Fi-

lipines, Puerto Rico, Cuba i Guam) a mans dels Estats Units i recobrar un cert protagonisme en el panorama internacional. Sobretot després que, amb la connivència de França i el Regne Unit, s'acordara la creació d'un Protectorat Espanyol del Marroc, al nord del país; a imitació del Protectorat Francés del Marroc, que comprenia les terres situades al sud.

Bu Hmara i la Compañía Española de Minas del Rif (CEMR)

A principis dels segle XX es va despertar a Europa un gran interès pels recursos miners del Magrib, que en part tenien fonament però al voltant dels quals també van circular moltes llegendes i falsedats.

Una conseqüència d'eixe interès va ser la creació de la Compañía Española de Minas del Rif el 21 de juliol de 1908 per a explotar els jaciments de mineral de ferro d'eixa zona del Marroc, concretament en els paratges d'Uixan i Axara, en el massís de Beni Bu Ifrur, a uns 28 quilòmetres de Melilla. Entre el seu accionariat es trobava l'elit empresarial de l'Espanya de principis del segle XX, entre ells el comte de Romanones, el comte de Güell, el comte de Mejorada, el marquès de Comillas i figures rellevants del Partit Conservador i del Partit Liberal.

A principis del segle XX, la zona del Rif vivia una gran inestabilitat política. El soldà del Marroc no tenia suficients recursos per a controlar el territori i posar orde, per tant eren les càbiles les que imposaven la seua llei. Djilali ibn Idris al-Zarhuni al Yusufi, conegut com Bu Hmara o també com al-Rugi, era el principal cap de les càbiles de Kelaia o Guelaia.

Mapa zona de Melilla 1909

Controlava l'àrea on es localitzaven els jaciments de mineral de ferro i, a canvi d'una important suma de diners i del 20% dels beneficis de l'explotació de les mines, va donar el consentiment a la Compañía Española de Minas del Rif per a dur a terme l'activitat extractiva. El mateix Bu Hmara també va fer negocis amb la Compagnie Minière de l'Afrique du Nord, de capital francès, per a l'explotació dels jaciments de plom del Mont Afra.

Però les tribus berebers de la zona es mostraren contràries a l'explotació dels recursos naturals del país per part d'empreses estrangeres. I el 9 de juliol de 1909, un grup de rifenys atacà els obrers que treballaven en la construcció de la línia de ferrocarril que havia d'enllaçar les explotacions de la Compañía Espa-

ñola de Minas del Rif amb el port de Melilla. Com a conseqüència de l'atac es van produir quatre morts i tres ferits.

Els mateixos berebers, disconformes amb l'actuació de Bu Hmara, a qui consideraven un traïdor perquè s'havia aprofitat dels bens públics per al seu enriquiment personal, el van detindre el 22 d'agost i el van lliurar al nou Soldà del Marroc, Huley Hafid, qui el va manar decapitar.

La Guerra de Melilla i la Setmana Tràgica (1909)

Davant els fets al·ludits, el govern del conservador Antonio Maura va mobilitzar els reservistes i envià tropes de reforç a Melilla per a sufocar la insurgència de les càbiles del Rif.

Un dels cossos militars mobilitzats va ser el Batalló de Caçadors de Reus amb base a Manresa. De manera que el 17 de juliol de 1909, el llombai José Serrano García, que formava part de la 4ª Companyia es va desplaçar al quarter de l'antic convent de la Verge del Bonsuccés a Barcelona, on van fer nit, per a embarcar l'endemà diumenge, 18 de juliol, en el vapor Catalunya rumb a Melilla. L'embarcament es va dur a cap enmig de les protestes ciutadanes, que comptaven amb el suport del PSOE, el Partit Republicà Radical i el Centre Nacionalista Republicà.

L'ambient polític i social del moment estava molt caldejat i l'embarcament de soldats i reservistes per a intervenir en una nova guerra va provocar la indignació de les classes populars, que sempre resultaven ser les més perjudicades en estos conflictes. En aquells temps existia el que s'anomenava soldat de quota, és a dir, que per una certa quantitat de diners es podia llogar a un home que substituïra el jove cridat a files. Això només podien fer-ho les famílies acom-

dades, però no qui depenia d'un jornal per a poder malviure, com era el cas de la majoria.

També cabia la possibilitat de pagar 1.500 pessetes a l'Estat per a lliurar un fill de fer la mili o d'anar a la guerra. Si tenim en compte que el jornal d'un dia, treballant de sol a sol, estava al voltant de 5 pessetes; la quantitat de 1.500 pessetes representava el jornal de tot un any o més. I, per tant, la "redempció" només estava a l'abast dels poderosos.

Quant als reservistes, es tractava d'hòmens d'una certa edat, molts d'ells casats i amb fills o amb pares majors al seu càrrec i que, a més, solien ser l'única font d'ingressos familiar. De manera que, en haver d'incorporar-se a files, les respectives famílies quedaven en la misèria i amb el risc que el reservista perdera la vida o tornara mutilat del front.

Tot això, sumat al record del desastre viscut a Cuba i Filipines, va provocar la reacció popular i les masses es van manifestar en diverses ciutats espanyoles contra l'enviament de tropes a una nova guerra en un territori que es considerava estrany i amb un exèrcit sense la formació adequada i amb uns recursos materials escassos i antiquats.

El 20 de juliol de 1909, José Serrano García i el 16 Batalló de Caçadors de Reus desembarcaren en Melilla i acamparen en el Zoco Fondak. El 22 de juliol eixiren a la zona exterior de Melilla, i realitzaren una expedició de reconeixement dels paratges pròxims a la posició de Sidi Bajo.

Construcció línia ferrocarril miner Melilla 1909

El general de Divisió José Marina Vegas, Comandant General de Melilla, temia que, la matinada del dia 23 de juliol, els rifenys concentrats en el Mont Gurugú atacaren de nou el campament de Sidi Musa. Aleshores va decidir que, per a auxiliar a la guarnició d'eixa posició, pernoctara en l'Hipòdrom una columna formada per sis companyies d'Infanteria (una de Reus, una de Melilla, dos d'Àfrica i dos d'Alfonso XII) i una secció d'Artilleria de muntanya a les ordres del Coronel Álvarez Cabrera.

A l'alba del dia 23, va eixir la columna del coronel Álvarez Cabrera i, després d'avançar per la banda dreta del Barranco de Alfer, quan es trobava prop de la posició de Sidi Musa, els rifenys iniciaren un intens tiroteig. El coronel Álvarez Cabrera va decidir deixar mitja columna (una companyia d'Àfrica, una d'Alfonso XII i la de Reus) a resguard en Sidi Musa, i emplaçar la secció de muntanya al front de la citada posició, perquè protegira el seu avanç. De manera que el 23 de juliol, José Serrano i la seua companyia del Batalló de Caçadors de Reus entraren en combat en les immediacions de Sidi Musa.

La mitja columna restant, composta de tres companyies (una d'Àfrica, una de Melilla i una d'Alfonso XII), va atacar els rifenys i va aconseguir desallotjar-los de les seues posicions. Els rifenys es retiraren a posicions més elevades i la mitja columna del coronel Álvarez Cabrera continuà avançant, cada vegada més encaixonats en el barranc, on van ser sor-

Tropes parapetades en un blockhaus

presos per una emboscada de l'harca. El coronel va morir i esta part de la columna intentà replegar-se sota la protecció de l'artilleria i les metralladores de Sidi Musa i una companyia de Melilla, que des de la Segunda Caseta va acudir a auxiliari-los, però les baixes van ser quantioses.

Els expedicionaris, entre els quals estava José Serrano García, tornaren el 24 de juliol i acamparen en Sidi Musa Bajo. El 25 feren una batuda per les rodalies de Fuerte Camellos i eixe mateix dia passaren per Cabrerizas i Rostrogordo i cobriren el Barranco de la Muerte.

El dia 27 de bon matí, el general Marina va rebre notícies que els rifenys havien destruït uns tres-cents metres de la línia del ferrocarril del Norte Africano, que tenia 5 quilòmetres de longitud i unia el port de Melilla amb les mines de la Compagnie Minière de l'Afrique du Nord. La línia en qüestió tenia un important valor estratègic, perquè s'utilitzava per a abastir les posicions avançades.

El general Marina considerà urgent reparar la línia fèrria i disposà l'eixida d'un comboi, part en carros i a l'om de mules

6 General Marina i representants de les càbiles

i part en ferrocarril fins on es poguera arribar, protegit per una columna de sis companyies d'Infanteria (dos de Reus, dos d'Alfonso XII, una d'Arapiles i una d'Àfrica), l'esquadró (Treviño) de la tercera brigada mixta de Caçadors i una secció de muntanya a les ordrens del coronel d'Infanteria Fernández Cuerda, que també havia de protegir els treballs de reparació de la via, encarregats a la companyia de sapadors de la primera brigada.

El dia 27 de juliol, enquadrat en una de les dos companyies del Batalló de Caçadors de Reus que formaven part de la columna del coronel Fernández Cuerda, José Serrano García va prendre part en l'operació de conducció d'un comboi fins a la Segunda Caseta i en la protecció dels treballs de recomposició de la línia del ferrocarril.

Davant la persistència del foc enemic, es va comunicar al general Marina que resultava imprescindible i urgent desallotjar els rifenys de la lloma de Beni Ensar. El general Marina va decidir atacar. A tal efecte, envià una nova columna de

sis batallons d'Infanteria, el grup d'Artilleria de muntanya i la bateria muntada de la plaça (quatre bateries). L'Artilleria, ubicada en Los Lavaderos y en la Posada del Cabo Moreno, amb el suport de l'artilleria del Fuerte de Camellos i l'Hipódromo, disparava incessantment sobre la zona de Beni Ensar.

La columna del general Pintos es va dividir en dos i la mitja columna que es desvià per l'esquerra avançà en

direcció al Barranco del Lobo, amb l'objectiu d'arribar al monticle de Beni Ensar. Però els rifenys, perfectament situats en la lloma que separa el Barranco del Lobo del Barranco de la Mezquita, els causaren nombroses baixes. El general Pintos resultà mort i els soldats espanyols es veren atrapats al fons del Barranco del Lobo. El desastre va ser majúscul: més de 1.000 baixes entre morts, ferits i desapareguts.

Mentrestant, a Catalunya, el sindicat Solidaritat Obrera havia convocat una vaga general per al dia 26 de juliol, que paralitza la ciutat de Barcelona. I les notícies que arribaven de Melilla no podien ser pitjors: el desastre del Barranco del Lobo va córrer com la pólvora i va exaltar els ànims més del que ja ho estaven.

A més, el lerrouxisme i l'anarquisme acusaren l'església d'afavorir sistemàticament els interessos dels poderosos. Això atia l'anticlericalisme latent a la societat i grups incontrolats van cremar una trentena d'esglésies i convents. També es van formar nombroses barricades per tota la ciutat i es va produir l'assalt a al-

Certificat Medalla Bronze Centenario
Sitios Gerona

gunes comissaries de policia. És el que es coneix com la Setmana Tràgica, que es va produir a Barcelona entre el 26 de juliol i el 2 d'agost de 1909. El balanç va ser de 115 morts i 441 ferits.

El govern de Maura va decretar l'estat de guerra, va suspendre les garanties constitucionals a la província de Barcelona i va traure l'exèrcit al carrer. La repressió va ser implacable: cinc persones van ser executades i hi hagué centenars d'empresonats i d'enviats a l'exili.

En el front continuava la guerra. Tenim notícies que, el 28 de juliol, el soldat José Serrano García es trobava al fuerte de Cabrerizas Altas, que va ser atacat per l'enemic durant la nit. I que el 30 de juliol es va traslladar a l'Hipódromo.

El dia 1 d'agost, va conduir un comboi a la posició denominada Los Lavaderos.

En el transcurs de l'operació va ser durament atacat pels francotiradors rifenys, però tant ell com la resta de membres del grup van aconseguir eixir indemnes de la situació. I va continuar en missió de protecció i guarnició al blockhaus fins el dia 30 d'agost. El blockhaus, terme alemany, era una xicoteta fortificació feta amb bigues de fusta, murs de mamposteria i sacs terrers, que servia per a defensar una posició avançada i actuava com a cap de pont per a les incursions en territori enemic.

El dia 31 d'agost, José Serrano García va guiar un comboi fins a la posició de la Segunda Caseta del ferrocarril i novament va demostrar la seua perícia per a esquivar les bales enemigues i aconseguir l'objectiu sense novetat.

El 16 de setembre de 1909, es va traslladar a la posició de Sidi Ali, sempre sota el foc de la guerrilla del Rif. I en la seua cartilla militar consta que, fins el 25 de novembre, va continuar "de convoyes, aguadas y chapeo", és a dir, conduint combois militars, aprovisionant d'aigua i queviures a les diferents posicions que ho requerien i hostilitzant l'enemic perquè es retirara i deixara el camp lliure. En eixa data, 25 de novembre de 1909, es traslladà a la Segunda Caseta i va continuar prestant els mateixos servicis fins el 16 de desembre, dia en què va rebre l'orde de traslladar-se a l'Hipódromo, on va pernoctar.

A l'endemà, 17 de desembre, va eixir cap a Melilla per a embarcar en el vapor Alfonso XII rumb a Barcelona, on va arribar el 19 de desembre. El dia 21 viatjà en tren de Barcelona a Manresa, on el Batalló de Caçadors de Reus, encapçalat pel seu comandant José San Pedro Cea, va desfilar pels carrers engalanats de la ciutat

José Serrano García Llicència Absoluta

fins a la plaça de la Constitució on va ser rebut per una multitud entusiasta que els aclamava, segons explica la premsa de l'època. A partir d'aquell moment, José Serrano García va quedar de guarnició al quarter de l'antic convent del Carme de Manresa, on tenia la base el seu batalló.

Distincions, Ascensos i Gratificacions del soldat José Serrano García

-Medalla de los Hechos de Armas del Bruch.

-Por Real Orden de 21 de Marzo de 1910 se le concede el uso de la **Cruz de Plata al Mérito Militar con Distintivo Rojo**, por su distinguido comportamiento y mérito contraídos desde el 21 al 31 de Julio último.

-Por Real Decreto de 28 de Abril de 1910

se le concede doble abono de servicio de campaña, siendo este de 5 meses y 22 días.

-En la revista de Mayo de 1910 **ascendió a Corneta de plaza.**

-Por cuanto en observancia del Real Decreto de 28 de Enero de 1910, declarando condecoración oficial la **Medalla conmemorativa de los Gloriosos Sitios de la inmortal Gerona** y atendiendo a las circunstancias que concurren en el educando de Infantería (Cazadores) Don José Serrano García, Su Majestad se ha servido otorgarle la **Medalla de Bronce**. Por tanto y con arreglo al Artículo 3º de dicho Real Decreto, expido el presente al referido Señor José Serrano García como justificante del derecho a usar la referida Medalla. Dado en Madrid a 26 de Mayo de 1910. El Presidente del Consejo de Ministros, José Canalejas.

-Por Real Orden de 1 de Julio de 1910 se le concede el uso de la **Medalla de Bronce de Melilla con pasador Sidi Ahmed Gurugú.**

Llicència, pas a la Reserva i retorn a Llombai

El 25 de febrer de 1911, per portar tres anys de servici, se li va expedir el document de pas a la Reserva Activa i Fe de Solteria.

El 1914, per portar 6 anys de servici, se li remeté el document de pas a la 2ª Reserva, de manera que va causar baixa en el seu Cos i alta en el Batalló de la 2ª Reserva de València nº 43.

El 9 de febrer de 1919, el Comandant del Batalló de la 2ª Reserva de València nº 43, José Marín Vallés, en nom del Capità General de la Tercera Regió Militar, va

concedir la llicència absoluta al soldat José Serrano García, corneta, d'ofici llau-rador per haver estat 12 anys en el servei militar.

José Serrano García es va casar amb Gloria Viñuelas Ortiz i tingué quatre fills barons que van morir al poc temps de nàixer. El 1931 el matrimoni van ser pares de l'única filla que va sobreviure, Gloria Serrano Viñuelas.

José Serrano García, va faltar el 9 d'octubre de 1947, a l'edat de 61 anys. I la seua dona, Glòria Viñuelas Ortiz, el 28 de gener de 1954, quan tenia 63 anys.

Gloria Serrano Viñuelas, popularment coneguda com Glorieta, es va casar el 1955 amb Vicent Pons Garcia. Del matrimoni Pons Serrano van nàixer tres fills, nets de José Serrano García: Vicente José, Jorge i Miguel Ángel.

Bibliografia

- 1.-Documentació i fotografies de José Serrano García, facilitats pels seus nets.
- 2.-Biblioteca Virtual de Defensa:
 - 2.1.-Diario Oficial del Ministerio de la Guerra.
 - 2.2.-"Operaciones en el Rif, 1909", capitanes García Álvarez, Manuel y García Pérez, Antonio. Biblioteca Central Militar, Signatura L-56-4-12 (2)
 - 2.3.-"Verdades amargas: la campaña de 1909 en el Rif (relato y juicios de un testigo)", León y Lores, Germán; Imprenta Artística Española, Madrid, 1910
 - 2.4.-El àlbum de la guerra de Melilla, col·lecció de 10 quaderns de fotografies guerra del Rif. Autors: Alfonso y Enrique; Tipografía El Liberal, Madrid, 1909.
Biblioteca Central Militar, Signatura Z-28-968
- 3.-Article "Una visita reial: el viatge d'Alfons XIII a la conca del Llobregat", Algué i Sala, Jordi; L'Erol, revista cultural del Berguedà, número 95, Puig-reig (el Berguedà - Catalunya) 2007
- 4.-Dossier "La guerra del Rif, la guerra olvidada", González Rodríguez, Francisco José; El Hinojal, número 0. Año 2013. Revista de Estudios del MUVI, editada por la Asociación de Amigos del Museo Histórico y Etnográfico de la Ciudad de Villafranca de los Barros (Badajoz, Extremadura).
- 5.-Tesi Doctoral "El Ejército y la Sociedad catalana (1898-1909)", Pla Rodríguez, Miquel. Departament d'Història Moderna i Contemporània. Universitat Autònoma de Barcelona, 2018

Francisco García Collado mestre d'escola a Llombai

Vicent Climent i Ferrando

Volem donar a conèixer en aquest article la figura de Francisco García Collado, un mestre d'escola que a les darreries del segle XIX exercia el magisteri a Llombai i de qui a penes ens havia arribat informació. El capellà Vicent Cardona i Puig publicava l'any 2003 un article en el llibre de festes en què, després de transcriure i comentar la crònica de la visita d'un grup d'excursionistes de Lo Rat Penat als pobles del Marquesat, conclouïa:

«Entre tanta informació i tants noms crec que val la pena animar els historiadors locals per rescatar part de la nostra memòria col·lectiva. ¿Què s'ha fet d'aquelles persones que hi apareixen a la crònica? ¿Què han fet pel nostre poble? ¿Com ha afectat això als seus habitants?...»¹

Heus ací, doncs, la meua aportació per conèixer una d'aquelles persones que apareixien en aquella visita. La primera notícia

que vam tindre sobre Francisco García Collado fou una referència bibliogràfica en el volum de *la Geografía General del Reino de Valencia*, que es publicà entre 1920 i 1927, escrita per Carlos Sarthou y Carreres, sota la direcció de José Martínez Aloy. En aquell volum, pàgina 250, al final de l'entrada dedicada a Llombai, s'hi citava una obra titulada *Estudios inéditos sobre el término del Marquesado de Llombay*, l'autor de la qual era García Collado i possiblement va quedar manuscrita i inèdita. També apareixia aquest treball de García Collado en la bibliografia d'Almela i Vives, tal i com publicàrem l'any 1988 en una comunicació² presentada a la IV Assemblea d'Història de la Ribera. Des d'aquell moment fins a ara, hem buscat sense èxit aquell treball inèdit de García Collado sobre el Marquesat, en biblioteques i en llibreries de vell, per això pensem que quedaria inèdit.

¹ CARDONA I PUIG, V. "Crònica d'un viatge com a font històrica" en *Llombai Festes 2003*. 11 p.

² CLIMENT I FERRANDO, V. "Una bibliografia del Marquesat, Fonts per a l'estudi" en *L'escenari històric del Xúquer. Actes de la IV Assemblea d'Història de la Ribera. L'Alcúdia. 1986*. L'Alcúdia, 1988. Pàgs. 101-103.

En una segona notícia³, anterior en el temps, sobre la visita d'un grup d'excursionistes de la societat Lo Rat Penat – coneguda com Societat d'Amadors de les Glòries Valencianes- al Marquesat, es parlava de Francisco Garcia Collado en aquests termes:

«Añádase a ello que es profesor de instrucción primaria en Llombay, muy querido por todo el pueblo, D. Francisco García Collado, uno de los más entusiastas entre aquellos *amadors*, y quedará bien explicada nuestra presente excursión.

Ayer tarde salimos de Alginet complacidos de los obsequios recibidos, y acompañados por el Sr. García Collado y por nuestro antiguo amigo D. Antonio Barberá⁴, hijo de Alfarf, donde se halla incidentalmente».

Francisco García Collado havia nascut a València el 20 de març del 1866, havia estudiat Magisteri i s'havia casat amb Amparo Pía i Antolí, de qui va quedar vidu el gener del 1918. Van tindre dos fills, Paco i Amparo.

Pel que fa a l'activitat docent de Francisco Garcia Collado, podem afirmar que era mestre de l'Escola Pública per oposició i que abans havia sigut director del *Colegio Vicentino* de València, professor de les Escoles d'Artesans i de la *Dependencia Mercantil* de la ciutat. També sabem que l'any 1891 havia assistit, com a representant del professorat privat de València, a l'Asamblea Nacional del Magisterio Español de Madrid.

La *Gaceta de Instrucción Pública* del 30 de desembre del 1895 portava la notícia de la proposta de Francisco García Collado, per a mestre de Llombai, com a resultat de les últimes oposicions a escoles elementals de xiquets amb un sou anual de 825 pessetes. En febrer del 1900 era proposat com a director de l'Escola Superior de Torrent amb un sou de 1330 pessetes. A principi del 1904 assumia el càrrec de secretari de la Junta Directiva de la Secció de Ciències pedagògiques de l'Ateneu Científic de València, mentre que el 1906 era elegit president del centre excursionista de Lo Rat Penat i també presidia l'associació de mestres del partit judicial de Torrent.

Gràcies als historiadors de l'educació valenciana, Alejandro Mayordomo Pérez i M. del Carmen Agulló Díaz⁵, podem saber que l'any 1907 féu una visita a la seu de la Institución Libre de Enseñanza a Madrid des d'on portaria cap a terres valencianes algunes novetats i experiències. No cal dir que d'aquella visita va extraure informacions que plasmà en un article publicat en la revista *El Magisterio Valenciano*. En paraules de Mayordomo i Agulló:

«García Collado destacarà [de la Institución Libre de Enseñanza] el seu caràcter eminentment pràctic i racional, la coeducació dels xiquets i les xiquetes, la implantació dels passejos i excursions, la celebració de colònies estiuenques, la supressió dels exàmens... Una ensenyança veritablement activa»

L'any 1909 participava en l'Asamblea de la

³ Un excursionista "Lo Rat-Penat en Llombay". *Las Provincias*. 4 de novembre de 1898.

⁴ Antonio Barberá David, nascut l'any 1864 a Alfarf i periodista de professió va morir l'any 1940. Havia treballat com a reporter en el periòdic *La Voz Valenciana*, fou redactor de *Las Provincias* i corresponsal del diari *El Heraldo* de Madrid. Per saber més vegeu: JUANES I PERIS, G. "Recuperant la memòria d'un alfarbí" en Alfarf. Fiestas Patronales. 2004. Ajuntament.

Enseñanza de Valencia, organitzada per la Junta Reformista de la Enseñanza, i firmava les conclusions, en qualitat de secretari de l'associació provincial de mestres. Les conclusions d'aquella assemblea eren tota una declaració de principis a favor d'un ensenyament públic: Obligatorietat de l'educació primària, requisit que els ensenyants tingueren el títol de mestre, que foren funcionaris de l'estat, que el sou mínim anual fora de 1000 pessetes, que es construïren més escoles i que s'augmentara el nombre de mestres.

El primer de gener del 1910 ocupava el cinquè lloc en l'escalafó de tot l'estat en la categoria cinquena de mestres superiors que cobraven un sou anual de 1350. Un any després, el 1911, dirigia l'Escola Nacional de Borriana i l'agost del 1913 renunciava a dos ascensos en dos categories superiors amb sous de 1650 i 2000 pessetes i, consegüentment, es va quedar a Borriana.

El 1920 participà en una assemblea celebrada a Alacant, a la qual assistiren les associacions de Mestres Nacionals de Llevant; i el 1922, se li acabà una llicència d'un any, durant el qual fou pensionat a l'estranger.

Ja en la II República participà activament en una iniciativa, la Casa del Mestre, en què col·laboraren algunes associacions professionals de mestres, la inspecció d'Ensenyança Primària de la província i membres de l'Escola Normal. Francisco Garcia Collado es va integrar en la primera junta de la nova entitat, l'any 1933, que presidia José Liceras. La Casa del Mestre

va acollir activitats pedagògiques, culturals, recreatives i laborals relacionades amb l'ensenyament.

García Collado fou premiat en els Jocs Florals de Lo Rat Penat els anys 1892, 1894 i 1896. En aquesta última ocasió amb el premi de la Junta de les Escoles d'Artesans amb el treball "Reseña histórica de las Escuelas de Artesanos".

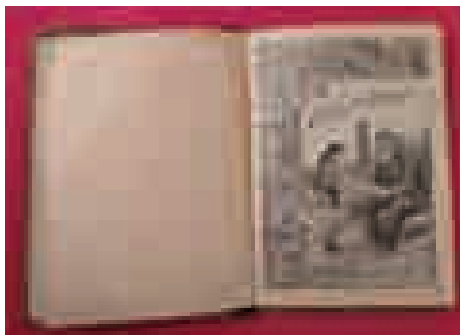
Com a escriptor publicà les següents obres:

- *El manuscrito infantil. Método fácil, breve, racional y de positivos resultados para la enseñanza de la lectura de manuscritos a los alumnos de las primeras secciones de las escuelas de instrucción primaria.* València, Imprenta de Vicente Ferrandis, 1903.⁶

També fou autor d'una col·lecció de llibrets per a l'ensenyança primària en les següents matèries:

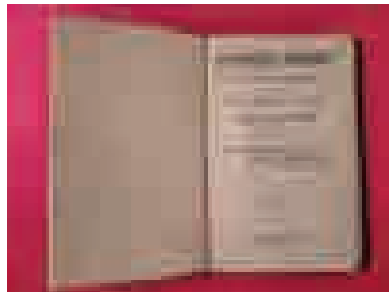
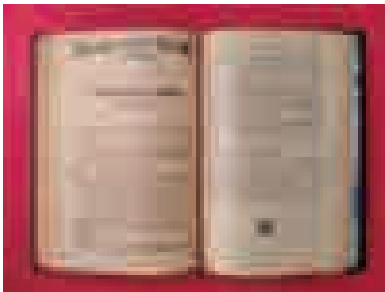
- *Tratado elemental de Historia Sagrada.* València, Imprenta de Vicente Ferrandis, 1903.

- *Tratado elemental de Gramática Castellana.* València, Imprenta de Vicente Ferrandis, 1903.

⁵ MAYORDOMO PÉREZ, Alejandro. AGULLÓ DÍAZ, M. del Carmen. *La renovació pedagògica al País Valencià.* València, Universitat de València, 2004.

⁶ Se'n feren nombroses edicions des del 1897 fins a l'any 1919.

- *Tratado elemental de Aritmética*. València, Imprenta de Vicente Ferrandis, 1903. 52 pàgs
- *Tratado elemental de Geometría y Agrimensura*. València, Imprenta de Vicente Ferrandis, 1903.
- *Tratado elemental de Agricultura, Industria y Comercio*. València, Imprenta de Vicente Ferrandis, 1903.
- *Tratado elemental de Geografía*. València, Imprenta de Vicente Ferrandis, 1903.
- *Tratado elemental de Historia de España*. València, Imprenta de Vicente Ferrandis, 1903.
- *Tratado elemental de Ciencias Físico-Naturales*. València, Imprenta de Vicente Ferrandis, 1903.
- *Tratado elemental de Fisiología e Higiene*. València, Imprenta de Vicente Ferrandis, 1903.
- *Tratado elemental de Urbanidad*. València, Imprenta de Vicente Ferrandis, 1903.

A més, sobre qüestions pedagògiques publicà:

- "Impresiones madrileñas. La Institución Libre de Enseñanza" en *El Magisterio Valenciano*. Núm. 1500. 1907. Pàgs. 232-234. Sobre l'esmentada visita a la institució de Giner de los Ríos.
- La Asamblea Nacional Pedagógica; celebrada en Madrid en junio de 1907.

València, Imprenta de Vicente Ferrandis. 1907. 24 pàgs.

Finalment va traure a la llum algunes publicacions relacionades amb la història com:

- *Españoles ilustres. Bosquejos biográficos dedicados a los niños y las niñas*. València, Imprenta de Vicente Ferrandis, 1908. 353 pàgs.

Volum amb una seixantena de semblances biogràfiques de personatges històrics, acompanyades de versos de reconeguts poetes. Entre les quals volem remarcar la dedicada a Francesc de Borja que s'acompanya de la composició poètica "La conversión del Duque de Gandía" del Duque de Rivas.

O sobre algun paratge, com ara:

- "La «Cenieta» y sus alrededores" en *Revista de Castellón*. Núm. 52. 1914.

Sens dubte, García Collado fou un mestre que deixaria empremta al poble, tot i que només va estar uns cinc anys. La seua inquietud per l'educació es veu clarament en la seua activitat docent i com a autor de llibres per a l'ensenyament. Llàstima que entre el seu llegat cultural no ens haja quedat aquell *Estudios inéditos sobre el término del Marquesado de Llombay*, perquè estem convençuts que serien rigorosos i didàctics.

100 anys del musical

Vicente Sanz Viñuelas

Ara que estem en l'any 2022, crec que es moment de recordar alguns fets destacables que van succeir fa ara cent anys, ja que tot allò que no s'escriu pot caure en l'oblit, i més quan allò que referiré, en general, hui ja no existeix com a tal.

En 1922 **venien al món**, entre altres persones, ma tia Rosario Viñuelas "*la Justa*", Reme Ferrando "*la Maquinista*", Lola Roig "*la Germana*", Remedios "*la Leocilia*", Rosa Sanz "*la Purcia*" (que d'ací poc si que celebrarà el centenari),... i Marieta Bisbal "*la de Bernabé*" (que per circumstàncies i la maleïda pandèmia no ha arribat als 100 anys, ja que el fet de no poder eixir de casa, ni relacionar-se, a la gent major l'ha afectat molt. No obstant això, en estes línies aprofite per a fer-li un xicotet reconeixement a esta gran dona, moderna, alegre, ditxaratxera, treballadora i que sempre duren a la memòria tots aquells que l'hem coneguda i apreciat, per la seua disposició i bon caràcter, i perquè era una dona molt llombaina i especial).

Eixe any es va formar el **1r equip de futbol de Llombai** (del qual parlaré en altra ocasió) com testimoniu un retrat que es conservava en el bar de Tristán (al carrer del Forn del Mig), i que don Arturo Climent ha recuperat

Marieta Bisbal "*la de Bernabé*", Merceditas "*la Corberana*", Remedios "*la Leocilia*" i Vicente Pellicer davant del Musical

i publicat en el seu llibre "*Estampas Llombainas*", la qual està datà el **dia de Sant Antoni de 1922**. Dit equip de futbol estava relacionat amb l'exportació de taronges, les quals, ací en el Marquesat, deuen la seua arribà a Germán Ferrús, natural de Carcaixent però casat en Llombai, qui a inicis dels anys 20 del segle XX les va "portar" des del

seu poble a estes terres (però això és altra història).

També en 1922 el professor, polític i escriptor **Francesc Puig Espert** va escriure un poema titulat "**Fora el poble hi ha una ermita**" que diu així:

*Fora el poble hi ha una ermita // aixecada en un pujol;
la vetlla en la nit Milita // i al dia la enjoia el sol.
Sant Antoni se venera // des d'antic en el altar,
i cada any la primavera // l'ofrena el primer cantar.
Roses blanques i vermelles // embaumen el claustre vell,
i és el pit de les donzelles // del sant amorós joiell.
A les fadrines que encara // no tenen el cor ferit,
Sant Antoni les ampara // donantlos un bon marit.
I cada planta creixçuda // al marje del senderó,
es una esbrança muda // de prolífica cançó.
Fora el poble hi ha una ermita // aixecada en un pujol;
la vetlla en la nit Milita // i al dia la enjoia el sol.*

I en eixe mateix any, dins d'un negoci i d'una família, es va produir un **traspàs generacional**. Em referisc al **forn de Diego** que, en **1922**, va passar a mans de Vicent Lahoz Climent "de Diego", casat en Trini Del Valle Roig. He de dir que, anteriorment, este forn situat en l'actual carrer Blasco Ibáñez (però en aquell temps carrer Abadia), era propietat dels pares de Vicent: Diego Lahoz i Encarnació Climent, qui des del seu matrimoni havien muntat eixe negoci com a forma de guanyar-se "el pa". I encara que la parella va tindre set fills, solament seria Vicent el que seguiria en el negoci. Posteriorment, el forn seria per al fill d'aquest, Pepe "Diego", ajudat també pel seu germà Vicent "de Lahoz", passant més tard a la filla de Pepe i rebesneta de "Diego", Amparo Lahoz Bisbal, qui amb motiu de la seua jubilació va tancar el forn el 28 de desembre del 2019 (encara que tal volta siga un paró temporal... i més tard algú dels seus fills o nets igual reprenga el negoci. Mai es sap!!).

Però, i ací ve el motiu principal d'aquestes lletres, en **1922** també **es van construir** tres cases en la plaça de la Creu, i en concret una d'elles, que seria coneguda com "**el Musical**".

Eixos solars eren terres que contenen que les van subhastar i les van adquirir tres famílies, les quals edificaren tres cases alhora. La més apartada (que fa cantó en el carrer de la Mare de Déu del Rosari), la va manar construir Miquel Ortiz per a la seua filla Sunció Ortiz Peris, qui viuria allí en la casa tota la vida junt al seu home A. Tomàs Durà Rosell (deixant una part a la banda de darrere de sa casa, en entrada independent, habilitada per fer "escola"); En el solar del mig es feren la casa Rafel Bisbal i la seua dona Remedios Aparisi Cardona "la Rulla", i el terreny més pròxim al poble el va adquirir José Bisbal Lloret i la seua dona Mª Pepa Miquel "la Cartagena". Ara bé, a diferència de les altres cases en les quals es van fer vivenda per a viure, com el tio José tenia casa al carrer la Font, va fer l'estructura en el seu solar i el va habilitar com a bar.

(Anecdòticament, hui en dia que a tot el món ens pareix que la plaça de la Creu és centre del poble, en aquell temps Delmira, una de les filles de la tia Remedios "la Rulla", quan es van traslladar del carrer Sant Vicent, on vivien, a la casa nova, plorava i exclamava que ara se'n anaven a viure "a l'horta"!!).

Tornant a eixe "bar" que ara s'havia fet al costat del "corralot" i del "Patronato" (l'actual carrer la Sang no seria obert fins el juliol de 1973), el tio José li'l va arrendar a **don Enrique "Torres"**, pare del professor i poeta don Enrique Bisbal Ortiz (creador de la Biblioteca Pública Municipal, gran impulsor de la cultura en el nostre poble i autor de la lletra de l'himne a Llombai (1959) junt a Gerardo Cardona, autor de la música). Este home el re-

gentaria durant més de 10 anys. I com a curiositat, l'obra de l'edifici la va fer el tio Miguel Ariño i el seu fill Pep "la Gata" (pare i "uelo" del desaparegut Pepe "la Gata"), mentre que la façana la va realitzar el tio Daniel Jabaloyas (com supose que farien en les altres dos cases també).

Pepe «Diego»

En època de la República, al voltant de 1934, l'arrendament del bar va canviar i va passar a **Pepe Lahoz Climent**, més conegut al poble com **Pepe "Diego"** (qui era germà de Vicent "de Diego", el del forn). Este home havia sigut anteriorment conserge en el local que tenia la música en el carrer Major núm.9 (i que nosaltres coneguem com el bar de "Puig" o de "Patxero"), i allí va nàixer la seua filla major: Pepita, en 1933. Però bé perquè no volia haver de concursar tots els anys en la subhasta que feia la banda de música (en eixe temps anomenà "Sociedad Casino Agrícola Musical", refundà en 1914), bé perquè la banda es va dividir... i ell va haver de treballar un temps de "pesaor de garrofes" i d'ordenari, o bé perquè va tindre l'oportunitat i tenia amistat en el tio José Bisbal, el ben cert és que va passar a regentar el bar de la plaça de la Creu (en aquells anys anomenà plaça Galan i Garcia), junt a la seua dona: Lluïsa Llorens Climent. I ja allí, en este bar que nosaltres hem conegut com "el Musical", va nàixer en 1937 la seua filla Ana, que en Llombai és coneguda com Ana o Anitín "la del Musical" (he de dir que el matrimoni tindria 9 xiquets, però 7 van morir i sols van sobreviure estes dos filles); i en este lloc, dita

família passaria la Guerra Civil. I com la banda es va paraitzar i deixaren el seu "local" al carrer Major, el tio Pepe "Diego" los va comprar, o se quedà, les taules i cadires de la societat.

En este punt convé comentar que, durant la República, la banda es va "partir" i es van crear "dos" bandes o grups de músics, un de "dretes" i altre "desquerres", que per exemple, per Carnestoltes, es repartien en xarangues i tocaven pels distints bars fent unes grans festes i uns balls molt recordats i que aplegaren a tindre molta fama. Però durant la Guerra les coses es van paraitzar i quan esta acabà, per acord, es va dissoldre la banda i van entregar els instruments a l'ajuntament, estant en eixe any de 1941 d'alcalde Vicent Bisbal Sanz "el Resaor". A partir d'eixe moment, la banda no actuaria com una societat individual, sinó que estaria baix

En la foto de dalt el tio Pepe "Diego", la tia Lluïsa, les seues filles Pepita i Ana i familiars.
En la foto inferior Ana "la del Musical" servint.

“la tutela” del propi ajuntament. Ara bé, passats els primers anys de la dura i difícil Postguerra, en l’any 1946 la banda es va refundar amb el nom: “*Sociedad Unión Protectora Musical «la Llombayense»*”. I precisament, degut a que el director de la banda era **José Cardona Lahoz**, més conegut com el **tio “Laet”** (*l’origen d’aquest malnom es deu a que era fill de Wenceslao Cardona, i com a son pare li deien “Lao”, a ell li deien “Laet”*), i este era cosí-germà del tio Pepe “Diego”, que regentava el bar de la plaça (*de nou anomenada de la Creu*), com en el pis de dalt hi havia espai suficient i la banda no tenia local, van acordar en que a canvi de que els músics feren el “gasto” en el bar, podrien assajar, donar lliçó de solfeo, guardar instruments i utilitzar la part de dalt. I dit i fet, a partir d’això moment el bar començà a conèixer-se i anomenar-se de forma popular com “el **MUSICAL**”.

(I es que va ser una època en la que a banda del tio Laet, el tio “*Requinto*”, el tio Paco “*el Sentano*”, Rafelet “*el Fillete*” i altres grans músics, es va despertar una gran afició i començà una molt bona època per a la música, creant-se de nou una germanor que la va potenciar més encara. I amb l’arribada com a director de don Pasqual Sanchiz Chapa, açò encara va anar a més. A banda com “*academiero*” encarregat de netejar i arreglar les coses de la banda estava Vicent “*el Tronc*”, l’home de la tia Carmen “*la Malagueña*”).

Tornant al bar, el “Musical” es trobava en un lloc privilegiat, ja que estava en la plaça i era molt gran i allí es reunien la majoria dels homes del poble per a les tertúlies. Deixa forma tenien “música”, conversa i bon cafè o menjar (*no obstant això, no s’ha d’oblidar que en aquell temps en el carrer Major també hi havien altres bars*).

Precisament allí en el bar van anar penjant els premis, fotografies de la banda, diplomes i tot el que anava guanyant la banda, així com un quadre gran del mestre Giner (*que actualment estan en la Casa de la Cultura*). I també allí, en una habitació que donava cap a la plaça i a l’actual carrer la Sang, com estava buida, la Societat de Caçadors començà a utilitzar-la per a reunir-se, ja que sembla que arribaren al mateix acord amb el tio Pepe “Diego”, de poder anar allí a canvi del “gasto” i les “consumicions” en el bar (*a banda, la família tenia unes habitacions on es quedaven, en la part de baix, i una habitació en la de dalt per a les seues necessitats*).

Durant més de 20 anys (*entre 1946 i 1967*), “*m’auelo*” Vicente Viñuelas Boix “*el Bolero*” va ser el secretari de la banda i allí en el Musical, en el bar, era on alçava acta de les juntes i reunions de la societat, i on presentava els conTERS anualment i de forma impecable, com encara recorda Ana “*la del Musical*” (*anecdòticament, ell era net de Joaquín Viñuelas “el Bolero”, el primer director de la banda quan se refundà en 1889, el qual va estar dirigint la banda 10 o 12 anys*). I altre personatge que mereix ser recordat, per la seua vinculació a la banda i el seu treball va ser Vicent Bisbal Bonafé, “*el Sastre*”, qui va fer molt per la música.

A la mort de Pepe “Diego”, en l’any 1955, va ser la seua dona, la tia Lluïsa i les seues filles Pepita i Ana les que continuaren el negoci, però ací les relacions en el propietari del local, el tio José Bisbal, ja s’havien gelat i inclús va haver un plet amb advocats pel mig.

Pel que respecta al “Musical”, en ell es feien les quinielles del futbol, es jugava al dominó, a les cartes i inclús hi havia billar per a poder jugar, el qual va comprar el tio Pepe “Diego” (*anys després Ana compraria un billar ame-*

ricà i també un futbolí). També feien concerts de música allí dins i, quan venia Santa Cecília, la tia Lluïsa feia xocolata per a tots. També es celebraren convits de boda, com per exemple va fer Gerardo Cardona en 1962, i quan començaren a celebrar-se les "Noc-heviejes", també allí les celebraven i Ana, qui finalment se'l quedaria i regentaria fins la seua jubilació, ficaria un picú per a fer ball. A més a més, l'època més forta era per Sant Antoni, quan molta gent de Real, a banda de Catadau i Alfarp, venien a les festes i per eixes dates sempre la tia Consuelo Lahoz, germana de Pepe "Diego", venia a ajudar-los en el Musical.

La beguda més demandà era la cassalla i hi havia de dos tipus principalment: la cassalla LLASER (*de Carlet*) i la cassalla SALES (*d'Alfarp-Benetusser*), les quals les portaven a granel. Posteriorment, també portarien la cassalla RIOS i també la TENIS (*encara que esta última, que era més forta, la demanava el que la demanava*). Altres begudes principals eren el conyac i la ginebra (*encara que esta no agradava molt*), així com vins i vermuts.

L'especialitat del bar eren les fabes, els ca-

ragols i principalment les seues famoses i recordades braves, i es que la tia Lluïsa tenia molt bona mà. I seguint les seues receptes, després seria Ana qui continuaria fent-les, principalment les braves. Ah, i altra cosa molt bona, a banda del cafè, eren els "Nacionals" en l'estiu, quan feien el cafè gelat en llet o en nata.

També feien rifes en el Musical (*igual d'una botella de conyac*), i portaven "varietets" de quan en quan per a fer festa. I durant molt de temps contractaren a "los hermanos Escudero", que eren tres i cantaven. Quan feien bous, des d'allí es podien vore sense suar ni posar-se en perill i, anys després, Ana va aconseguir que li ficaren la "primitiva" per a poder donar servei i ella guanyar-se unes pessetes.

Per l'any 1986, al construir-se la Casa de la Cultura i comptar en noves i millors instal·lacions, la banda de Música va canviar de seu després de 40 anys, així com els caçadors que també es traslladaren posteriorment allí. I d'eixa forma acabà una etapa per a l'edifici, encara que continuaria sent conegut i anomenat com "el Musical".

I es que era un bar que donava "vida" al poble, per la seua "solera" i per la seua ubicació, on es reunien molts homes i, principalment, els més vellets del poble, amb el que sempre veies gent, convertint-se en una espècie "d'institució".

Pels anys noranta caigueren els pilonets de dalt de la façana, que eren d'escaiola (*jo encara recorde el centre blanc que hi havia*), i finalment acabrien tirant-ho tot per ordre de l'aparellador o l'arquitecte municipal, en compte d'arreglar-ho o restaurar-ho, llevant-li part del seu encant a la façana, a diferència de les altres cases del costat que sí que mantenen els detalls.

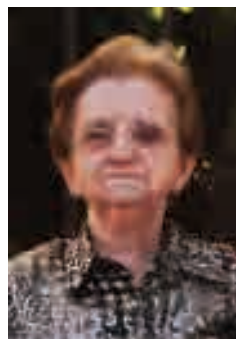

I quan Xelo "la Pintora" va tancar el seu bar, moltes dones que anaven allí començaren a anar al Musical pel matí, després de deixar als xiquets en l'escola, a fer el cafenet. També en estiu era comú vore a la gent sopant a la porta, allí en la plaça.

Però totes les coses tenen un principi i un final i, en octubre del **2002**, Ana Lahoz Llorens "la del Musical" es va jubilar i va entregar les claus, en mà, als amos del local, traslladant-se a viure a una caseta que s'havia comprat en el carrer de la Mare de Déu del Rosari, on des d'eixe moment residix, ficant un punt i final entre ella i el Musical, on havia nascut.

Posteriorment, com el local necessitava reformar-se i els propietaris volien tindre un pis per a cada u, van decidir tirar el Musical i fer un edifici nou. Certament, i encara que com a propietaris es van fer una finca com van voler, per a mi és incontestable que la nova façana trenca totalment en l'entorn, l'harmonia i l'essència del centre del poble... sent una llàstima que podia haver-se evitat

(apellant a la *sensibilitat històrico-artística o la planificació urbanística de la localitat*). Fets com aquest, per desgràcia, s'han repetit en altres pobles i llocs en freqüència en el que considere com "desastres arquitectònics" del segle XXI.

Ana "la del Musical"

En definitiva, ací queden escrites unes lletres per recordar i rendir homenatge a eixe local que va ser el Musical, perquè el recordem... i s'aprecie com les coses poden canviar en apenes cent anys. I es que pense que si l'edifici s'haguera reformat i arreglat i s'haguera mantingut el bar, hui en dia el poble estaria més viu i eixe segur que seria un lloc de tertúlia i reunió. Però en moltes ocasions una cosa és el que es pensa i altra el que és en realitat. In memoriam!!!

Adèu a Paco «el Rico»

Vicente Sanz Viñuelas

Un personatge conegut i entranyable de Llombai ens va deixar el pas-sat 29 d'abril de 2022 als 84 anys i va ser soterrat sense que molta gent s'enterara i ho sabera. Per això considere que és just dir-li ADÈU de forma pública, com ell es mereixia, ja que ell era molt sociable i saludava a tot el món!!!

Francisco Climent Climent, més conegut com Paco "el de Severina" o principalment com Paco "el Rico", vivia en el carrer del Pou, era fill de Paco i de Severina i tenia una germana que li deien Odin. Va ser llaurador i durant molts anys treballà al magatzem de la cooperativa de Llombai i solia anar en una mobylette. Va festejar en una xica de Catadau, però la cosa no va quallar i es quedà fadrí.

Paco era un gran comboiante de la loteria. Respectuós, alegre, treballador, encara que algo sort. Sempre tenia paraules per a tots i quan entrava a la botiga i

veia a algun xiquet, enseguida li comprava caramelos, xupa-xups o gusanitos. A més a més, per sant Antoni sempre en repartia a tots els que veia.

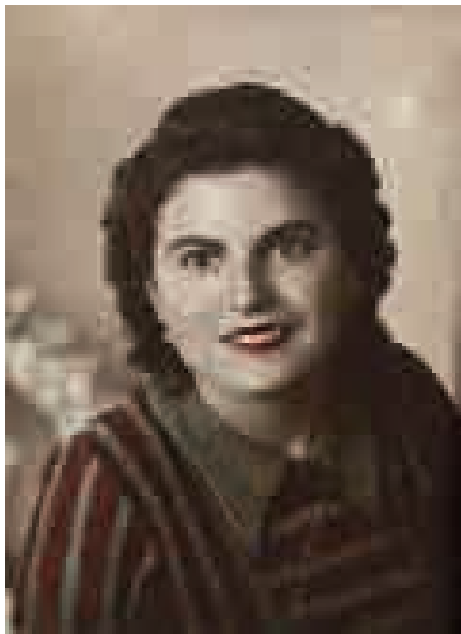
ADÈU PACO!!!! Que la terra et siga lleu!!!
Els que t'hem conegut, et recordem!!!

La tia Rosa «la Purcia»... a punt del centenari!!!

Vicente Sanz Viñuelas

56

col·laboracions literàries

Encara que falten uns mesos, el pròxim 14 de desembre Rosa Sanz Forés, la tia Rosa «la Purcia», complirà els 100 anys, i em demanen que li escriga unes lletres, ja que és un motiu per a remarcar puix

si una cosa ens ha ensenyat la pandèmia de la Covid-19 és, que les coses bones s'han de celebrar.

Era un 14 de desembre de l'any 1922, quan, en el carrer Correu de Llombai, vingué al món una xiqueta, filla de Pepe Sanz Cardona i Julia Forés Royo, a la que anomenaren Rosa. De germans tenia a Enrique i a Pepe.

Des de Sempre, Rosa va destacar en ser una persona alegre, agraïda i molt treballadora. «Ama de sa casa», estalviadora i també mol de missa, així com de Sant Antoni de Pàdua. I degut a que son pare era molt coeter i tenia amiatat en el pirotècnic «Cafís» (anecdòticament, el dia de Glòria ell tirava bona part dels coets), quan van crear la primera falla de Llombai (1956-1958), situada en la zona d'Eufemiano Solà (on ma tia Visantica Viñuelas va ser la 1a Fallera Major), Rosa va estar molt present en eixa festa.

Va conèixer a un llombaí anomenat Vicente Solà Sanz, encara que al poble el coneixien més com Visantico "Molina", i en ell es ficà a festejar. Ell era molt treballador, molt cantaor... i, encara que alguns deien que tenia algo de mal genit, tenia molt bon cor. Ara bé, degut a que li se feien "quistes" en les costelles, va estar prou malalt, i el van pernoctar 2 o 3 vegades, pensant-se que no ho contava, però quan Rosa anava fins l'Hospital General a vore'l, ell millorava considerablement... i finalment va sanar i es pogueren casar un 14 de novembre de 1951.

Fruit d'aquesta unió van nàixer tres fills: Vicente (1954), Rosita (1957) i Paco (1960). En un primer moment es ficaren a viure en una habitació arrendà en ca el tio Federico (en la replaça del carrer Eufemiano Solà); posteriorment es traslladaren a ca la sogra de Rosa, al carrer sant Lluís Bertran i, per últim, compraren la casa on encara viu, al carrer Eufemiano Solà núm.27.

La tia Rosa ha sigut una dona molt de sa casa, que, en determinats moments, va anar a treballar al raïm, però després sempre va estar per al seu home, fills i nets. És una dona a qui li ha agradat guisar i que destacava quan feia els pastissos de Nadal a la vora del foc. També s'ensenyà a brodar i a cosir i anava a ca Mercedetes "la Regina", que era modista, i allí tallaven la tela, cosien i preparaven algunes peces de roba,... encara que ella principalment cosia en sa casa. Quan venia la temporà anava en l'home, en una muleta i el "remolque", a plegar les garrofes i les olives dels seus camps, i sem-

pre "celebraven" el seu aniversari entre les oliveres (i tenia 84 o 85 anys i encara anava al camp a ajudar a l'home, encara que en eixa època ja anaven en un tractor i el "remolque").

Tambe conten que com son pare tenia molta amistat en Vicentín "de Tavio", el "Senyoret", el seu germà Pepe "Purcia" era l'encarregat de passar les pel·lícules en el "Cine" i ella estava en la taquilla i en el que fera falta. I com veia totes les pel·lícules, coneixia a tots els actors i actrius del moment.

I encara que té amistat en tot el món, entre les seues amistats les que més destacaven era Amparo "la de Cansaldà" i Lola "la Barbereta".

En desembre del 2009 va morir el seu home, després de "tota la vida" junts i ella ho va notar molt, convertint-se en una viuda més del poble. Ara bé, al tindre una vida llarga i plena ha pogut conèixer a 7 nets: Vicente, Borja, Esther, Sara, Nicolas, Cristina i Clara; així com a 3 rebesnets: Mateo, Noemi i Nicolàs.

Des de xiquet conec a la tia Rosa i sempre que m'ha vist, així com ara quan aní a vore-la i a que em contara un poc de la seua vida, sempre m'ha dit "bonico", "filla meua" o "el meu xiquet", acompanyat d'algun bes, fet pel qual escric estes línies amb més il·lusió, per ser una dona tan agraïda i volguda per mi. I es que al viure la meua "bisauela" Visantica i ma tia Tica allí davant de sa casa, i al fet d'haver-me criat en part per allí, sempre he estat a la vista de la tia Rosa.

L'any 2019, quan es va produir la "visita" de la Mare de Déu dels Desemparats de València, la "Peregrina", ací al Marquesat, la tia Rosa ho va viure amb emoció i sentiment i va poder tocar-la i venerar-la.

Però també ha hagut de viure esta difícil situació de la pandèmia del Coronavirus, fet que, com a molts altres, també l'ha afectat... ja que a l'estar tancà i sense poder eixir al carrer i saludar i parlar en el personal, quan se és major es nota molt. Però ho ha superat i ahi està (*a diferència de la tia Marieta "la de Bernabé", quinta seua, també de 1922, a qui també li afectà moltíssim la pandèmia i en part per ella va morir*). Anecdòticament, tots els matins la tia Rosa diu: "Bon dia ens done Déu i la Mare de Déu", i totes les nits ha de resar el "Padrenuestro" i l'Ave Maria abans de gitar-se.

I ací queden estes línies, per a reconèixer a la pròxima centenaria de Llombai, desitjant-li que es mantinga com està i que tinga ànims i la seua alegria innata ben preparà per a poder bufar la tortà dels 100 anys. Una data especial on, a l'igual que amb les anteriors centenàries, se li farà el seu corresponent homenatge i serà motiu de brindis i celebració.

Així que... **MOLTES FELICITATS TIA ROSA!!!** A disfrutar dels 100 anys!!!

En carinyo,

Vicente Sanz Viñuelas

**Educació,
cultura i
esport**

AGRUPACIÓ CORAL del Marquesat

La pandèmia del COVID 19 va impedir que el 2020 celebràrem el nostre 25è aniversari.

A més d'endur-se vides per davant i minvar la salut de tantes persones, ens paralizà el ritme i les activitats a què estàvem acostumats. Ara, gràcies a la vacunació i a la prevenció, sembla que podem començar a recobrar certa normalitat. Continuen havent contagis i morts, per això hem de prendre totes les prevencions possibles.

La Coral ha començat recentment els assajos, interromputs en març de 2020. Alguns membres, per motius de salut, ja no continuaran amb la formació, Per este motiu volem des d'ací donar-los les gràcies per haver compartit amb no-

saltres tants anys i tantes vivències. Per a totes les persones que ho deixen els desitgem el millor. Els tindrem sempre presents.

És, doncs, un bon moment per a la renovació, per a la incorporació de nous cantants. Convidem a aquells i aquelles que tinguen afició a cantar que no dubten en entrar a formar part d'esta Agrupació Coral. Seran molt benvinguts.

Gràcies als Ajuntaments per comptar amb nosaltres de nou. Felicitacions a les festeres i festers i els millors desitjos per al veïnat i visitants.

BONES FESTES !

AEECC Llombai

Estimats veïns i veïnes,

Un any més ha arribat l'estiu i amb ell les nostres festes locals, és una alegria que després de dos anys les pugem tornar a disfrutar .

Des d'Aecc Llombai també hem tornat a la normalitat iniciant novament totes les nostres activitats , el passat novembre es va organitzar la primera marxa solidària dins del circuit Run Cancer junt amb als pobles veïns d'Alfarp i Catadau sent tot un èxit de col·laboració.

Llombai una vegada més va demostrar el poble solidari que és i des d'estes línies volem donar-vos les gràcies a tots els que vau participar ja que aquesta aportació va directament a investigació i es de vital importància per a guanyar-li terreny al càncer GRÀCIES LLOMBAI .

La prevenció és primordial en la lluita contra el càncer , es de gran importància portar una vida saludable amb una dieta mediterrània , evitant el sobrepes i el sedentarisme .

És molt important participar en programes com el cribat del càncer de mama i colon , així com revisions en la unitat

mòbil de prevenció del càncer de pell on la revisió és totalment GRATUÏTA , aquesta unitat va estar present en la nostra població el passat dia 9 de maig , lamentem profundament que no es pogueren visitar a totes les persones que ho van sol·licitar a causa de la gran aflluència de peticions .

Des d'aquestes línies que ens dóna l'oportunitat d'escriure agrair-li a l'Ajuntament de Llombai tot el suport i recolzament rebut en tot alló que li hem demanat i que sempre hem tingut .

I com no , gràcies , gràcies , gràcies a tot el poble de Llombai per bolcar-se de ple sempre amb nosaltres en cada acte que organitzem .

Llancem tot el nostre suport i ànim a totes les persones que estàn patint aquesta malaltia desitjant-los una ràpida recuperació i que passen un bon estiu.

Podeu posar-vos en contacte amb nosaltres a : aeccllombai@gmail.com

Molt bones i saludables festes a tots / és ."

Junta Local Aecc Llombai

CÀRITAS PARROQUIAL

Estimados amigos y amigas:

Desde Caritas Parroquial queremos compartir con vosotros estos 60 años, en los que hemos estado cerca de las personas con mayor fragilidad, antes, durante y después de la pandemia causada por el COVID.

Ojalá que las personas que se acercan a Caritas, puedan encontrar en nosotros una comunidad acogedora, fraterna, cercana y abierta con quienes compartir la vida y signos de esperanza ante la realidad que estamos viviendo.

A todas las personas, entidades y ayuntamiento, que de manera desinteresada

han colaborado, en nombre de caritas, queremos daros las gracias por vuestra generosidad y solidaridad.

Felices Fiestas

“Estar cerca para sembrar esperanza”,
lema de caritas en el presente año, es el principal objetivo de nuestra labor.

AGRUPAMENT ESCOLTA del Marquesat

Com cada any amb l'arribada de l'estiu l'Ajuntament ens brinda l'oportunitat de dirigir-nos a tots vosaltres, per compartir la nostra experiència escolta.

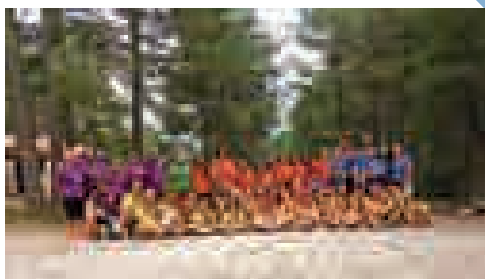
L'any 2020 va estar marcat com un dels més complicats per a l'agrupament, ja que el nostre funcionament amb els xiquetes i xiquets va haver de capgirar per complet. Però, malgrat els impediments per la pandèmia, mai deixàrem de treballar per construir un món millor i impregnar la societat amb els valors escoltes.

Aquest any, com cada any, començàrem al setembre amb molta il·lusió i esperançats per continuar amb les activitats presencials que tan desitjàvem i així va ser, per fi, hem pogut gaudir dels scouts de la mateixa manera que havíem fet fins ara i que bonic, que esperançador ha sigut veure com tots i cadascun dels nostres infants i famílies ens han ajudat a que tot continués amb normalitat.

Ara, a les portes de les vacances ens trobem emocionats per dir finalment que podem retornar a la nostra activitat reina, el Campament d'estiu. Un espai reservat per al contacte amb la natura, els jocs i les rialles amb els amics i amigues escoltes, que de debò ens feia molta falta ja que l'any passat vàrem haver d'anar amb peus de plom a causa de la pandèmia.

Només ens queda desitjar-vos a tots els veïns i veïnes de Llombai unes bones i esperades festes plenes d'harmonia i bons valors. Els escoltes del Marquesat, més a punt que mai!

EI KRAAL de l'A. E. Marquesat

AMAS DE CASA TYRIUS (1977-2022)

Este año es especial para todas nosotras, nuestra Asociación cumple 45 años de vida aquí en Llombay, pues realmente fue fundada en el año 1.967.

45 años trabajando por los derechos de los consumidores, por la extranjería, por las mujeres y por la igualdad. Siempre al frente la presidenta, y la Junta directiva, organizando charlas, viajes, talleres, manualidades e incluso cursos de natación, tardes de ludoteca, y participando activamente con otras asociaciones como Cáritas y la Asociación Contra el Cáncer.

Queremos dar las gracias a todas las Presidentas Honoríficas, Enriqueta Cervera, Raquel García, Pepita Bisbal, y a sus Juntas directivas desde su fundación.

También a los Organismos Oficiales que nos dan su apoyo, especialmente al Ayuntamiento de Llombay, y a los comercios locales, que nos donan sus productos para las rifas que tanta ilusión nos hacen.

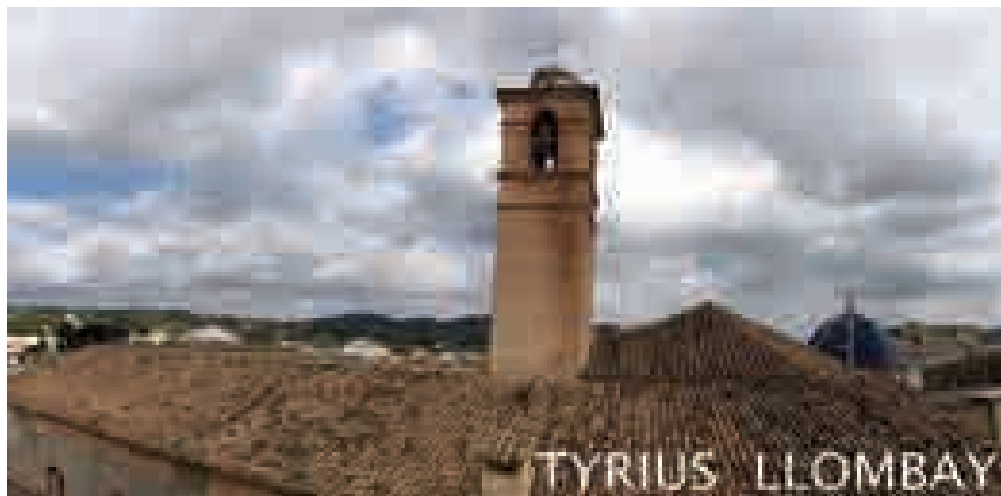

Charla Clínica Tecma . Medicina Estética

Animaros a que os asociéis para que no se pierda esta labor tan importante que iniciaron sus fundadoras.

Que paséis buenas fiestas, y feliz Verano, en mi nombre y en el de toda la Asociación.

Pepita Lloret

ASSOCIACIÓ DE VEÏNS DE LLOMBAI

ELS REPTES SÓN OPORTUNITATS

Ens ha tocat viure temps difícils i de conseqüències imprevisibles: la pandèmia del covid-19, el canvi climàtic, la invasió d'Ucraïna per Rússia i tot el que està comportant: l'augment desmesurat del preu dels combustibles i l'energia i, de rebot, la pujada del cost de la producció i del transport, que en un món globalitzat suposa l'encariment de quasi tot.

La pandèmia va posar damunt la taula la urgència de ser capaços d'autoabastir-nos, és a dir, de dissenyar i produir allò que necessitem, especialment en sectors estratègics com la sanitat o la tecnologia. Per posar dos exemples aclaridors: hem de tindre cobertes amb seguretat tant la possibilitat d'adquirir una mascareta amb el nivell d'exigència europeu, com la disponibilitat de xips perquè les nostres fàbriques d'automòbils i d'aparells electrònics puguen seguir funcionant.

I així ho han entès les nostres autoritats, les nostres universitats i el nostre empresariat. En plena eclosió de la pandèmia, moltes empreses del sector tèxtil i de producció de bens es transformaren per a donar resposta a la demanda de mascaretes, respiradors i altres productes sanitaris.

També hem pogut observar com els efectes de la pandèmia, que ralentitzava o fins i tot paralyzava la producció a la Xina i altres països asiàtics proveïdors a Europa de xips i components repercutia en la reducció o la suspensió de l'activitat dels polígons industrials. Per això, des de les universitats valencianes, la Generalitat i el sector empresarial s'ha pres consciència que cal potenciar la indústria i molt particularment la indústria tecnològica. I més, després de l'anunci de l'empresa Volskwagen d'instal·lar a Sagunt (Camp de Morvedre) la seua factoria més gran de bateries per a cotxes elèctrics.

Tot açò, afegit a l'encariment del petroli i el gas

i als problemes que comporta l'innegable canvi climàtic, que dia a dia estem veient que són més freqüents i de major intensitat, ens porta a reflexionar al respecte. Hem de reduir el consum de combustibles fòssils per diferents raons: per la salut del medi ambient, que és la nostra salut; i per la salut de la nostra butxaca. Això ens porta a plantejar-nos el consum de productes de proximitat, especialment pel que respecta a l'alimentació. Cosa que, per altra banda, porta aparellada la qüestió del preu just i d'una vida digna per al nostre llauradors, ramaders i pescadors.

Una altra bona manera de posar el nostre granet d'arena en la lluita contra el canvi climàtic i alhora contra les grans empreses productores i distribuïdores d'energia elèctrica és la instal·lació de plaques solars, que produïxen energia neta i reduïxen la nostra factura mensual. Cada volta hi ha més facilitats per a fer-ho i, a més, es poden aconseguir ajudes de l'administració.

En fi, és cert que vivim temps complicats, però els nostres pares i els nostres iaïos, els nostres avantpassats, tampoc no ho van tindre fàcil. Les dificultats que se'ns presenten són reptes que ens obliguen a superar-nos de manera individual, però també col·lectivament. En conclusió: els reptes són oportunitats, que els superem depén de nosaltres.

Que passeu unes molt bones festes 2022!

ASSOCIACIÓ DE VEÏNS LA PONDEROSA

2022, un any més, però un any diferent, amb l'etiqueta de la il·lusió i l'esperança de tornar a la normalitat, de recuperar les nostres tradicions i festejos, del pols diari de la vida a Llombai.

Ací, des de La Ponderosa, també vivim eixa il·lusió, que s'ha acrescut amb nous veïns que han vingut a viure a esta comunitat.

La il·lusió de sentir l'alegria de noves generacions infantils que ens fan reviure festejos i activitats per a ells.

La il·lusió de nous projectes de millores en l'enllumenat, el subministrament d'aigua potable, els vials i zones d'escampament que es van creant i millorant en el nostre entorn..."

Tot això, ara amb la il·lusió de viure novament les Festivitats Populars de la nostra població, que estan molt prop i que desitgem que disfrutem tots, com venia sent costum i abans que res, felicitar i donar l'enhorabona i agraïment al treball realitzat per l'organització dels mateixos, Ajuntament, festers i organismes que la fan possible i li donen vida i color.

Són les Festes del retorn, de la recuperació, de l'ànim i la voluntat de superar les contrarietats i compartir eixe esperit amb els nostres, amb els veïns, amb tots aquells que dia a dia mantenim i donem vida al nostre volgut Llombai.

Vos desitgem unes
Bones Festes Populars 2022

FALLA DE LLOMBAY

Un any més la junta Local Fallera de Llombai, saluda a tots els veïns/ïnes del poble de Llombai i a tots aquells que ens visiten en l'època d'estiu.

Desitjant-los que passen unes bones festes en honor Sant Francesc de Borja, tots junts amb felicitat i alegria.

Aprofitem aquesta ocasió per a donar les gràcies a tots els fallers/res i socis que hi han volgut formar part d'aquesta

gran família. Les portes d'aquesta falla queden obertes per a tot aquell que tinga ganes de gaudir i passar-ho d'allò més bé, amb alegria i germanor.

Per últim, volem donar les gràcies a l'ajuntament pel suport que ens ha donat.

Bones festes i bon estiu.

La Junta Fallera

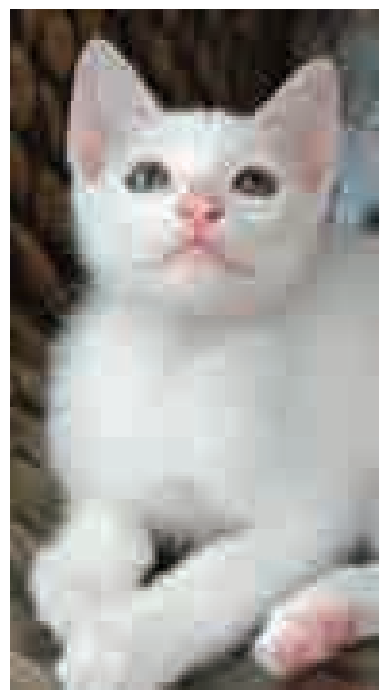
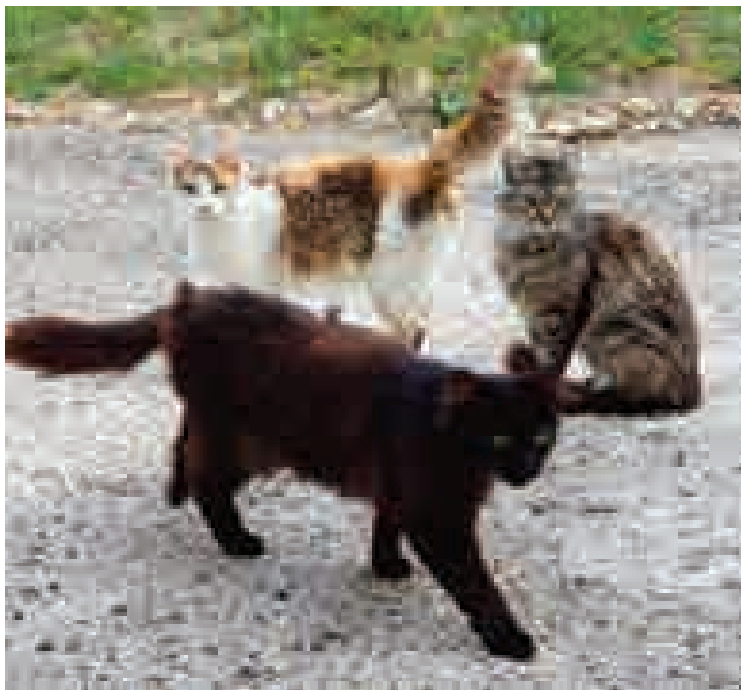
SOS ANIMALADES

Sos Animalades som un grupet de cinc xiques unides pel nostre amor als animals. Voluntàriament ajudem als ajuntaments dels nostres pobles a portar el control de les seues colònies felines mitjançant el mètode CES (captura, esterilització i solta), i encara que no arrepleguem animalets si ajudem a totes aquelles persones que troben animals abandonats i ens necessiten per a difondre i buscar adopció.

Són moltíssims els gats i gates que necessiten ser atesos per a poder millorar la seua qualitat de vida i esterilitzats per reduir el seu número, perquè no hi haja tants malvivint i patint al carrer.

Recordeu que els gats/es del carrer no estan aquí per molestar a ningú sinó com a conseqüència de la irresponsabilitat de les persones que abandonen i que no esterilitzen (contribuint al augment de la població felina). Tots aquests animals hi han de suportar les conseqüències que comporta viure al carrer (maltracte, malalties, atacs d'altres animals, enverinaments...).

Per favor siguem responsables amb els nostres animalets i esterilitzem. Són massa els gossos i gats que són abandonats en les nostres poblacions. És obligació de tots/es cuidar d'ells. Si no et pots fer càrrec d'un ésser viu no l'aga-

fes, i si el vols tindre pensa que és una vida que depèn de tu i que pot durar 15-20 anys.

Estem molt satisfetes d'haver pogut esterilitzar, durant l'any 2021 amb molt d'esforç i temps, a 111 gates i gats, ajudar en l'adopció de 54 gates i gats i a 21 gossos i gosses.

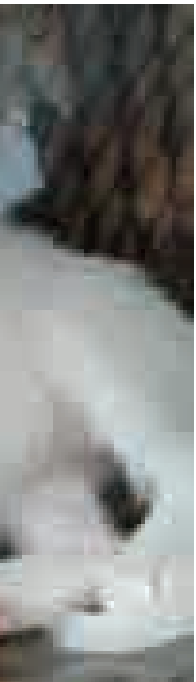
Com sempre diem #continuemsuant-perapoderrestar, i per a això necessitem l'ajuda i comprensió de tots.

Gràcies, milions de gràcies a aquestes famílies que han adoptat i a totes i cadascuna de les persones que ens feu

arribar algun donatiu o d'alguna forma ens doneu suport i com no, a les i als alimentadors/es de colònies.

Aprofitem l'ocasió per a demanar ajuda: necessitem voluntaris. Si algú pot col·laborar de qualsevol forma, es pot posar en contacte amb nosaltres a través dels canals de Facebook i Instagram. Si alguna persona vol fer arribar el seu donatiu, podeu fer-ho mitjançant el compte bancari: ES45 0081 130272 00011 29622

Des de SOS Animalades us desitgem un bon estiu i unes bones festes

SOCIETAT UNIÓ PROTECTORA MUSICAL DE LLOMBAI

Estimades i estimats veïns de Llombai, un any més tenim l'oportunitat de comunicar com ha sigut l'any per a la nostra Societat, la Unió Protectora Musical de Llombai.

Començarem dient que ha sigut un any "quasi normal", arrancàrem amb un gran concert de festes, on es convertírem en una gran big band i gaudirem dels grans temes de sempre.

L'escola de música mamprenqué amb normalitat, però ens tocà ajornar la celebració de Santa Cecília en novembre per les restriccions covid.

Arriba març i les falles, i poguérem ja tocar en els passacarrers, que bona falta ens feia, sobre tot a la gent més jove que encara no havia conegut una de les principals activitats socials de les bandes de música: amenitzar les nostres festes populars i donar alegria a la nostra gent.

Finalment poguérem celebrar Santa Ce-

cília en abril. Oferirem un concert conjunt la Banda Juvenil i la Banda Gran i realitzarem l'entrada oficial de les xiquetes i xiquets del 2020 i 2021. Va ser un acte molt emocionant. Repetirem el format el mes de juliol per a tancar el curs escolar, Banda i Bandeta compartiren el mateix escenari. Es dona així una continuïtat a la formació dels joves intèrprets que poden vore de primera mà on poden arribar.

La veritat és que la memòria humana és selectiva i ens fa mirar avant i deixar de costat els moments menys agradables del passat i ara estem quasi com si no haguera hagut pandèmia.

En eixa mirada, estem il·lusionats, ja que pensem que podem vore amb un cert optimisme el futur, amb una escola de música en contínua progressió. Mares i pares, xiquets i mestres estan molt compromesos en l'educació musical i això es fa latent en les audicions que

l'escola ens oferix al llarg de l'any. A eixa mirada hem de sumar la banda, que va recuperant els espais perduts després d'una temporada complicada.

Des d'ací volem fer un agraïment molt especial a tots ells. L'escola és la base d'on eixiran els futurs músics i amb un

centenar d'alumnes, la banda té un gran futur per davant.

Volem fer també un agraïment especial a l'ajuntament, que sempre ens recolza en totes les activitats i ús de les instal·lacions. A la fi, la societat és del poble i per al poble. També volem fer un agraïment a l'associació de jubilats que també ens recolza sempre que hem tingut necessitat.

Per finalitzar, i després d'haver passat estos dos anys de pandèmia, la societat musical està molt il·lusionada, mira ell futur amb moltes ganes i vol continuar sent un motor de cultura, educació i alegria en el nostre poble.

Vos esperem en el concert de festes 2022. Bones Festes

La Junta Directiva

VOLUNTARIAT AMBIENTAL

Un Any més, des de les pàgines d'este llibre de festes, ens dirigim al poble de Llombai.

Després del temps de pandèmia viscut i que comencem a deixar arrere, este estiu estem patint una onada de calor de les més fortes que es recorden i que posen en perill d'incendi les muntanyes del nostre territori.

És per això, que des del voluntariat ambiental continuem treballant de valent en els treballs de vigilància i prevenció d'incendis forestals, i preguem a la població que vaja amb compte i que en cas de veure un incendi o columna de fum, telefone immediatament al 112.

Enguany també estem col·laborant en el projecte EMYS d'Acció ecologista Agró,

per a conservar i recuperar poblacions de tortuga de riu autòctones Marenys Leprosa, que encara queden en el nostre va riu.

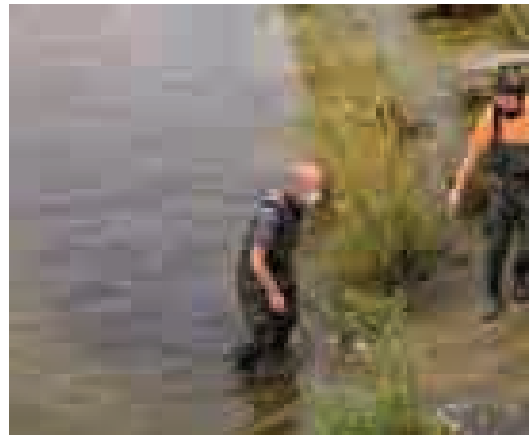
Des del Voluntariat Ambiental de Llombai vos animem a participar i a inscriure-vos en el grup. Podreu disfrutar de la naturalesa, prestant un servei social per al vostre poble, i protegir els nostres Paratges Naturals Municipals. Tota ajuda és benvinguda.

Desitgem a tot el veïnat de Llombai, que passeu unes bones festes, i que puguem celebrar-les en normalitat.

Un Año más, desde las páginas de este libro de fiestas, nos dirigimos al pueblo de Llombai.

72

associacions

Después del tiempo de pandemia vivido i que empezamos a dejar atrás, este verano estamos padeciendo una ola de calor de las más fuertes que se recuerdan y que ponen en peligro de incendio las montañas de nuestro territorio.

Es por eso, que desde el voluntariado ambiental seguimos trabajando de valiente en los trabajos de vigilancia i prevención de incendios forestales, y rogamos a la población que vaya con cuidado y que encaso de ver un incendio o columna de humo, llame inmediatamente al 112.

Este año también estamos colaborando en el proyecto EMYS de Acción ecologista Agró, para conservar y recuperar poblaciones de tortuga de río autóctonas Marenyis Leprosa, que aún quedan en nuestro río.

Desde el Voluntariado Ambiental de Llombai os animamos a participar y a inscribiros en el grupo. Podréis disfrutar de la naturaleza, prestando un servicio social para vuestro pueblo, y proteger nuestros Parajes Naturales Municipales. Toda ayuda es bienvenida.

Deseamos a todo el vecindario de Llombai, que paséis unas buenas fiestas, y que podamos celebrarlas con normalidad.

Deseamos a todo el vecindario de Llombai, que paséis unas buenas fiestas, y que podamos celebrarlas con normalidad.

...rogamos a la población que vaya con cuidado y que encaso de ver un incendio o columna de humo, llame inmediatamente al 112.

AGENT MEDIAMBIENTAL LLOMBAI

«QUANT ES DETECTA UN INCENDI»

Estimats veïns de Llombai, Vull aprofitar este espai per a desitjar-vos unes bones festes, que ja les tenim ben merecudes i presentar-me a tots vosaltres per si de cas algú encara no em coneix. Soc José María Ibáñez, Agent Mediambiental i Cap de Zona de Llombai, el guardamontes o el forestal, com em coneixeu la majoria dels veïns. Soc Agent d'Autoritat i funcionari de la Generalitat Valenciana, i entre les meues funcions està la de col.laborar i supervisar al voluntariat de l'Ajuntament de Llombai, però vull aclarir que jo no soc voluntari.

Com ja he fet en altres ocasions en estos mateixos llibrets de festes, m'agradaria donar-vos alguna informació o pautes davant de temes que poden ser d'interés i d'utilitat. Enguany vull centrar-me en com s'ha d'actuar durant un incendi forestal.

Quan es detecta un incendi cal mantindre la calma, cridar immediatament al 112, i donar la informació el més completa possible: qué passa i qué es el que s'hi crema: (arbres, matolls, vivendes, etc) on es l'incendi (municipi, carreteres pròximes, paratges més propers, etc) dir també si amenaça a algun poble, urbanització, veïnat, etc)

Si esteu en una casa a la muntanya i el foc s'hi acosta i impedi la fugida: Quedeu-vos a la casa, és el lloc més segur i, si teniu la necessitat d'eixir-ne, cobriu-vos la major part de la pell amb roba de cotó que estiga mullada amb aigua (la sintètica propaga el foc) i mascareta o un drap humit i escorregut per a protegir-vos. Tanqueu les portes, finestres i persianes, també les claus de pas i col.loqueu tovalles mullades davall de les portes. Convé emmagatzar aigua amb poals i recipients.

Quan el foc estiga pròxim, si teniu mangueres, deixeu-les obertes i dirigides cap a la teulada i poseu en marxa aspersors i sistema de reg automàtic. Lleveu material combustible dins i fora de la casa pròximes a finestres i portes. Estigueu atents a les recomanacions de les autoritats amb la ràdio, telèfon...

Si esteu en un cotxe i rodejats pel foc: No conduïu a cegues a través del fum, enceneu les llums i les d'emergència. Si heu de parar, busqueu un lloc net de vegetació i pareu el motor. Tanqueu les finestres i els punts de ventilació i tireu-vos al terra del cotxe. Si heu d'eixir-ne, procureu tenir coberta la major part de la pell.

Si camineu a peu per la muntanya i hi ha un incendi en les proximitats: Quedeu-vos en terreny sense vegetació o ja cremat. No aneu costa amunt llevat que siga un lloc segur. Menegeu-vos segons corbes de nivell, apartant-vos de la direcció del foc i buscant la vessant avall, la cua de l'incendi. No creueu les flames. En cas d'estar rodejats pel foc, intenteu protegir-vos de la radiació, tireu-vos a terra darrere d'una gran roca, un tronc o una depressió, cobriu-vos amb terra o arena; refugieu-vos en piscines, clots o rierols, però eviteu dipòsits elevats d'aigua que es calfaran per l'incendi.

No està de més recordar estes mesures a sovint. És un desig crec que compartit per tots que no ens veiérem en la necessitat de posar-les en pràctica.

José María Ibáñez Casaña,
Agent mediambiental

GRUP D'ACCIÓ MEDIAMBIENTAL DEL MARQUESAT

Una vegada més celebrem les nostres tradicionals festes patronals de LLombai en honor a Sant Francesc de Borja. Vos tornem a contar tot allò que hem estat fent per la conservació del nostre patrimoni natural. I es que el temps passa volant quan estàs fent allò que mes t'agrada. Per a nosaltres es un plaer alhora que una obligació, cuidar de la salut del nostre patrimoni natural, tant de Catadau, d'Alfarb, com de Llombai.

Un patrimoni molt ric, que vam heretar dels nostres avantpassats i tenim l'obligació de deixar-lo igual o millor per als nostres fills i nets.

Eixe es en realitat l'objectiu que ens hem marcat des del Grup d'Acció Mediambiental del Marquesat (GAMM).

La natura està passant per un mal moment. El nostre model de vida actual no sols dona l'esquena a la natura, sinó que, a més a més, suposa una forta pressió

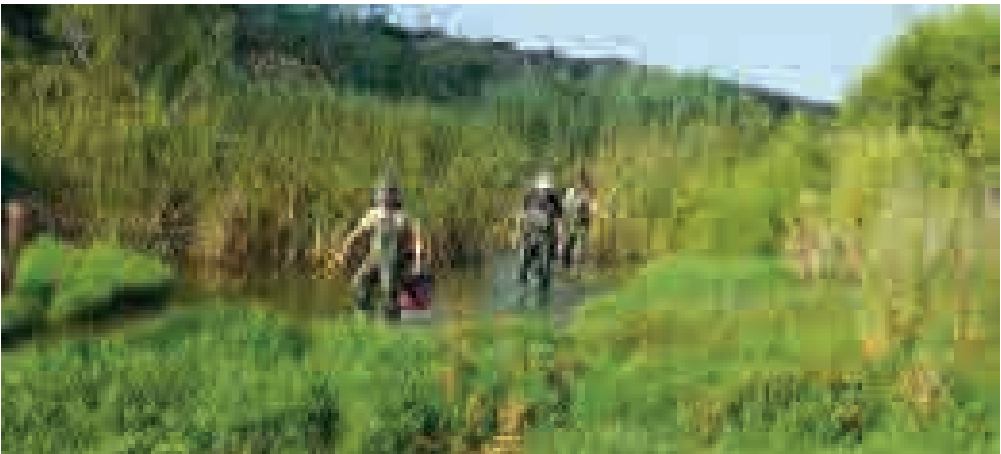
agressiva sobre el medi natural.

Som conscients que nosaltres no anem a canviar el món, però si podem fer una xicoteta aportació per a millorar la nostra relació amb la natura.

Fomentar la biodiversitat, tant animal com vegetal.

En eixe sentit estem fent reforestacions de plantes autòctones, al nostre terme, amb plantes produïdes per nosaltres mateix, en un viver propi, a partir de llavors recollides per la nostra zona i supervisat per l'agent mediambiental, per tal de garantir que no estem introduint cap planta que no correspon a la nostra àrea geogràfica.

Però no ens limitem a criar-les i plantar-les, sinó que, en funció de la climatologia, fem regs d'urgència quan es necessari.

Conscienciació medi-ambiental als mes menuts.

Altre tasca que du a terme el GAMM es la realització de campanyes de conscienciació per als mes menuts, que son el nostre futur. Per eixe motiu organitzem xarrades amb contes amb els quals poden aprendre la importància d'estes tasques, plantacions de les nostres plan-

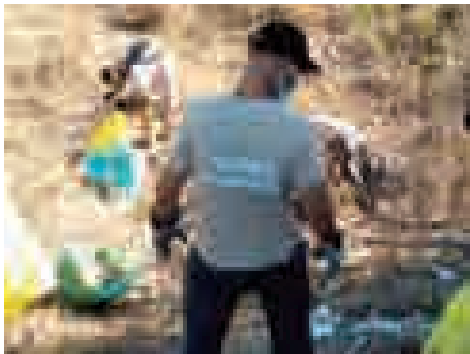
En col·laboració amb el Grup Aventurer de Carlet, duem a terme el PROJECTE EMYS 2022 d'Acció Ecologista-Agró, Un preciós projecte en el que duem a terme un control sobre la població de tortugues aquàtiques al riu Magre al seu pas per Alfarb i Catadau.

Per desgracia en 2020 va ser capturat un Silur (*Silurus glanis*) de 65 centímetres de llargària al Riu Magre. Concretament, entre Alfarb i Catadau (La Ribera Alta, València). El *Silurus glanis* és una espècie exòtica altament invasora i, com alertem, pel seu caràcter ictiòfag (s'alimenta d'altres peixos) suposa una greu amenaça per a la fauna aquàtica autòctona.

allà on ens ve de gust, ja que no sabem on aniran a parar finalment. És molt important depositar-los a l'ecoparc, per a que puguin ser tractats adequadament.

Per desgracia, es una costum molt arrelada als nostres pobles, tirar per qualsevol lloc allò que ja no volem, especialment al riu.

Per a poder minimitzar l'impacte negatiu d'aquests abocaments i per tal de donar visibilitat al problema, estem organitzant periòdicament jornades de neteja del riu Magre, retirant residus i portant-los a l'ecoparc.

Ens complau comprovar com cada vegada més les nostres accions tenen el recolzament, tant dels veïns com dels ajuntaments dels tres pobles, Alfarb, Catadau i Llombai.

Volem des d'ací, felicitar als responsables dels tres ajuntaments, per la seua implicació, ja que la jornada de neteja del riu de 2021 va ser organitzada per ells amb la col·laboració de la fundació Limne.

Encara queda molt per fer i ho tenim que fer entre tots, perquè el medi ambient es cosa de tots, no sols dels ajuntaments, la conselleria o la confederació hidrogràfica. Es per això que ens hem adherit a la Plataforma Ciutadana pel Magre, a la Coordinadora de grups mediambientals de la Ribera, a l'Aliança energètica pel canvi climàtic de València, a la Coordinadora de Plataformes Ciutadanes per a la Ubicació Racional i Sostenible de les Energies Renovables i a la Plataforma Ciutadana Salvem les Pedrisses.

Així mateix, vos convidem a col·laborar amb nosaltres, vos ho passareu molt bé gaudint de la natura a l'hora que ajudeu a conserva-la i tot aquell que vulgui incorporar-se al grup serà rebut amb els braços oberts.

VOS DESITGEM A TOTS QUE PASSEU UNES BONES FESTES!!

Grup d'Acció Mediambiental del Marquesat

<https://www.facebook.com/Associacio-GAMM/>

acciogrup@gmail.com

PROTECCIÓN CIVIL DE LLOMBAI

Después de unos meses complicados por la covid-19 y gracias a las vacunas volvemos a disfrutar de cierta normalidad , y con ello a celebrar las Fiestas en Honor a San Francisco de Borja y vacaciones estivales .Desde la agrupación de voluntarios que-remos agradecer al Ayto el reconocimiento a tod@s con la entrega de medallas , también gracias al Ayto y después de formación específica disponemos de un DEA (desfibrilador automático) con todo lo necesario

para actuar en caso de emergencia-urgencia .También se colabora en la conservación del medio natural , con agentes de conselleria ,guarda rural y policía local , como se demostró hace poco con la recuperación de un búho real que ya está en su medio natural.Comunicamos también a toda la población ,asociaciones etc que siempre estamos dispuestos a través del Ayto a colaborar .Les deseamos unas felices fiestas y vacaciones de verano

78

UDP Llombai

Un any més ens trobem en les festes populars, després de la pandèmia (que continua) i l'únic que la Junta Directiva desitja és que tots tinguem bona salut i que passen molt bones festes.

Paco Juanes Llorens

CLUB DE PATINATGE MARQUESAT

El Club de Patinatge Marquesat estem molt contents d'estar ací de nou per a poder dirigir-nos a vosaltres, aprofitant l'ocasió que ens ofereix l'Ajuntament.

En l'actualitat el nostre club compta amb 23 patinadores, entre les que tenim patinadores de molts nivells, des de les més veteranes, fins a les noves incorporacions.

La Mancomunitat ofereix un premi a tot aquell que pel seu esforç i constància se supera més cada dia al nostre club de patinatge: la xiqueta més destacada va ser Irene Miquel Sánchez.

Agraïm l'esforç dels nostres entrenadors Àngel, Aina i Pau, que gràcies a ells es veu l'evolució dels patinadors del club any darrere any.

80

Aprofitem l'ocasió per a oferir-nos a tots els qui vulguen informar-se dels avantatges i possibilitats que ofereix aquest esport i animar-los que els interessats s'apunten en qualsevol moment, i d'aquesta manera, seguir ampliant el club.

Finalment, la directiva i tot el club us desitgem que passen unes bones festes 2022.

CLUB PILOTA VALENCIANA MARQUESAT

Un any més arriben les festes i amb elles el seu llibre, recordant i donant a conèixer les activitats que es realitzen en el poble, per això des del club de pilota del Marquesat, tornem a participar per apropar la pilota a cadascuna de les cases del Marquesat.

Després d'aquests anys un poc complicats, al club de pilota estem treballant al 100 % per a que la normalitat es quede amb nosaltres i poder portar un fum de novetats i molta més participació, tant a l'escola com al club.

Donar a conèixer que seguim sent un club referent a la província de València tant en participació com en resultats, ja que som un dels clubs que més equips

aporta a les competicions autonòmiques i dels quals també, millor resultats obté.

L'escola de pilota, torna a agarrar força participant en els JECV de raspall, galotxa i frontó, als autonòmics de raspall i galotxa i participant als diferents trofeus que s'organitzen a l'estiu.

Cal destacar a l'equip femení de galotxa i al de Curtes que van aconseguir alçar l'or al trofeu Interpobles Edicom, disputat a la localitat d'Albalat dels Sorells el dia 13 de desembre, tancant un gran campionat ambdues formacions. A la mateixa població un dia abans, l'equip juvenil i de primera es proclamaren subcampions també de l'esmentat campionat.

82

associacions

Respecte a la resta d'equips, dir que tots els caps de setmana donen el màxim per portar el nom del Marquesat al més alt per tota la geografia valenciana i dur noves alegries als nostres pobles.

Cal destacar també a Carlos Donat Rosillo, membre del nostre club i que ac-

tualment disputa amb l'equip de primera el campionat autonòmic "El Corte Inglés" i l'interpobles "Edicom", ja que els passats 13 de maig a Sueca i el 29 d'abril a Vila-marxant, es va proclamar campió, del campionat XVI campionat individual sub23 i del campionat per equips, respectivament, organitzat per la federació de pilota valenciana i patrocinat per la fundació Trinidad Alfonso. Enhorabona Carlos!!!

Així que, des del club de pilota del Marquesat, animem a tota la població a seguir el dia a dia de la pilota als nostres pobles i a participar en les activitats que organitzem per a les festes.

Bon estiu i amunt la pilota!!!

CLUB DE FRONTENNIS MARQUESAT

El Club de Frontennis Marquesat aprofitem l'ocasió per a comunicar al poble el balanç d'aquest últim any, on com ja venim fent sovint, ha estat participant en diferents competicions tant l'equip amateur, i l'escola, que com ja saben és un pilar fonamental en el nostre club, sempre en passat, present i futur.

En primer lloc, donar a conèixer la incorporació del Club a la Mancomunitat, fet important que ens fa representants dels tres pobles per igual, tot i que la nostra seu oficial continua sent Llombai, on estem molt contents amb les infraestructures que tenim a dia de hui.

També estem molt orgullosos de comptar amb els nostres patrocinadors i col·laboradors que ens ajuden a seguir competint amb molta il·lusió i poder acon-

seguir els nostres objectius. Menció especial mereixen els patrocinadors oficials que donen nom als equips, com són Ovocity i Airsip. De part de tots els membres del club moltes gràcies i esperem seguir comptant amb el vostre suport!

A nivell de competicions, l'equip amateur ha participat per primera vegada en la història del club en la categoria d'Autònoma, ni més ni menys que la màxima categoria de frontennis pre-olímpic que hi ha. Com era d'esperar hem patit molt a nivell competitiu jugant cada dissabte contra els millors jugadors d'Espanya. Tot i això segurament ens salvarem i aconseguirem mantindre'ns en esta divisió.

També hem tingut altre equip competint en la 2a divisió Provincial, on l'equip ha

84

aconseguit una molt merescuda 3a posició en una lliga on hem anat de menys a més i les sensacions dels nostres jugadors la majoria formats a l'escola han sigut boníssimes.

A nivell de l'escola, sobren qualificatius, perquè els nanos no deixen de progressar i deixar el nom del club i del poble ben alt allà on competixen. Des del club és un gran orgull veure com el treball dels monitors, famílies i sobretot els xiquets, dóna fruits i no deixa de millorar. Intentarem que açò no pare, i que pugui seguir creixent els pròxims anys, encara que al nivell que està a dia de hui la nostra escola de frontennis, el més important serà mantindre l'excel·lent nivell mostrat els últims anys en totes les competicions que hem afrontat.

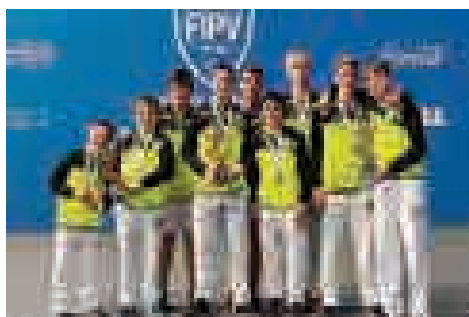
L'escola ha participat en nombroses competicions a nivells escolar, destacant que hem sigut campions provincials i autonòmics en diferents categories que els mostrem a continuació.

- Jordi adam, Joan i Kevin han sigut campions provincials i campions de la Comunitat a la modalitat de preolímpica Infantil.

- Aaron i Izan ha sigut campions provincials i campions de la Comunitat a la modalitat de preolímpica Benjamí mixta.

- Alberto i Jordi Hervàs han quedat 3r classificats provincials a la modalitat de preolímpica Cadet.

- Ayna i Arnau quedaren 4t classificats provincials a la modalitat de preolímpica Infantil.

La junta directiva i tots els membres del Club Frontennis Marquesat us desitja a tot el poble,

Bones Festes!!!!

ESCOLA DE FUTBOL U.E. LA MANCOMUNITAT

Com cada any amb l'arribada de l'estiu l'ajuntament ens brinda l'oportunitat de dirigir-nos a tots vosaltres per resumir com ha anat aquest any el nostre esport.

Enguany podem dir que els xiquets/es han disfrutat al màxim de l'esport que més els agrada, ja que els darrers anys no a pogut ser per culpa de la pandèmia, enguany ha sigut un any molt bo en quant a competicions es refereix, ja que quasi tots els equips han quedat ben classificats, encara que per a la directiva açò no es el més important, sinó que practiquen esport i disfruten fent el que més els agrada apart dels molts beneficis que els aporta aquest esport (formació, educació, salut, companyerisme etc). l'escola de Futbol està formada per uns 130 alumnes i uns 8 equips més un amateur.

Des de ací donar també l'enhorabona a l'equip aleví que a s'ha proclamat campió de la seua lliga, donar les gràcies als seus entrenadors Miguel Angel (Pata) i

Jorge Lopez pel seu bon treball que ha donat els seus fruits, també des de ací donar l'enhorabona l'equip amateur que també ha quedat campió i ha aconseguit pujar a primera categoria Regional que feia anys que no estaven a eixa categoria, els entrenadors Vicent i Luís i els xavals han treballat de valent i ho han aconseguit per mèrits propis per davant d'equips tant potents com l'Alzira i l'Alcúdia.

Dir també que a l'escola hi ha un nou president Jose Bonilla i nova junta formada per 10 mares i pares que han entrat amb moltes ganes de fer coses noves i amb molta il·lusió, amb ganes de treballar pels xiquets/es esperem que tot vaja be.

Agrair al Còs tècnic el seu gran treball i a tos pares i mares l'esforç que fan cada setmana per a que els seus fills/es disfruten del futbol.

Dir també que l'escola està oberta a tots els xiquets/es dels tres pobles a partir dels 4 anys que comencen els querubins fins els 18 anys els juvenils.

86

associacions

QUERUBINS

PREBENJAMINS A

Nomes ens queda desitjar-vos a tots veïns i veïnes que passeu unes bones festes i que les disfruteu al màxim plenes d'harmonia i bons valors.

La directiva

PREBENJAMINS B

BENJAMINS

ALEVÍNS

CADETS

INFANTIL

JUVENIL

EQUIP AMATEUR MANCOMUNITAT C.F.

Enguany després de varies temporades l'equip amateur de la Mancomunitat ha aconseguit l'ascens molt treballat i merescut front equips de gran envergadura com es l'Alzira i l'Alcudia,

Per tant la pròxima temporada competiran a primera regional, categoria ja important on participen equips de poblacions mes grans, però seguirem confiant amb el nostre equip i desfruint de bon joc i esperem que obtinguem una bona classificació ja que tenim un gran equip, equip molt jove amb algun jugador veterà, però amb molta qualitat, agrair també el bon treball realitzat pels seus entrenadors Vicent Cardona i Luis Vendrell , i com no el seu fysió Álvaro.

Des de ací desitjar-vos que passeu unes bones festes.

PREMIS ESPORTIUS LLOMBAI

Aquest any l'Ajuntament de Llombai i des de la regidoria de Cultura i esport, vol commemorar a totes aquelles persones guardonades amb mèrits esportius a nivell individual o en equip.

Com tot el món sap, l'esport és un aspecte primordial en la vida de moltes persones, l'esforç en cada partit, en cada jugada, en cada minut es el que fa que tots aquests llombains i llombaines, hagen aconseguit fer-se un lloc important en allò que els apassiona.

L'Ajuntament vol donar les gràcies a totes les persones que, igualment, perseguen els seus somnis esportius i lluiten pel millor lloc en l'esport que més els representa.

L'activitat esportiva és una de les millors eines per practicar el respecte,

Susana Querol i Conchell, regidora de cultura i esport.

la unió i la perseverança. Animem a tot el món a que s'iniciï en un esport, a que es motive a realitzar cada dia una activitat que, a més de donar una millor salut física i mental, ajude a sentir-se part d'algun col·lectiu.

Per últim, des de l'ajuntament de Llombai demanem disculpes pels possibles errors i oblitats ocasionats.

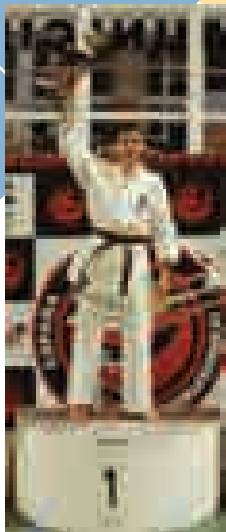
De nou, moltes gràcies a tots aquells participants i endavant l'esport.

INTERNACIONAL

Tània Mocholi i Sabater

Campiona de Lliga i Campiona de la Copa Conferència amb Equip de futbol femení La Universitat d'Oklahoma, EEUU.

NACIONAL

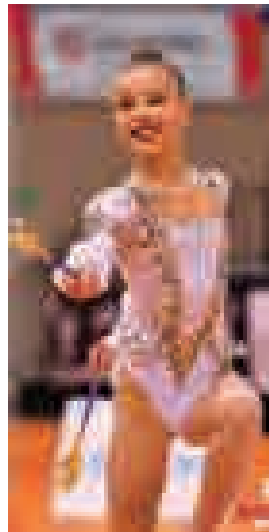
Joan Gascón i Ausina

1r Classificat Masculí
Campionat Nacional Karate
Shinkyokushinkai. Categoria
Junior Superligeros -65kg amb
el Club Gimnàs Multiesportiu de
Carlet a Villena (Alacant).

Aida Parrilla i Querol

Subcampiones d'Espanya.
Equip futbol femení de la
Universitat de València a
Madrid.

Eugenia Bisbal i Viñuelas

Sisena posició al campionat
d'Espanya amb el C.G.R
Ciutat de Carlet a
Saragossa, Espanya.

RIBERA

90

Manel Pelechano i Sanz

Subcampió del Trofeu Federació
de basquet de la Comunitat
Valenciana amb el Club de
basquet Alginet Equip, Benjamí
Primera.

Jose Sanz i Blasco

Campions de lliga Juvenil A
amb Club UE L'Alcudia
Temporada 2021-2022

Javier Ciudadreal i Climent

Campió de lliga i ascens directe a la
lliga autonòmica en la categoria
infantil preferent. Premi Zamora al
porter menys golejat de tota la
Comunitat Valenciana amb el Club
Alginet UD.

RIBERA

Marc Yahiaoui i Carrión

Guanyador de la lliga de 1ª Regional Infantil (Grup 8) amb el Ciutat d'Alzira, pujant l'equip a Preferent.

David Bisbal i Delgado, Nicolas Bisbal i Viñuelas Jairo Boix i Barberá

Campions de lliga Juvenil A amb Club UE L'Alcudia Temporada 2021-2022

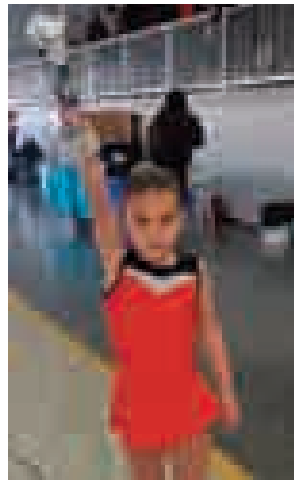
Vanesa Mesón i Verdeguer Campiona categoria Master 30

Carlos Daniel Crisán
Campió categoria Cadet

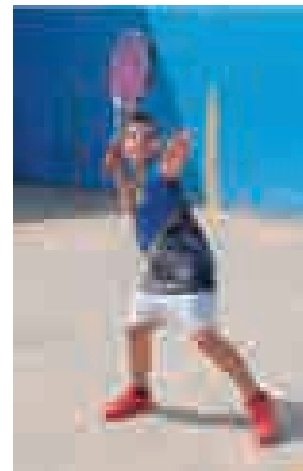
Estrella Esteve i Sebastián 1ª posició del nivell 1

Aitana Herrero i Climent
2ª posició del nivell 1
Trofeu de Primavera Alberic 2022. Club Patinatge Artístic

Maria Yahiaoui i Carrión

2ª posició del nivell 1. XXIII Trofeu de Nadal de Patinatge Alginet. Trofeu hivern Xeraco. 2ª posició del nivell 1 Club Patinatge Artístic

Aaron Lopez i Pinto

Campió provincial i autonòmic a la categoria benjamí mixta amb el Club Frontenis Marquesat.

RIBERA

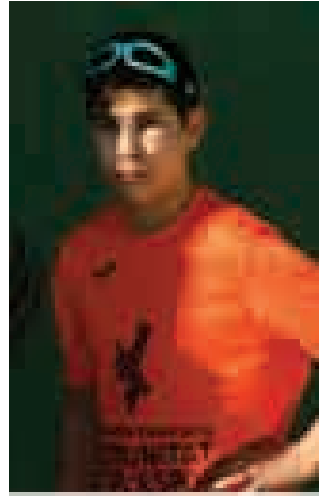
Izan Gimeno i Campos

Campió provincial i autonòmic a la categoria benjamí mixta amb el Club Frontenis Marquesat.

Joan López i Escriba

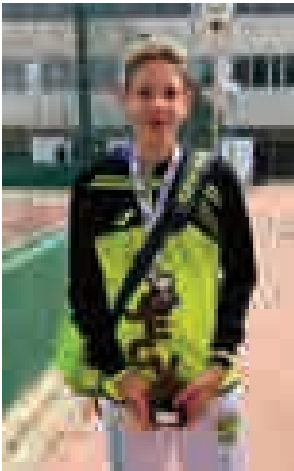
Campió provincial i autonòmic a la categoria infantil amb el Club Frontenis Marquesat.

Jordi Adam i Forés

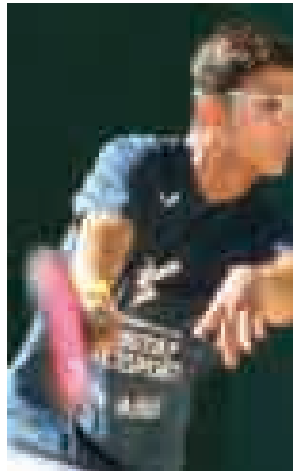
Campió provincial i autonòmic a la categoria infantil masculí amb el Club Frontenis Marquesat.

92

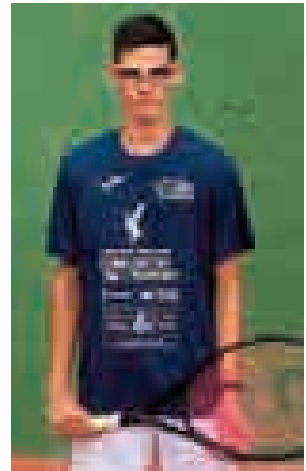
Jordi Hervás i Ballester

3r classificat provincial categoria cadet masculí amb el Club Frontenis Marquesat.

Jose Maria Adam i Forés

3r classificat provincial a la categoria juvenil amb el Club Frontenis Marquesat.

Pepe Hervás i Ballester

3r classificat provincial categoria juvenil masculí amb el Club Frontenis Marquesat.

Marc Navarro i Pons

1r Classificat campionat Blanc a Braç de la categoria general amb la Societat de Caçadors de Llombai.

David Cervera i García

Campions de lliga 2a Regional Grup 10 en la Categoria Amateur amb la Unió Esportiva Mancomunitat

Vicent Adam i Cervera

Campions de lliga 2a Regional Grup 10 en la Categoria Amateur amb la Unió Esportiva Mancomunitat

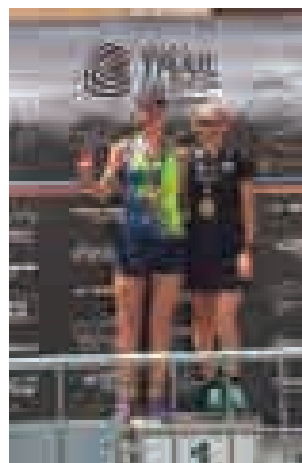
Jaime Climent i Año

Campions de lliga 2a Regional Grup 10 en la Categoria Amateur amb la Unió Esportiva Mancomunitat

**Arnau Climent i Nogués
Sergi Barberà i Barberà**

Campions de lliga 2a Regional Grup 10 en la Categoria Amateur amb la Unió Esportiva Mancomunitat

Nadia Crisán • Alina Crisán

Primera classificada a la Cursa de la Font de la Figuera del Circuit Trail Valencia.

Per acabar, ànims a totes les persones per gaudir de l'esport a tots els nivells i edats, amb la convicció de que amb la

practica d'esport, assolim el objectiu d'una vida més plena i saludable.

GRUP EXCURSIONISTA CATADAU

Un any més des del Grup Excursionista (G.E.C.) volem desitjar als llombains i llombaines bones festes, i aprofitem per a convidar-vos a participar en les nostres activitats. Generalment són excursions fàcils, amb caràcter popular per les muntanyes valencianes, en les que hi ha uns coordinadors que vos poden facilitar tota la informació que necessiteu abans de cada excursió. Estes activitats són totalment gratuïtes, saludables i una finestra oberta a les sensacions que ens dona el contacte amb la natura; a més d'un punt d'encontre per a tots aquells que ens divertim a la muntanya i ens agrada que siga respectada.

Aquesta temporada 2021/22 hem realitzat les següents excursions: naixement del riu Palància (Bejis), als cims de Argualas (3.046m) i Garmo Negro (3.051m) en Pirineus, travessera Serra d'Àledua, Serra Espadà (Sueras), Frares de Quatretondeta, de la Garrofera al pantà de Tous, tradicional pujada de cap d'any a la Colaita, la Vall de Laguar (Benimaurell), Serra d'Oltà (Calp), al castell de Xirel (Cortés de Pallàs), aldees abandonades (Cirat), travessera Catadau-Dos Aigües, cims del Puig Campana/Ponoig, cim de la Safor des de l'Orxa i el cap de setmana de germanor d'enguany el férem en Alboraiç/Bunyol. També hem

practicat esquí nòrdic en Font Romeu (França), kayak en Cortés de Pallàs, speleokayak a les coves de San Josep (Vall d'Uxó) i escalada per a tots els nivells en el tallat Roig d'Alzira. I per als més menuts hem realitzat les excursions didàctiques a la prehistòria de Catadau (Cova de l'Avellanera i antic poblat del puntal dels Camallos), al Riu Magre i també escalada en rocòdrom infantil.

Enguany hem rebut un reconeixement en la gal·la de la Federació d'esports de muntanya de la Comunitat Valenciana per la commemoració dels 25 anys que porta el G.E.C. adherit a la FEMECV.

Animeu-vos a participar amb nosaltres, de segur ho passem bé.

Salut i muntanya.

**Més informació al Facebook:
Grup Excursionista Catadau**

Siga el dia que siga, sempre hi ha motiu perquè la diversitat siga un motiu de celebració i no de marginació o menyspreu per la gent que només som la nostra orientació afectiva-sexual o identitat de gènere: com qualsevol altra persona del món, som prou més que això i cadascú amb les nostres lluites, derrotes i victòries personals com tu, sigues qui sigues o com sigues. Existeix la diversitat dins de la diversitat i, aquesta, no ha de tenir color polític.

Malgrat tots els avanços, encara queden grans reptes com l'educació en la llibertat i en el respecte a les altres persones sense jutjar-les i respectar les llibertats individuals de les persones sense xafar els seus projectes de vida. No estem parlant de xarrades LGBTI+, sinó de transmetre els valors constructius que els nostres majors ens han ensenyat, en especial, als joves i a aquelles persones que no entenen allò que implica viure en una societat lliure.

Perquè, avui en dia, encara no és possible eixir de festa amb la mateixa tranquil·litat que pot gaudir qualsevol altra persona: ens toca donar les gràcies si aquella nit només ens han cridat "quin maricó" o "travelo de merda" sense que allò passe a la

violència física o d'haver fugit d'un lloc després d'escoltar amenaces des de lluny. Perpetuat per persones que només ens deshumanitzen reduint el nostre col·lectiu a maricons, bollerers, viciosos o travelos; abusos que són una minoria molt petita, però acostumats a la impunitat.

Per la nostra part la unió contra l'assetjament és més que necessària per justícia i deure moral: a qui no li agradaria rebre suport quan més ho necessita? Perquè, contra l'assetjador, la passivitat NO serà una resposta: ací estarem activament per demostrar-li que no estem sols i que, com a societat, podem fer-ho prou millor en pro de la germanor.

Des d'Orgull Rural, volem agrair als qui son tot un exemple a seguir com a persones, als qui ensenyen als seus familiars els valors que contribueixen a fer de nosaltres una societat millor, a tota la gent que ens ha suportat obertament (en especial als amics i a la família), a la xarxa de comerços segurs LGBT, als qui expressen la seua opinió lliurement des del respecte fraternal, als qui sabent com som ens tracten amb total normalitat (com ha de ser) i tots aquells que ajuden de fer d'aquest món un lloc millor.

SOCIETAT DE CAÇADORS DE LLOMBAI

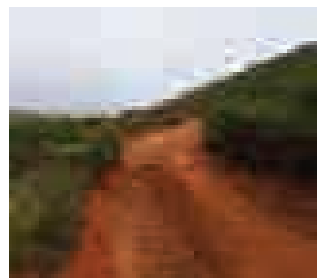
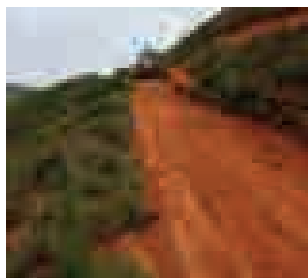
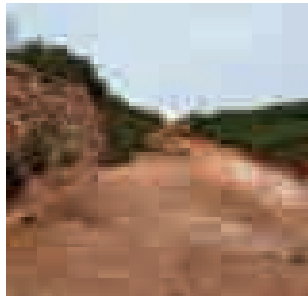
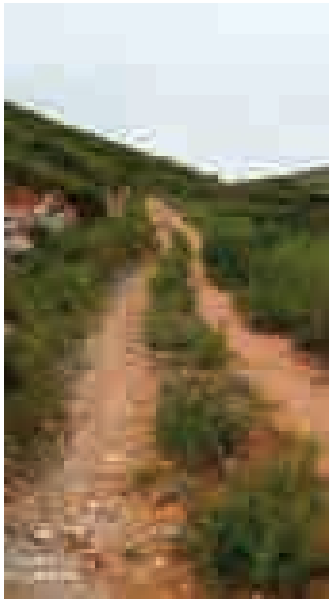
En primer lloc la Societat de Caçadors agraeix a l'ajuntament de Llombai per tot l'esforç que ens realitza. Donem també les gràcies per contar amb nosaltres i per donar les bones festes.

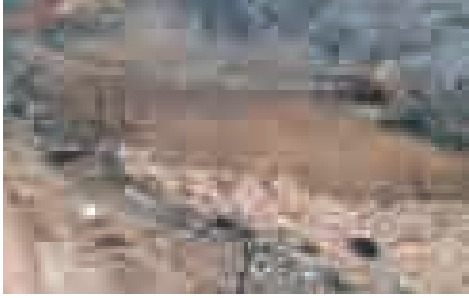
En segon lloc, us adjuntem aquests treballs realitzats pels caçadors després d'un incendi que vam tindre l'any 2012 un incendi que ens va arrasar amb moltes hectaries. Per aquest motiu els caçadors hem recuperat de nou amb una gran feina aquest bancals que antigament es sembraven amb gra per a facilitar a tota la fauna a tindre menjar, aquest any hem recuperat el camí situat als Robles amb una gran neteja per a poder aplegar als tres bancals de dins del robles on es feien les sèmbrs per a poder recuperar les sèmbrs de nou per

a sembrar-los i ajudar a la fauna amb el mejar facilitant. D' aquesta manera, també contribuïm a llevar vegetació i mantindre més net el nostre entorn, reduint així el risc d'incendis als nostres paratges municipals.

En tercer lloc, els caçadors també vam recurar la basa que està situada als robles on es recull tota l'aigua de les plujes de aquest barranc amb una neteja per a poder aplegar fins on esta situada per a poder netejar també la basa on es va realitzar una neteja llevant totes aquelles rames, fulles, pedres, etc dels tubos on recull tot l'aigua de les plujes en el fin per a que puguera filtrar tota aquella aigua que recull.

D'aquesta manera, també contribuïm a facilitar a la fauna per a poder tindre ai-

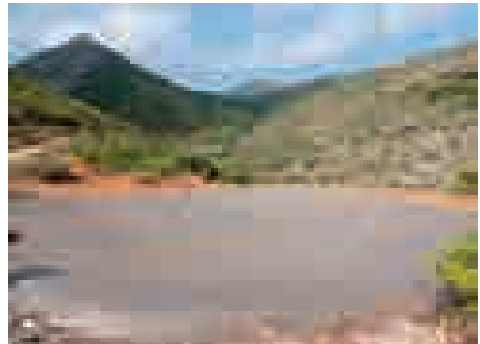

gua i facilitar-los el pas al punt de l'aigua. També realitzarem la neteja on tinguem un bebedero dins del bancal mes gran on facilitem a la fauna a tindre menjar i aigua a la vegada.

Per acabar, els caçadors també ens vam proposar fer una basa als robles situada mes cap a vall per al fin de facilitar a la fauna a tindre un atre punt d'aigua ja que els estiusos son bastant calorosos i sempre ens be millor tindre mes punt d'aigua ja que aquesta basa també ens be millor a tots nosaltres caçadors y senderistes en el fin de facilitar l'aigua als nostres animals també per a que puguen beure i fins i tot banyarse.

Per acabar i com no podia ser d'una altraforma, la Societat de Caçadors de Llombai us desitja BONES FESTES.

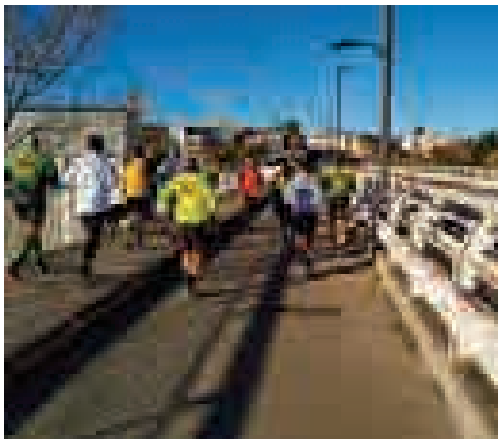

CLUB ESPORTIU LA PORTE FRESCA

Estimats veïns i veïnes, un any més arriben les tan esperades festes patronals. I aquest any pareix que per fi amb normalitat. Una normalitat que nosaltres, com a club, també hem anat recuperant aquests darrers mesos, col·laborant a la cursa de Catadau del passat mes d'abril. A més, com a organitzadors tenim la novetat de la primera cursa nocturna d'Alfarp a juliol, i una nova edició de l'Alèdua Trail de Llombai que arribarà a principis d'octubre.

Des del C.E. La Porte Fresca vos desitjem unes bones festes plenes d'alegria i germanor. També vos animem a que practiqueu esport amb tots els beneficis que l'exercici implica. Si vols disfrutar del running amb companyia i bon ambient, no dubtes en unir-te al nostre club! Salut i quilòmetres!

AGÈNCIA DE LECTURA MUNICIPAL

Sant Joan Llombai

Al llarg dels últims 12 mesos a la biblioteca hem pogut recuperar la totalitat de les activitats que es venien realitzant abans de la pandèmia.

A octubre i per celebrar el **dia de la biblioteca** al Club de lectura vam rebre a l'escriptor Vicent Josep Escartí per parlar de la seva novel·la "El mas de les ànimes" i els més xicotes gaudiren del contacontes "La porta del castell" amb Eva Andújar.

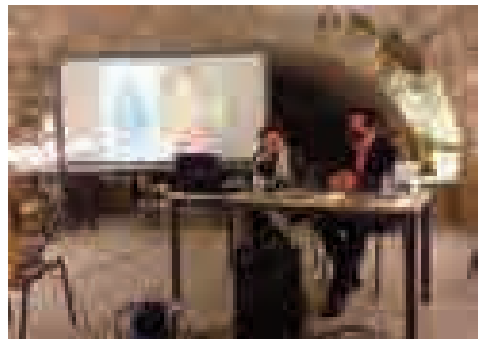
5 d'octubre 2021 Club de lectura amb l'escriptor Vicent Josep Escartí

Els alumnes del **CEIP Sant Francesc de Borja** tornaren a visitar-nos amb 6 sessions de formació d'usuaris en febrer i 15 sessions de tallers d'animació lectora a març.

Març 2022 Tallers animació lectora CEIP Sant Francesc de Borja

L'escriptora Isabel Barceló Chico ens presentà el seu llibre "**Lucrecia Borja (1480-1519) bajo una nueva luz**", una biografia per reivindicar el personatge lluny de la imatge estereotipada de figura malèfica que ha tingut fins ara.

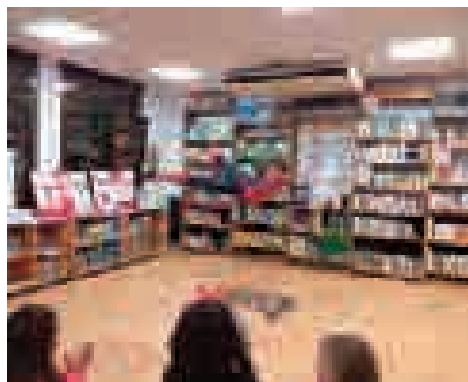
4 de març 2022 presentació llibre d'Isabel Barceló Chico

La Fira del llibre s'ha tornat a celebrar i la biblioteca ho va aprofitar per presentar totes les novetats.

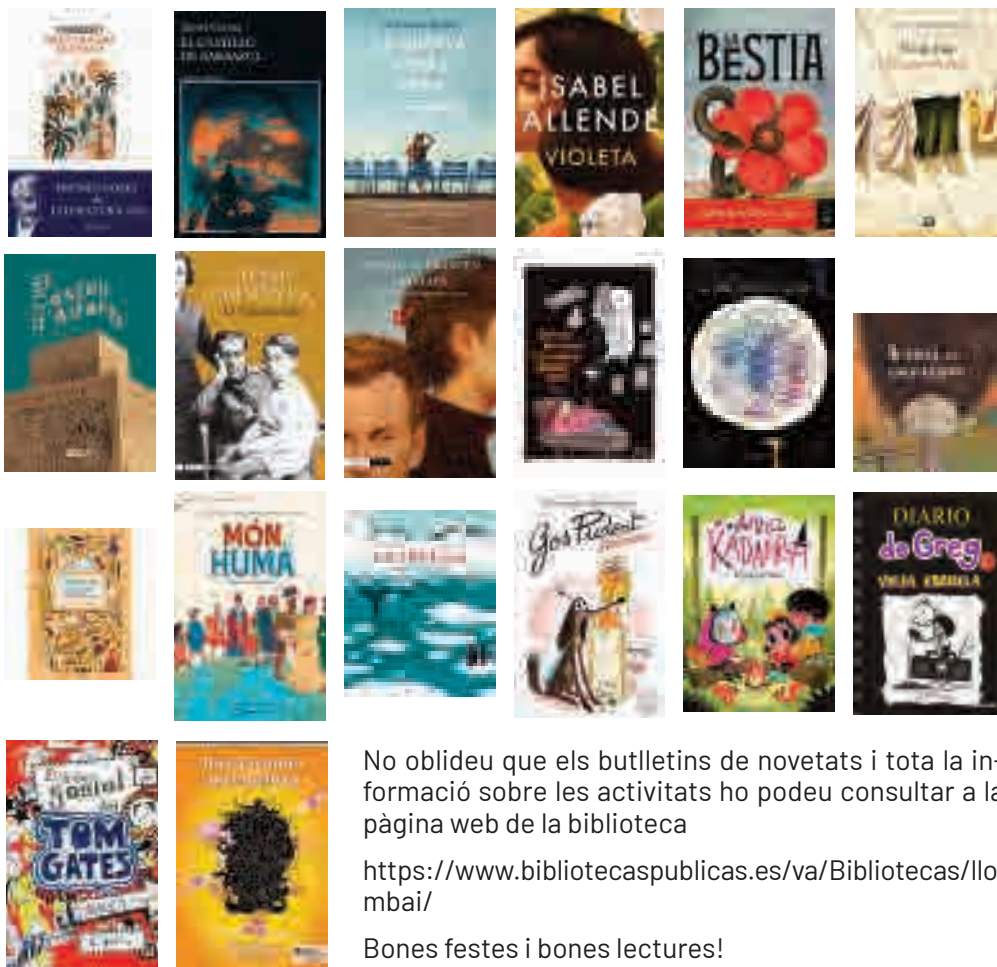
En l'**Hora del conte** es van fer 5 sessions des de setembre fins a maig i 5 sessions més al **Club de lectura** d'octubre fins a juny.

25 de febrer de 2022 Hora del conte "el Gran Jordiet i Sykes"

L'1 de juliol i dins del projecte Zona lliure es va celebrar a Llombai als claustres de l'antic convent la **Trobada de Clubs de lectura**. Els Clubs de lectura ens reunirem amb l'escriptora Elvira Cambril per canviar impressions, emocions i experiències sobre la seva novel·la "Aire" V Premi Carmelina Sánchez-Cutillas de Novel·la i Prosa Creativa 2021.

No oblideu que els butlletins de novetats i tota la informació sobre les activitats ho podeu consultar a la pàgina web de la biblioteca

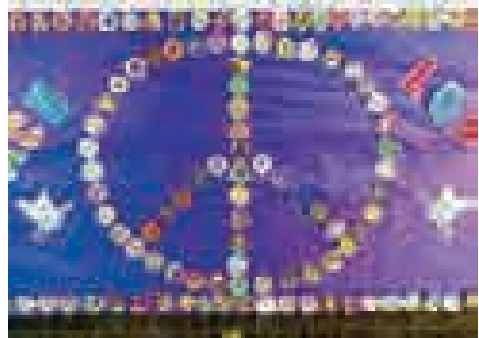
<https://www.bibliotecaspublicas.es/va/Bibliotecas/Llombai/>

Bones festes i bones lectures!

CEIP SANT FRANCESC DE BORJA

Hem finalitzat un curs un tant complicat amb grups de convivència estable, distanciaments, mascaretes i unes mesures de seguretat que poc a poc han anat disminuint conforme avançava el curs. Així i tot la comunitat educativa ha sabut adaptar-se a la situació i ha participat en totes les activitats complementàries proposades per l'Ajuntament, la Mancomunitat de la Ribera Alta (MANRA), l'EFA Torre Àledua, l'EFA Malvesia o l'empresa del Menjador Escolar, Serunion. També destacar les activitats realitzades a l'IES Mestre Ramon Esteve dins del Pla de Transició, del PEAFS (Projecte Educatiu de l'Activitat Física i la Salut) sol·licitat pel centre, el projecte Erasmus + amb huit mobilitats del professorat (dos a Grècia en desembre, dos a Dublín i dos a Glasgow en maig, i dos a Florència en juny) i, com no, la col·laboració de l'AMPA del centre en diferents concursos, activitats proposades pel professorat i obsequis a l'alumnat. A més a més, s'han reprès les típiques excursions de fi de curs en totes les etapes, cicles i nivells; així com les activitats de centre amb motiu de celebracions com el dia de Sant Francesc de Borja, el 9 d'octubre, Nadal, el dia de la Pau, el dia de la Dona o el dia internacional de l'Autisme.

Per al proper curs 2022-2023 ens esperen diverses novetats i millores en el centre. Començarem amb unes reformes en les instal·lacions que facilitaran la mobilitat interior de les persones, les entrades i eixides de l'alumnat, les condicions de les aules i dels banys, a més

DIA DE LA PAU

DIA DE LA DONA

DIA INTERNACIONAL DE L'AUTISME

de disposar de nous espais on ubicar la biblioteca, l'aula d'anglès o pot ser un aula d'informàtica si la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport ens facilita els dispositius necessaris.

HORT ESCOLAR

Tampoc podem deixar de nomenar la LOMLOE, nova llei educativa que comença a implantar-se en 1r, 3r i 5é de Primària en el curs 2022-2023; un repte més per a tota la comunitat educativa amb nou currículum, noves metodologies i canvi de materials i llibres de text.

Les noves tecnologies, tant presents en la nostra vida i sense les quals ens resulta difícil el dia a dia, ja que per una banda ens ajuden, apropen i faciliten la nostra tasca però per altra banda tant adults com menuts hem d'aprendre a utilitzar-les i sobretot a conèixer els seus desavantatges. El centre es troba actualment elaborant el seu Pla Digital per tal de millorar tant en la dotació d'ordinadors, tauletes i pantalles digitals

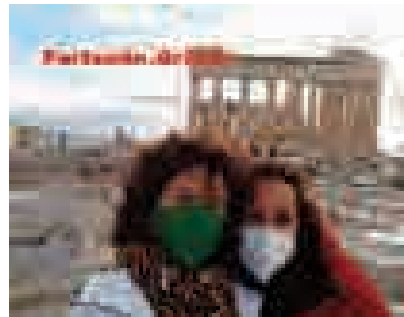
com en la formació del professorat per a la seua utilització en el treball diari. Tanmateix, pretenem ser un CDC, Centre Digital Col·laboratiu.

Aprofitem per felicitar a l'alumnat de 6é que enguany ha finalitzat l'etapa d'Educació Primària al nostre centre. Desitjar-los un futur ple d'experiències positives i que guarden un bon record del seu centre. Enhorabona a totes i tots!

I ja per a finalitzar, agrair a l'ajuntament el seu recolzament i col·laboració al llarg del curs, així com la possibilitat de dirigir unes paraules a tot el poble mitjançant el llibre de les festes d'agost 2022.

Gaudiu d'estos dies festius i de retrobament amb familiars i amics.

El Claustre del professorat del CEIP
Sant Francesc de Borja

EEA TORREALEDUA

ENSEÑANZA CONCERTADA DE CALIDAD EN EL MEDIO RURAL

Desde la EFA Torraledua queremos agradecer la ocasión que se nos brinda y aprovechamos para saludar a todo el pueblo de Llombai y desearles unas felices fiestas patronales.

Torraledua ha cumplido más de 25 años y seguimos trabajando con entusiasmo para dar a nuestros jóvenes una formación personalizada protagonista de su propio proceso formativo junto con la familia, alcanzando el objetivo de éxito.

Somos, por tanto, un centro educativo abierto, centrado en la persona y que pone en valor la familia, la libertad, el sentido crítico, la participación, la igualdad, la tolerancia, la convivencia y la paz, valores que se inspiran en el humanismo cristiano, el respeto y la pluralidad cultural.

La EFA Torraledua es centro examinador oficial de TRINITY COLLEGE LONDON y durante el curso prepara mediante clases extraescolares de inglés a sus alumnos.

En este curso escolar nos han concedido becas de movilidades Erasmus+ para realizar prácticas en el extranjero, 15 para Formación Profesional y 8 para la ESO.

Nuestra oferta educativa contempla:

- Una línea de ESO concertada.
- Formación Profesional Básica.
- Ciclos de Grado Medio de Atención a Personas en Situación de Dependencia en modalidad presencial y semi-presencial.
- Ciclo de Grado Medio de Auxiliar de Enfermería en modalidad presencia y semi-presencial.
- Ciclo de Grado superior de Imagen para el Diagnóstico en modalidad presencial y semi-presencial.

Realizamos actividades complementarias entre ellas el encuentro de empresas con más de 20 empresa y cuyo objetivo era "reconocer el apoyo de las empresas en la formación de nuestro alumnado a lo largo de los más de 15 años en los que EFA Torraledua imparte Ciclos Formativos de la rama de Sanitaria, Sociosanitaria y Servicios Administrativos".

Encuentro de antiguas alumnas, Certificados de profesionalidad, Cursos de manipulador de alimentos, Cursos de tanatopraxia y tanatoestética, Emple@t al món rural, la carrera solidaria, etc... Sería imposible nombrar todas las actividades que se realizan, aunque todas y

cada una de ellas son importantes y esto es posible gracias al excelente equipo humano de la escuela.

En nuestra web, www.torraledua.com, incluimos las actualizaciones periódicas, donde intentamos recoger nuestra actualidad y desde donde os podremos informar de todas las novedades que vayan teniendo lugar a lo largo del curso escolar.

Reiterar desde aquí que Torraledua

está al servicio del municipio en todo lo que esté en nuestra mano colaborar. El desarrollo del medio rural y la formación de los jóvenes es nuestro principal objetivo, y vivir con espíritu de renovación constante en un ambiente privilegiado de cercanía, confianza y cariño, es nuestra mejor recompensa.

¡Felices fiestas a todos!

Mª Dolores Bañuls Sendra
Directora EFA Torraledua

EEA LA MALVESÍA

ENAMORADOS DEL MEDIO RURAL

Todo el equipo humano de la escuela queremos felicitar al pueblo de Llombai por motivo de sus fiestas. Os deseamos, que en la medida de lo posible, podáis disfrutar de unas fiestas inolvidables, de todo corazón.

En un año difícil, en el que toda la sociedad tiene que afrontar el reto de asimilar los cambios y las dificultades que se están produciendo, nuestra escuela se mantiene fiel a sus principios y se ha tenido que abrir- más que nunca- a su vocación de servir al medio rural y su desarrollo. Esto no sería posible sin la colaboración de todos. Muchas gracias.

106

centres educatius i biblioteca

IES MESTRE RAMÓN ESTEVE

INNOVACIÓ

Actualment, aquest concepte, arran de la situació viscuda durant aquests últims anys, ha pres una rellevància una mica excepcional, fins i tot abusant del concepte com una solució màgica. Però, **què és innovar?**

Ben cert és què, l'any 1911, l'economista Joseph Schumpeter, amb la seua **"Teoría de las innovaciones"**, va definir aquest concepte com: *"l'establiment d'una nova funció de producció"*; i el Manual d'Oslo, que serveix de referència per a l'OCDE (Organització per a la Cooperació i el desenvolupament Econòmic), el defineix com: *"la implantació de canvis significatius en el producte, el procés, el marketing o l'organització de l'empresa amb el propòsit de millorar els resultats"*.

Però, com podem entendre aquesta filosofia en l'àmbit educatiu?

Una reflexió seriosa ens fa pensar que la innovació dins de l'àmbit educatiu ha de ser **"un procés permanent, original i intencional de cerca de la millora de la qualitat educativa i**

dels aprenentatges dels i les estudiants”.

Per tant, innovar en educació implica tindre objectius clars sobre què volem ensenyar, com ho volem ensenyar i per què, i, després, ponderar els canvis que necessitem realitzar per aconseguir aquestes metes i, abans de res, millorar substancialment la qualitat de vida de les persones des del desenvolupament ple de les seues capacitats. A més, cal recordar les paraules de Francesc Pedró, director de l'**Institut Internacional de la Unesco per a l'Educació Superior a Amèrica Llatina i el Carib** (IESALC):

“És innovació si afegim valor a l'aprenentatge”.

A l'**IES MESTRE RAMON ESTEVE** contemplem l'educació com un tot formador, on tots els projectes, programes, noves idees... estan al servei de la formació integral del seu entorn social.

Pedagògicament: implementant àmbits en 1r ESO amb codocència, treballant de forma integrada per àmbits i temàtiques (setmana de la ciència, setmana

del llibre...). Consolidant l'oferta educativa de la FP i enriquant-la amb el programa de **millora de la destresa en llengües estrangeres** (CFGM i CFGS) i, a més, ampliant la formació de la FPB amb la implementació formativa de mòduls formatius **CISCO**. Cobrint l'oferta educativa en tots els nivells educatius obligatoris i post-obligatoris (ESO, Batxillerat i FP). Donant estabilitat a l'orientació educativa al centre, un pilar bàsic dins de la formació i acompanyament educatiu del nostre alumnat .

Coeducativament, projectes com **Mediació, Moguda de Pati...** reforcen la implicació del nostre alumnat a l'hora de resoldre els conflictes entre iguals i els sensibilitzen front a les desigualtats i vulnerabilitats socials, posant en valor

la diversitat d'interessos i motivacions dels nostres alumnes.

Formativament, el projecte d'internacionalització que el nostre centre està desenvolupant, és un clar exemple d'**experiències personals** a adquirir a través de diversos projectes Erasmus. Cal destacar els dos projectes d'acreditació ob-

tinguts, un d'escolar i altre de formació professional, que ens permeten formar alumnes i professors a més de realitzar pràctiques en l'estranger durant un període de 6 anys.

En **innovació**, un pilar fonamental és l'avaluació, i hem d'estar oberts a valoracions, observacions, suggeriments... tant d'agents interns com externs, per així, poder valorar, ajustar... les nostres línies de treball.

Aquest curs escolar, el projecte «**Designing bridges among European citizens through STEAM**» ha estat guardonat amb el premi **EITA** (*European Innovative Teaching Awards*), premi que el SEPIE (*Servei Espanyol per a la internacionalització de l'educació*) ens ha atorgat com a millor projecte europeu de caràcter nacional en la categoria d'educació secundària, per les seues bones pràctiques docents en innovació educativa.

Però, més enllà del premi en si, el que ens enorgulleix com a comunitat educativa és el reconeixement a la nostra il·lusió, esforç i implicació en un projecte comú per part d'un organisme extern.

Per últim, agrair a tota la comunitat que forma l'IES MESTRE RAMON ESTEVE la seua implicació, col·laboració i afinitat amb el projecte educatiu del centre, fent d'ell un referent educatiu en el nostre entorn.

Ja sols ens queda desitjar-vos unes bones festes 2022. Bones festes!

RAÛL J. CERVERA SANDEMETRIO
DIRECTOR IES MESTRE RAMON ESTEVE

QUINTA 1947

Veïns i veïnes del nostre estimat poble de Llombai:

Nosaltres som la quinta de 1947 i volem dedicar-vos unes paraules en aquest llibret de festes ja que l'Ajuntament ens ha brindat aquesta oportunitat.

Després d'aquests 75 anys viscuts si mireu enrere el que més ens crida l'atenció és el canvi en el model de vida.

Som una generació que ens hem hagut d'adaptar a grans canvis. Vam nàixer en la postguerra, una època dura sobretot per als nostres pares i mares.

Nosaltres érem xiquets i xiquetes que anàvem a l'escola de Llombai però no podíem anar junts. Els xiquets anaven a unes classes i les xiquetes a altres.

Tampoc anàvem per quintes. Com que no n'hi havia massa recursos havíem d'anar diverses quintes juntes en una mateixa classe.

Als 13 anys acabàrem l'escola i vam ser la primera quinta a qui li van donar títol de graduat escolar.

Als 14 anys la majoria ens haguérem de posar a treballar per ajudar a les nostres famílies.

En memòria dels que ja no estan.

75 ANYS

Vam viure una dictadura de 36 anys, una transició i la democràcia.

Tot i això ens considerem afortunats per haver-nos criat i viscut en Llombai on les adversitats no eren tant dures com en altres llocs i hem pogut gaudir de molts bons moments amb la nostra gent.

Pot ser això és el que vos esteu perdent un poc les generacions joves d'ara: el temps que esteu amb la gent que voleu.

En 2018 es va publicar un vídeo d'un experiment on segons el temps que passaves amb amics, amigues i família, i els anys que tenies et calculaven el

temps que et quedava d'estar amb ells i tots els participants es quedaren molt sorpresos en que només eren dies i no anys com pensaven. No obstant els quedaven molts anys de pantalles: televisió, mòbil, internet,....

El temps passa volant, a nosaltres ens ha passat tot molt ràpid, ja ens som pocs els que quedem de la quinta i la majoria tenim ja algun problemeta de salut, per tant el millor consell que vos podem donar és que cuideu molt el vostre cos i que deixeu les pantalles i passeu més temps amb les persones que més estimeu.

Que tigueu molt bones festes!!!!

QUINTA 1972

Vam nèixer en un any olímpic, d'ahí la nostra condició innata per l'esport, i desde eixe moment, estem formant part de la història viva de Llombai. Mentre jugàvem en les trompes, el ferret, les caniques, la corda o la goma, formàrem part d'un canvi en la societat que ens ha portat a ser part del poble entranyable, acollidor, sense contagiar-se de la vida metropolitana de la capital.

La infància als anys 70 i 80 al poble de Llombai va ser de felicitat, de bicicletes, pipes, vesprades llarguïssimes, vespinos sense casc, excursions a la muntanya a menjar-nos la mona... El nostre poliesportiu i les nostres extraescolars eren els descampats i els camps, vam créixer amb Verano Azul, Espinete i la Bola de Cristal; com ploràrem la mort de Chanquete i amb la mare de Marco quan el va abandonar!

Estudiàrem sense internet ni tablets ni mòbils, al cole del poble, pintant el pati amb Don Àngel i Don Carlos i aprenent tots els rius, muntanyes i províncies d'Espanya mentre cantàvem o consultàvem l'enciclopèdia per tomos que teníem a casa.

Donàvem solfeig dalt del Bar Musical, on també jugàvem a la màquina, sense límit d'edat; tampoc hi havia límit d'edat per a comprar alcohol o tabac per al pares, anàvem a ca el tio Llimonero amb el casc retornable i de pas, amb les sobres, passàvem pel quiosc de la tia Isabelín a per gominoles.

Hem conegut l'aparició i desaparició dels videoclubs, sales recreatives, la

Ruta del bacalao, hem viscut una Dictadura i una Democràcia i a l'any 1981 un intent de colp d'Estat, encara recordem aquell moment en catequesi, quan Don Enrique Arce ens va enviar a tots a casa, eixe any preniem la comunió.

Som una generació única, que escoltàvem i respectàvem als pares i als professors, som una edició llimitada, i encara que no tots estudiàrem, som gent educada, honorada, treballadora i amb valors, gent de principis.

Durant tot aquest temps, hem passat de barallar-nos amb els pares a renyir amb els nostres fills, i segur que si preguntes a qualsevol de la quinta, te dirà: Açò com ha segut? En un no res! Tinc por que em fasen uelo/a ja!

Ja tenim arrugues i canes, i més d'un s'ha quedat pelat, però les ganes de fer coses i la passió pel nostre poble es mantenen intactes.

Estem vivint un any molt important a la nostra vida, els 50, quan diuen que se li pega la volta al pernil, però ens queda el millor, i ara més que mai, apreciem el poble, les coses bones de la vida, les amistats de sempre, la bona gent.

També volem recordar a Miguel i Ampita, els quintos que ens han deixat i als que mai oblidarem.

Esperem que passeu unes bones festes, després d'aquests anys de pandèmia i que les disfruteu bona cosa.

QUINTOS DEL 1972 LLOMBAI

50 ANYS

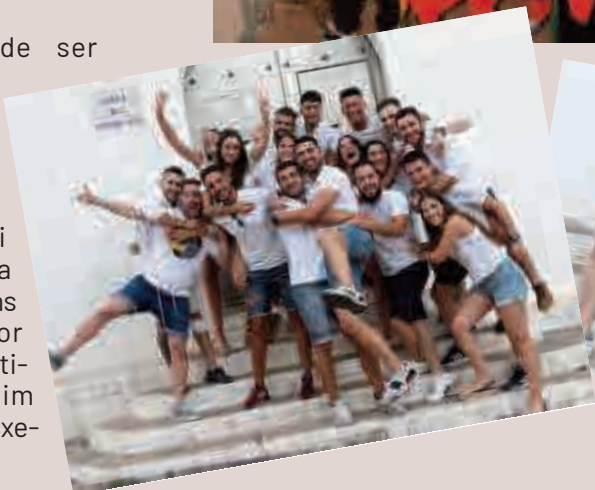

QUINTA 1997

Després de 25 primaveres (per a alguns, 24, ens toca a nosaltres complir el quart de segle en aquest 2022. Han sigut moltes hores compartides a l'escola i fora d'aquesta: un muntó de temps que ha donat per crear nexes entre nosaltres. Per això, quan tirem la mirada enrere, pot donar vertigen els avanços de cadascuna de les nostres històries individuals: amb les nostres derrotes, victòries, lluites i anhels.

25 anys compartint moments a les aules, en el pati, en la música, en el futbol, patinatge i entre altres llocs de reunió en els que aprofitàvem per ficar-nos al dia encara que les nostres rutines quedaven completament separades per les nostres circumstàncies.

Hem deixat de ser aquells xiquets que anàvem a l'escola, jugàvem a les "maquintetes" o anaven en la bici amunt i avall; ara som joves que ens menegem millor davant la incertidumbre i seguim surfejant el creixe-

25 ANYS

ment exponencial de la tecnologia on encara (i esperem que per sempre) ens seguim menejant com peixos en l'aigua.

Cinc lustres dóna per a un fum d'històries, experiències, anècdotes i aprenentatges dels quals nosaltres som producte. Encara quedarà prou per aprendre i escoltar per millorar el nostre entorn.

Agraïm a tots els nostres majors per tota la educació i ensenyaments que ens han donat, per guiar-nos i contribuir significativament a ser millor persones.

La quinta agraeix la vostra atenció i vos desitja unes bones festes de Llombai!

JULIA FILLOL DONAT

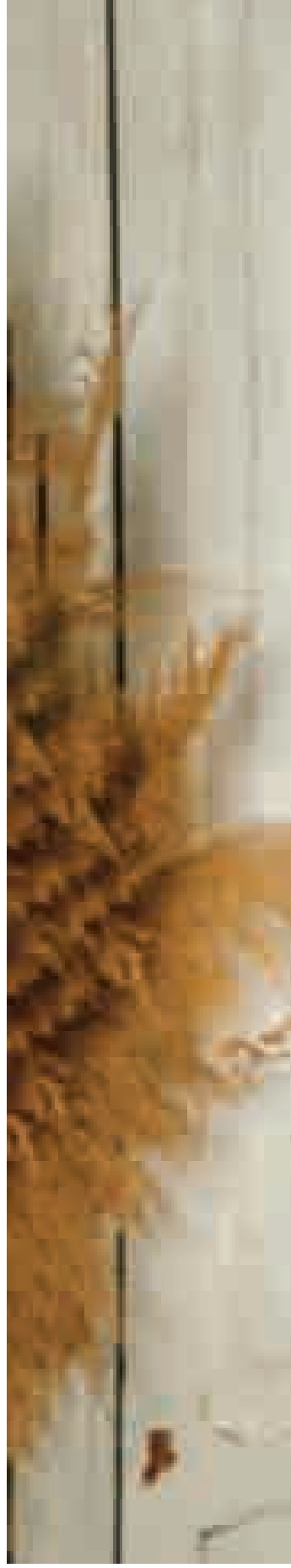
REINA DE FESTES 2022

És un orgull per a mi dirigir-me en nom de les Festeres i Festers de Llombai 2022, als llombaïns i llombaïnes i pobles veïns.

Després de tot el que hem passat aquests anys, es celebraran per fi els actes que amb tanta il·lusió hem preparat per a la gent del poble, tant per als més menuts com per als més majors.

No puc expressar amb paraules el que significa per a mi ser la representant de les festes. Espere que gaudiu tant com nosaltres durant la setmana de Festes!

Visca Llombai i visquen les Festes del 2022!

CARLOS MOMPÓ MARTÍNEZ

DAVID BUENO ADAM

**JAVIER
YAHIAOUI
MONLEÓN**

FESTERS I FESTERES 2022

PAULA CANET MORAGÓN

**EÁTIMA
VILLANUEVA
VIÑUELAS**

SARA TORRES MARTÍNEZ

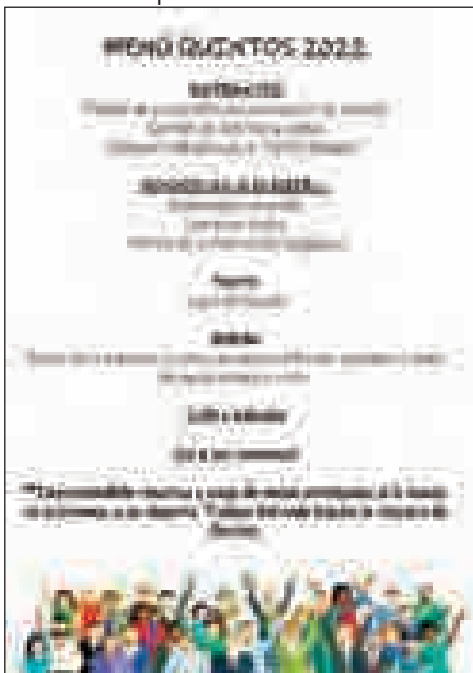
PROGRAMACIÓ D'ACTES

INDICACIONS PER A LA SETMANA DE FESTES

L'acte de presentació de les festes patronals i el concert de festes serà a l'Avinguda Marqués de Llombai.

El sopar de quintos i de la setmana de festes, seran al RESTAURANT EL MOLINER.

- **Nit de Quintos:** Hi ha que passar pel RESTAURANT EL MOLINER per a traure el tiquet.

- **Ruta de les Tapes:** Durant la setmana de festes, podreu passar pels bars del poble i degustar que ens preparen.

- **Berenar dels Majors:** Cal passar per l'Ajuntament a traure tiquet, des de el 16 fins al 22 d'agost. El cost es gratuït.

- **Esmorzar del dia de la Dona i l'Home:** Cal passar per l'Ajuntament a traure tiquet des del 16 fins al 23 d'agost. El cost es de 2€.

- **Nit de la Torrada:** L'Ajuntament farà els entrepans a l'Avinguda País Valencià. Cal passar per l'Ajuntament a traure tiquet des del 16 fins al 23 d'agost. El cost es de 2€.

- **Nit de les Paelles:** Es celebrarà el dissabte 27 d'agost, per la nit, al RESTAURANT EL MOLINER. L'Ajuntament prepararà una paella gegant. Cal passar per l'Ajuntament a traure tiquet des del 16 fins al 23 d'agost. El cost es de 2€.

- **Concurs de disfresses:** Des del 16 al 25 d'agost podreu passar per l'Ajuntament per a inscriure-vos en el concurs de disfresses.

- **Tiquets:** Del 16 al 22 d'agost es podrán adquirir a l'Ajuntament els tiquets per al Berenar dels Majors (gratuït). I del 16 al 23 d'agost es podrán adquirir a l'Ajuntament els tiquets de l'Esmorzar del Dia de la Dona i l'Home (3€), la Nit de la Torrada (3€) i Nit de les Paelles (3€).

PROGRAMACIÓ D'ACTES

DIUMENGE 14 AGOST

21:00 X Jornades de Música Rafael Sanz-Espert, amb l'actuació de l'orquestra "Vents del Marquesat", a la Avinguda Marqués de Llombai.

DIVENDRES 19 AGOST

"NIT DE QUINTOS"

Ruta de les tapes Festes de Llombai amb la col·laboració dels bars del poble.

21:00 Concentració de quintos en RESTAURANT EL MOLINER i **cercavila** pel poble.

22:30 Sopar de quintos i ball davant del RESTAURANT EL MOLINER amb l'orquestra Fuego.

03:00 Macrodiscomòbil de Quintos al Poliesportiu, organitzada per les Festes i Festers de Llombai 2022.

DISSABTE 20 AGOST

"PRESENTACIÓ"

Ruta de les tapes Festes de Llombai amb la col·laboració dels bars del poble.

11:00 IX Final del torneig de Petanca.

21:00 Concentració de les autoritats en l'Ajuntament per a l'arreplega de les festes i festers.

23:00 Acte de presentació de les festes i festers 2022 a l'Avinguda Marqués de Llombai, seguit de la actuació "Sueños la historia del musical".

03:00 Macrodiscomòbil "OLD SCHOOL" al Poliesportiu, organitzada per les Festes i Festers de Llombai 2022.

DIUMENGE 21 AGOST

"SANT FRANCESC DE BORJA"

Ruta de les tapes Festes de Llombai amb la col·laboració dels bars del poble.

18:30 Cercavila de la nostra banda la Unió Protectora Musical de Llombai.

18:45 Concentració d'autoritats, festers i festeres a la Plaça Major.

19:00 Eucaristia solemne en honor a Sant Francesc de Borja.

20:00 Processó en honor a Sant Francesc de Borja. Tot seguit Castell de Focs Artificials.

21:00 Concert de festes a l'Avinguda Marqués de Llombai oferit per la nostra banda la Unió Protectora Musical de Llombai.

DILLUNS 22 AGOST

"DIA DELS MAJORS"

Ruta de les tapes Festes de Llombai amb la col·laboració dels bars del poble.

12:00 FESTA REMEMBER a la Plaça de la Creu. Amenitzada per Dj Pachero. Organitzada per les Festes i Festers de Llombai 2022.

18:00 Berenar en la Llar dels Jubilats per a tots els majors. Organitzat i patrocinat per l'Ajuntament de Llombai amb actuació musical.

18:30 Entrega de trofeus del Torneig de Petanca, patrocinat per l'Ajuntament, a la Llar dels Jubilats.

19:00 IX Volta a peu Festes de Llombai organitzada pel club esportiu "La Porte Fresca" i patrocinat per l'Ajuntament. (Categories fins a cadet.)

22:00 Sopar davant del RESTAURANT EL MOLINER, amb l'actuació de Oscar Tramoyeres. A continuació el duo de cantants Jaime y Coral.

DIMARTS 23 AGOST "DIA DEL XIQUET"

Ruta de les tapes Festes de Llombai amb la col·laboració dels bars del poble.

11:00 "Macrotobogan" d'aigua a la Plaça de la Creu patrocinat per l'Ajuntament de Llombai.

12:00 FESTA DE L'AIGUA a la Plaça de la Creu. Amenitzada per Dj APL. Organitzada per les Festeres i Festers 2022.

19:00 Partida de Pilota al carrer Forn del Mig, organitzada pel Club de Pilota Valenciana "OvoCity Marquesat".

21:00 Cercavila del fanalet, organitzada per l'Associació de Veïns de Llombai, amenitzada per la colla de dolçainers La Xamosia. Acte patrocinat per l'Ajuntament de Llombai.

22:00 Sopar i ball davant del RESTAURANT EL MOLINER, amb l'actuació de Bailacondos.

DIMECRES 24 AGOST "DIA DE LA DONA I EL HOME"

Ruta de les tapes Festes de Llombai amb la col·laboració dels bars del poble.

10:00 Esmorzar de germanor davant del RESTAURANT EL MOLINER.

11:30 Campionat de truc i burro al RESTAURANT EL MOLINER.

12:00 Inflable aquàtic a la Plaça de la Creu. Patrocinat per l'Ajuntament de Llombai.

12:00 FESTA DE L'ESPUMA a la Plaça de la Creu. Amenitzada per Marc Galan Dj. Organitzada per les Festeres i Festers de Llombai 2022.

18:00 Carrera ciclista organitzada per la Peña Ciclista del Marquesat i patrocinada per l'Ajuntament de Llombai. En finalitzar, lliurament de premis.

22:00 Sopar i ball davant del RESTAURANT EL MOLINER amb l'actuació del grup Daray Music.

DIJOUS 25 AGOST "DIA DE LA TORRADA"

Ruta de les tapes Festes de Llombai amb la col·laboració dels bars del poble.

12:30 Concentració a la Plaça Major per a degustació de tapes als bars del poble, acompanyats per la colla de dolçainers La Xamosia.

19:00 Parc Infantil amb inflables a l'Avinguda Marqués de Llombai.

19:00 Taller didàctic sobre el reciclatge per a xiquetes i xiquets a l'Avinguda Marqués de Llombai.

21:30 Peque Disco per als més menuts, davant del RESTAURANT EL MOLINER.

22:00 Sopar, torrada i ball davant del RESTAURANT EL MOLINER amb l'orquestra SIDERAL.

03:00 Macrodiscomòbil "ANTICRISIS" al Poliesportiu, organitzada per les Festes i Festers de Llombai 2022.

DIVENDRES 26 AGOST "NIT DE LES DISFRESSES"

Ruta de les tapes Festes de Llombai amb la col·laboració dels bars del poble.

12:30 Concentració a la Plaça Major per a degustació de tapes als bars del poble, acompanyats per l'escola de dolçaina i tabal "Honorat Gil" i la Xaranga de Llombai.

22:00 Desfilada de disfresses per als més menuts acompanyada per FESTUC BATUCADA, des de la plaça de la Creu, fins al RESTAURANT EL MOLINER.

23:00 Sopar i ball davant del RESTAURANT EL MOLINER, amb l'orquestra NE-XUS.

01:00 Desfilada de disfresses (amb jurat i premis) acompanyada per FESTUC BATUCADA i la Xaranga de Llombai. Eixida des de la Plaça del Regne de València fins davant del RESTAURANT EL MOLINER. El lloc de puntuació estarà a la Plaça de la Creu.

03:00 Macrodiscomòbil de DISFRESSES al Poliesportiu, organitzada per les Festes i Festers de Llombai 2022.

DISSABTE 27 AGOST "NIT DE LES PAELLES"

Ruta de les tapes Festes de Llombai amb la col·laboració dels bars del poble.

19:30 Partida d'exhibició de frontenis organitzada pel Club de Frontenis del Marquesat, al Poliesportiu del Parc de Sant Antoni.

21:00 Entrà de bous al carrer infantils. Recorregut des del piló del Carrer Sant Roc fins davant del RESTAURANT EL MOLINER. Hi haurà obsequi als 100 primers d'un mocador de San Fermin.

22:30 Paella gegant al Parc Comunitat Valenciana patrocinada per l'Ajuntament de Llombai. Tot seguit ball amb l'orquestra CÓDIGO.

03:00 Macrodiscomòbil CLOSE PARTY al Poliesportiu, organitzada per les Festes i Festers de Llombai 2022.

DIUMENGE 28 AGOST "DIA DE L'ESPECTADOR"

Ruta de les tapes Festes de Llombai amb la col·laboració dels bars del poble.

19:30 Concentració a la Plaça Major i Cercavila a càrrec de l'escola de dolçaina i tabal "Honorat Gil"

20:00 Concert de l'Agrupació Coral del Marquesat a l'Auditori de Llombai.

21:00 FI DE FESTES. Es projectarà un vídeo amb un resum de les festes 2022.

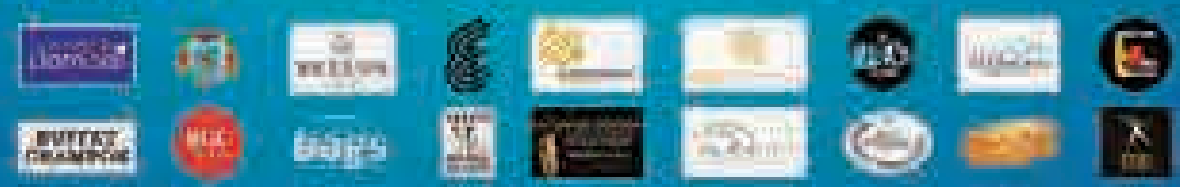
INQUIRS

DESTIN TUBA BOMBARDI

DEL 29 D'AGOST
AL 2 SETEMBRE
A L'OLIMPAI

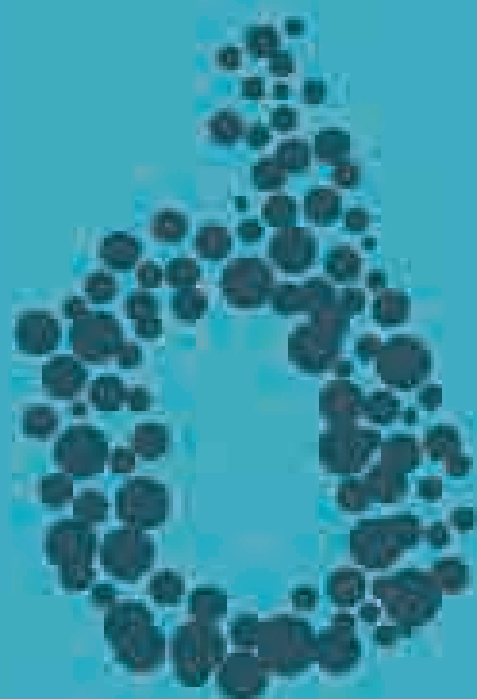

PLACES LIMITADES!
www.lombai.com

Guia Comercial

DECERSA

E/ Uoma Pagano, 114/n
C.P. 46196 Cotadice (Volterra)

Tel: 0577 299 05 62

Email: info@decersa.com
www.dnecersa.com

**RETIRADA Y GESTIÓN
DE AMIANTO**

**E INSTALACIÓN
DE CUBIERTAS**

PACKS ¡NUEVOS!

FIBRA + FIJO + GB COMPARTIDAS* + LLAMADAS ILIMITADAS

*HASTA 3 LÍNEAS MÓVILES

300 Mb

600 Mb

40 Gb 42,95€
mes

40 Gb 46,95€
mes

60 Gb 46,95€
mes

60 Gb 50,95€
mes

120 Gb 54,95€
mes

120 Gb 58,95€
mes

info@airsip.es
www.airsip.es

POR SOLO
4€
MÁS!
AUMENTA
LA FIBRA A **1000 Mb**
*En la tarifa de 600Mb

airsip
LA FIBRA A TU MEDIDA

x x x x
x x x x

FIBRA ÓPTICA

300 Mb

**Línea Fija
Línea Móvil 5GB!
Llamadas ilimitadas**

**24,95€
mes**

LOS 3 PRIMEROS MESES
A PARTIR DEL 4º: 29,95€

info@airsip.es

96 314 31 61
www.airsip.es

CARNICERÍA SANZ

**CARNES SELECTAS
EMBUTIDOS Y FIAMBRES CASEROS
CARNE DE CABALLO**

**C/ MAYOR, 18
962 550 534
46195 LLOMBAY (VALENCIA)
SANZ@SBAJJI@GMAIL.COM**

emprende *mos*

deltr3s
asesores

deltr3s
letrados

deltr3s
verificaciones

www.deltr3s.es
comeo@deltr3s.es
902.333.060

VALENCIA:
C/ Andrés Mancebo,
34-36 bajo
46023 Valencia

LLOMBAI:
Av. Ausias March, 19
bajo
46195 Llobmari

IBIZA:
C/ Bartolomeu Vicent
Ramón, 10 bajo
07800 Eivissa

**ESTRUCTURAS Y
CIMENTACIONES
DE VALENCIA S.L.**

Alcala March - 72
44190 Utiel (Valencia)
Tel: 610 430 637

MIGUEL BISBAL CASTELLÓ
GERENTE

SERVICIOS

- Estructuras
- Cimentaciones
- Todo tipo de obra en general

LLAMANOS Y PIDE TU PRESUPUESTO | 610 430 637

CA LA MARIANA

CERVECERIA-RESTAURANTE

☎ 960 414 082 - 685 591 891

📷 @CA.LA.MARIANA

📍 @CALAMARIANALLOMBAI

📍 C/ VIRGEN DE LOS DESAMPARADOS, 4
LLOMBAI 46195

GRAN VARIETAT DE CERVESSA - TAPES
CARNS I PEIX A LA PEDRA VOLCÀNICA

OVOcity

*Cuidamos
del bienestar
de nuestras
gallinas*

AVOCOS S.L. (OVOCITY)
C/Alfonso de Ebro, 100 - 46100 Sagunto (Valencia)

AVOCOS S.L. (OVOCITY) - C/Alfonso de Ebro, 100 - 46100 Sagunto (Valencia)

www.ovocity.com

Lo mejor en jardinería y servicios agrícolas

- 🌿 DISEÑO, INSTALACIÓN Y MANTENIMIENTO DE JARDINES
- 🌿 INSTALACIÓN DE CÉSPED NATURAL
- 🌿 MANTENIMIENTO DE PISCINAS
- 🌿 INSTALACIONES DE RIEGO
- 🌿 INSTALACIÓN Y VENTA DE CÉSPED ARTIFICIAL
- 🌿 TRATAMIENTO DE PLAGAS
- 🌿 TRATAMIENTOS DE ENDOTERAPIA
- 🌿 TRABAJOS AGRÍCOLAS

Contáctanos!

678 479 036

 paisartca@hotmail.com

 *Visítanos en
Redes sociales*

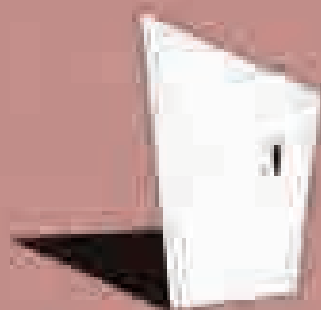
TODO PARA TU HOGAR EN MATERIALES SENTANO

- MATERIALES DE CONSTRUCCIÓN
- FERRETERIA
- FONTANERIA
- PINTURA
- ESTUFAS DE PELLET + INSTALACIÓN
- PRODUCTOS + ACCESORIOS PARA
PISCINA + INSTALACIÓN
- ILUMINACIÓN

C/RODRIGUEZ DE LA FUENTE, 1
CATAGUJ (VALENCIA)

Talleres Osca

Carpintería en hierro,
aluminio y acero inoxidable

C/ Blasco Ibañez, 21 - LLOMBAI (Valencia)

Tel. 962 550 596 - Fax 962 990 610

jose@talleresosca.com

www.talleresosca.com

TANATORI MARQUESAT

SERVEIS FUNERARIS

Serveis de totes les companyies d'assegurances

Corones, centres i rams per a soterrars

"Allí per a tu en moments difícils"

AGENT D'ASSEGURANCES DE DECESSOS

AL SEU SERVEI 24 HORES

670 568 696 - 636 774 034 - 96 299 04 60

CL. FRANCISCO CERDÀ REIG, 50

46195 LLOMBAI (VALENCIA)

ROVIRA MÁS

CLÍNICA DENTAL

Av. Miguel Hernández 30
Benifayó
962031034

VENTA - INSTALLACIÓ - MANTENIMENT

ULISES-SANZ

- ELECTRODOMÈSTICS
- CLIMATITZACIÓ
- MAQUINARIA D'HOSTELERIA
- TELECOMUNICACIÓ (ANTENES)

¡BONES FESTES!

****CONSULTA LES MILLORS OFERTES AL
FULLET MENSUAL****

C/ CATADAU, 20 - ALFARP

96 299 02 54 - 646 72 30 68 / e-mail: ulises-sanz@hotmail.com

CASUAL

CAFÉ & PUB

@casualcafepub

608 288 086

Av. País Valencià, 1 - Llímbria (València)

142

L'Olivera

Regals

(regals@l'olivera.cat) | hol@l'olivera.cat

015 572 345

GELFONT
FONTANERÍA

AVALADOS
POR UNA DILATADA
¡EXPERIENCIA!

ESPECIALISTAS...

En instalaciones domésticas e industriales
en el ámbito de la fontanería en general.

LLÁMANOS AL...

649 946 506

📍 Avda. Santa Bárbara, 39. Catadau (Valencia)

ACOAL ASSESSORS

LABORAL, FISCAL, COMPTABLE, RENDES,, PENSIONS,
INVALIDESSES, RECLAMACIONS D'HISENDA, CONSTITUCIÓ
D'EMPRESES I ASSEGURANCES DE TOT TIPUS.

ASSESSORAMENT
EMPRESARIAL

MABEL TEBAR SIFRE
Dipl. Empresarials

TRINI LLISO ESTEVE
ANA ZARAGOZÁ BORRÁS
Graduades Socials

AV/ANTONI ALMELA, 57
L'ALCÚDIA 962996403
WWW.ACOAL-ASSESSORS.COM

ART DIGITAL TRÉBOL

**COPISTERÍA
IMPRENTA**

Cartas, Tarjetas, Talonarios, Rifas,
Participaciones bodas y comuniones,
Fotocopias,
Impresión fotografías, Ampliación, reducción
Encuadernaciones, plastificados
Venta de folios,
Sellos de caucho automáticos

**Impresión Gran formato:
Carteles, Lonas, Vinilos Impresión y Corte**

C/. Maestro Torres, 9 - 46195 LLOMBAI
Tel. 678 72 29 38 - artditrebol@gmail.com

espectáculos
Gargallo

CONCIERTOS
ORQUESTAS
DISCO MÓVILES
HINCHABLES
SILLAS Y MESAS
ESCENARIOS
EVENTOS PRIVADOS

¡¡¡¡¡¡¡¡¡¡¡¡¡¡¡¡

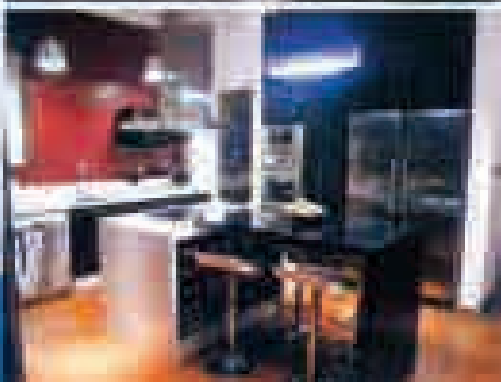
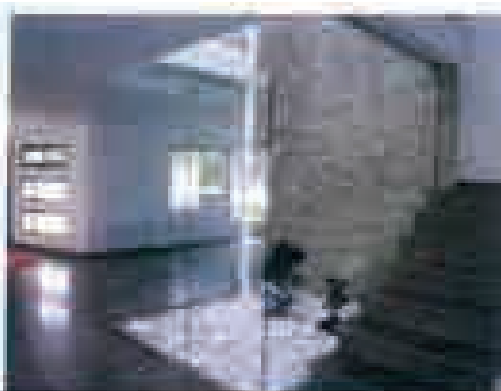
AV. GARCÍA DE LERMA, 11 - 46100 BURJASSOT (VALENCIA)
TEL. 96 350 00 00 - 96 350 00 00
www.espectaculogargallo.com

PUERTAS DE VIDRIO
MAMPARAS - LUCERNARIOS
VIDRIOS DECORADOS
ESCAPARATES
TOLDOS A MEDIDA Y PERSIANAS

COCINAS DE DISEÑO
ARMARIOS A MEDIDA
VESTIDORES FRENTES E INTERIORES
PUERTAS DE PASO
PARQUET
MUEBLES A MEDIDA

C/ Fou, Cerdà Reig, 28
Móvil 681 531 280
46195 LLOMBAI (Valencia)

Ca Llorens

C/ Maestro Torres 10
46195 LLOMBAI

Reservas
Tel. 960 892 568

Centre
mèdic
dental

Marquesat

146

ORTODONCIA | PERIODONCIA
IMPLANTOLOGIA

Sempre al teu costat

Llombas
C/ Favorita, 5
Tel: 94299032

Mobil: 614355117

Download Colnecta 7000

BONES FESTES

TOTES LES ESPECIALITATS

Dr. Núria Vila Membre - Núm. 2890

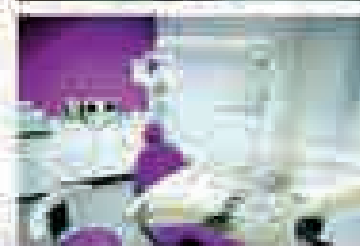
Carrer Aiguà, 7 pas 1 porta 2

46250 L'Alcudia - 960997372

www.clinicadentalvila.com

clínica dental
Núria Vila

NIGHT QUEROL (ARRIBES)
(TOL. 3098)

Teléfono: 622011521 (407)

Síguenos en Facebook

Coaliment

Supermercat Colaita

LA QUALITAT A BON PREU,
PROP DE TU!

SUPERMERCAT
APARSI FERRANDO

PÇA CRUÏS LLORENÇ
TU D'INTERESS

148

colaita
autoescola

ae.colaita@gmail.com

Avda. de Alfarp, 6
46196 CATADAU (València)

96 115 36 14

722 158 533

CONSTRUCCIONS E-DONAT

construccionsedonat@gmail.com

☎ 662 950 645

CONTENIDORS LLONGBAI

607288774

659121197

Joares
CONSULTORES

Senda

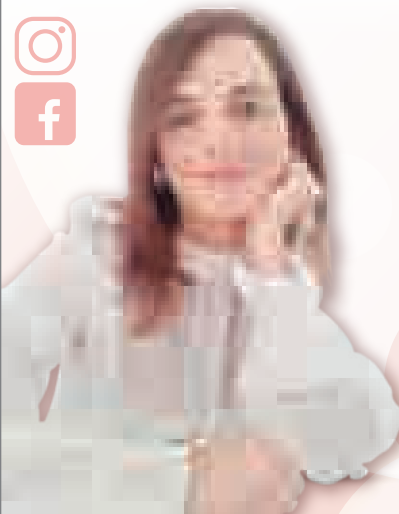
VIVIR seguros.

Equipo de expertos en el sector de seguros.

www.joares.com

150

Coral
DISEÑADORA

611 488 852

coraldissenygrafic@gmail.com

*Te ayudo a encontrar la esencia
que quieres potenciar.*

Doris

Gabinet estètic

C/ País Valencià s/n
TEL. 678 457 888
96 299 09 05 - Llombai

ESTIL CAN ROUS

PERRUQUERIA CANINA

ALIMENTACIÓ

ACCESSORIS

ANTIPARASITARIS

SERVICI DE GUARDERIA

HORARI
Dilluns a Divendres
09:30 a 13:30
16:00 a 19:00
Dissabte
09:30 a 13:00

Pl. Regne Valencia,3
Llombai

660 76 35 77
Estil Can Rous
estil_can_rous

EUROSANEX

COMERCIAL
HIGIENE
ALTO
RENDIMIENTO

676515101

CHAR

152

pgp

Farmacia
Pilar Guerrero Polo

Plaza Mayor, 7-46195 Llímbia

Farmacia
Pilar Guerrero Polo

(96) 299 10 45

@farmaciapgp

672 673 162

FISERALIA
 summainurance

De compañía en compañía. Sin ir de calle en calle

Tel. 96 299 05 09 • C/ Major, 6 • LLOMBAI • fabrica@summainurance.es • www.fiseralia.es

153

CIF B46665147

Camino Tejar, s/n.
 Tel. 96 299 05 09
 Fax 96 299 07 36
 46195 LLOMBAI (Valencia)
 e-mail: fabrica@fustek.es

**JOMI
MATERIALES**

JOSÉ BOIX NAVARRO

Pol. Ind. 7 Parcela 136
46195 Llobet (Valencia)
Mòvil: 610 255 914

jomimateriales@gmail.com
www.jomimateriales.com

LETICIA MANCLÚS

HAIR SALON

Tel: 671984409

 <https://www.facebook.com/leticiamanclushair>

Avda. Ausias March 93. LLOMBAL

MÁRMOLES ALFARP, S.L.

ELABORACIÓN DE MÁRMOLES, CALIZAS Y GRANITOS

SALVADOR BARBERA

Mariola Barberá 651 854 261
teléfono: 96 299 05 27
marmolesalfarpi@gmail.com
C/ Vista Alegre, nº1, 46195
Llombai (València)

Cm CUINES
CASAMAR

C/ Vista Alegre, 1
46195 Llombai (València)
info@cuinescasamar.com

Tels. 96 299 05 27
651 85 42 61
615 46 71 98
www.cuinescasamar.com

METALICAS XIMO

HIERRO | ACERO INOXIDABLE | ALUMINIO

Tel. 96 299 09 77 - 661 74 15 35

C/ Papa Juan XXIII, 16, 46196 - Catadau (Valencia)

www.metalicasximo.com | info@metalicasximo.com

156

MUNTATGES MARQUESAT

Electricitat Industrial

+34 962 99 02 97
+34 625 64 90 09

info@marquesat.com
www.marquesat.com

Avda. Ausias March, 7
46155 LLOMBAI (Valencia)

Santander

Plaza de La Cruz,8. Local 2.

Llombai

☎ 606.834.490

✉ 5390@gruposantander.es

ÒPTICA AUDIOLOGIA

Bono
arrió

PARAFARMÀCIA

962550962

623228211

BONES FESTES!!

CÁMARA

TIENE QUE
VERDADERO

2X1

EN GAFAS

Y LINDAS

EN VISIÓN 50

AVENIDA ALFARRA 15 40100 CATAGUÍ

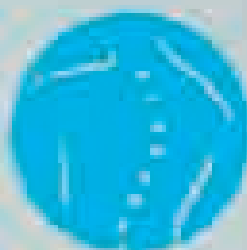
968076256

965776370

COMUNICACIONES OPTICASUBITUS@GMAIL.COM

158

osteofieLo

osteopatía y fisioterapia avanzada

Sergio Jordán

(Colegiado 236)

Av. Ausias March, 35 bajo

46104 (L'ANNA) Valencia

M.615 29 56 29

PRENSIMAC[®]

www.prensillac.com

Centre d'Estètica
Rosa Maria

HIFU (LIFTING)

Tractaments corporals - Tractaments facials

Depilació elèctrica - Cera semisòlida

Depilació elèctrica sonda (*indolora*)

Raigs UVA - Maquillatges - Tractaments mans i peus

Pressoteràpia (*circulació sanguínia, retenció de líquids*)

Prèvia petició d'hora

Ausias March, 60-baix
Telèfon 962 550 793

46195 LLOMBAI
(València)

curs 2022/2023

Reserva ja la tua plaça!

REFORÇ

Principals
ESO
Batxillerat

ANGLÈS

Batxory
Cursos Alts de Lletres
Tècniques i Certificació

PROVES

Quina Mètrica i Experiència
Universitat +25
F.A.U.

Formació i Millorament

639 239 758

dicost
Supermercat

Comers Alzina Barberà S.L.
Plaça Espanya 18
962560318 CADADAU

Servici a Domicili
o per recollir
en Tenda
692612031

Per Servici, Preu i Qualitat

Pizzas Yonkar

Comidas para Llevar

Comida Casera

Pollos Asados

Teléfonos

635 843 433

722 791 452

C/ Cataratas N°28

LLOMBAI

A 100 metros de Costum (Llombai)

Te llevamos

La compra
del supermercado

HORARIO

DEL TIENE AL TIENE

del lunes al día

del lunes al día
del lunes al día
del lunes al día

del lunes al día

Sí lo quieres, te lo llevamos

Te llevamos lo que quieras de:

Bares Restaurantes Terraces
Supermercados Farmacias Ferreterías
Tiendas Papelerías Y mucho más

633-435-724

TORRESCAMARA

José Torres Cuesta

**Avda. del Puerto, 332
46024 VALENCIA**

Tel: +34 902 112 118

Fax: +34 963 890 611

**jtorres@torrescamara.es
www.torrescamara.es**

162

RESTAURACIÓN Y CONSERVACIÓN

mercedes@emr.es

www.emr.es

Mercedes Orti Ballester

Dirección

Tel: 96 139 98 62

**C/ Santa Amalia, 2
Entresuelo, 1 - local 8, 46009
Valencia España**

Ben guapa!

671983290

BISBAL
PAELLES
MONUMENTALS

Alberto Bisbal

Móbil: 663 849 512

163

Avinguda Montolíb: 29 • 46260 L'Apostol (València)

www.bisbalpaellesmonumentals.es

info@bisbalpaellesmonumentals.es

Restaurante **El Moliner**

Menú diario • Arroces • Almuerzo popular
35 platos a la carta para elegir

RESERVAS ☎ 693 793 106 • 961 145 973

Avenida País Valencia, 20 • 46195 LLOMBAI (Valencia)

164

Panaderia - Pasteleria

José PONS

**LA TENDETA
AV.AUSIAS MARCH,
39 LLOMBAI**

**TELF:
677 408 218
96 299 00 01**

EMBALAJES

Serraenvas

Sociedad Limitada

**FABRICACIÓN DE
ENVASES
PARA FRUTAS**

165

www.serraenvas.com

e-mail: serraenvas@serraenvas.com

Ctra. Catadau - Benifayó, Km. 3

Avda. de Alfarp, s/n
Tel. 962 550 400
46196 CATADAU
(Valencia)

e-mail: tallermarquesat@gmail.com

- Diagnósis e inyección
- Mecánica y electricidad
- Plancha y pintura
- Aire Acondicionado

TU COCHE A GAS

AHORRA HASTA

UN 45%

SUPER Marquesado **MARKET**

Carretera alfarp, 3
46195 Ilobai

Horario
De Lunes a Domingo
Mañana 8:00 A 14:00
Tarde 17:30 A 21:00

COOPERATIVA AGRÍCOLA DEL MARQUESADO S. COOP. V.

E/ Maestro Torres Rviz, 23 - 46195 Ilobai (Valencia) - Telf. 96 255 04 34

SERVICIOS PARA NUESTROS SOCIOS

- Sección Hortofrutícola
- Seguros Agrarios
- Sección Tienda Suministros
- Sección Tractores
- Sección Almazara

Cristina Climent

Sala de Perruqueria

Rv. Rusos Merch, 35 b
46195 LLOMBAY (València)

☎ 652 81 04 49

168

FERRETERIA AVINGUDA HOBAS

ACI TROBARAS TOT EL QUE NECESSITES

- Esmolats cadenes motoserro •
- Atenció al client 962 553 014 •
- Pagament amb targetes •
- Còpies claus seguretats •
- Personal qualificat •

Avinguda d'Alfarp, 20 - Tel. 962 553 014
CATADAU (València)

Jorge Garcia

Fotografía

☎ 688287852 @jordi_estudio_fotografia f Jordi Garcia

La Casona del Abuelo
Enrique

Alojamiento Rural

¡Felices
Fiestas!

606.834.496

www.lacasonadelabueloenrique.com

www.lacasonadelabueloenrique.com

661500030

661500027

info@nicoflors.com

NicoFlors

Venda de material escolar i d'oficina
Enquadernacions, Fotocòpies, Plastificacions
Regals, Premsa i revistes

Avda. Ausias March, 39B - Tel. 962 550 407 • LLOMBAI

ASSEGUANCES

Lliso Martínez S.L. **SEGUROS REALE**

autos • vida • casa • empresa
comerç • salut • caçadors...

Avda. Ausias March, 39B - Tel. 962 550 407 • LLOMBAI

Tel. 647647896

Avda Pais Valencià Nº/40

Peluquería PAU

Hombre - Mujer

UNISEX

C/ Gómez Ferrer, 1 - Tel. 962 550 330 - ALFARP

ROS STUDIO

GASTROBAR Y COCINA DE MERCADO

RESERVAS: 96 255 09 35

RESERVAS: 658 43 60 95

RESERVAS: sandujoliers@gmail.com

172

SANDU J IERS

C/ Mestre Torres, 18
46195 Llombai
(Valencia)

T. 96 255 09 35
M. 658 43 60 95
sandujoliers@gmail.com

C/ TEJAR N. 13 TEL. 962550462

LOS PRECIOS MÁS BAJOS

MÁS DE 35 AÑOS A SU SERVICIO

TALLERES

Mecánica - Electrónica

Electricidad - Plancha

Aire acondicionado

Diagnosis

Limpieza de coches

Normal 30€ / Completa + tapizados 50€

SERVICIO AGRIA

NEWHOUSE

C/ Diputación, 5

Tel. 962 990 210

Móvil 625 545 815

46195 LLOMBAI (Valencia)

Juan Luis Climent Conchell

Mecánica general

Vos esperem a les noves instal·lacions!

C/ Francisco Cardà Boig, 41 B

46195 Llobmà (València)

Tel. 96 299 04 13

elperellis@gmail.com

174

Encordados de Raquetas
Trofeos, Serigrafía,
Equipamiento Deportivo en General

C/ Marques del Turia 95 bajo trg.
46910 BENETÚSSER (Valencia)

TEL.: 96 117 17 83

bar
restaurant
Marquesat

Avda. Maestro Torres, 26

46195 LLOMBAI

Tel. 96 299 10 32

AUTOMOCIÓ

Reparació i
manteniment de
automòbils, vehicles
industrials i agrícoles

Pl. Sagunt 144, Burjassot, 46101
913 117 489 (C/ Castelló)
913 009 600 (C/ Sagunt 144)

TEL: 913 009 600 (C/ Sagunt)
913 117 489 (C/ Castelló)
913 009 600 (C/ Sagunt)

Javi Boix

913 120142

Autocars Muro
Autocars Muro

BAR NELA

• ALMUERZOS
• CENAS FINES DE SEMANA
AVDA. PAIS VALENCIA, 13

TEL. 642 665 061

TEXTIL I LLAR MARIA DOLORES

400, Sagunt, Burjassot, 46101
913 117 489
facebook.com/maria.dolores
facebook.com/TextilIMariaDolores

TEL: 913 117 489 (C/ Castelló)
913 009 600 (C/ Sagunt)

Saló d'estètica

Mª José

Tel. 96 255 03 69
Mòbil 629 616 104

CAFETERIA HORNÓ TRADICIONAL
PANADERIA PASTELERIA

Marina
José Isabel Osca

C/ Major 19 - 46100 LLOMBAI (València)
Tel 96 255 05 80

176

Atelier
ART FLORAL

C/ Major 5 Castellón (València)
Oficina d'art floral
Tel 629 456 731

AJUNTAMENT DE LLOMBAI

Telèfons d'interés

SEGURETAT

POLICIA LOCAL	962 550 487 / 647 703 871
GUÀRDIA CIVIL (LLOMBAI)	962 550 406
GUÀRDIA CIVIL (VALÈNCIA)	062
GUÀRDIA CIVIL TRÀNSIT	963 695 899
CONSORCI DE BOMBERS	963 481 252
AGENT MEDIAMBIENTAL DE LLOMBAI	669 819 561 / 112

SANITAT

CONSULTA SANITÀRIA DE LLOMBAI	962 980 270
CENTRE DE SALUT CATADAU	962 802 210/962 980 212
CENTRE DE SALUT ALFARP	962 980 290
CENTRE DE SALUT CARLET	962 980 250
URGÈNCIES C.S. CARLET	962 980 245
HOSPITAL DE LA RIBERA ALTRERA	962 458 100
AMBULÀNCIA DE LA RIBERA	961 281 832
FARMÀCIA LLOMBAI	962 991 845
FARMÀCIA CATADAU	962 553 813
FARMÀCIA ALFARP	962 991 829

EMERGÈNCIES

CENTRE DE COORDINACIÓ GENERALITAT	112
-----------------------------------	-----

AJIDES

INFORMACIÓ GENERALITAT (TELÈFON PROP)	012
TREBALLADORA SOCIAL	962 550 403 / 962 553 843
ASISTÈNCIA AL MENOR	900 100 833
CENTRE DE LA DONA 24 HORAS	900 580 888
INFORMACIÓ A LA DONA AFERS SOCIALS	900 191 810
INFORMACIÓ AL CIUTADÀ	963 100 810
INFORMACIÓ AL CONSUMIDOR	963 511 237
INFORMACIÓ TOXICOLÒGICA	915 628 420
SERVEI DE DROGODEPENDÈNCIES	900 161 515
TELÈFON DAURAT TERCERA EDAT	900 222 223
TELÈFON ESPERANÇA	963 916 806

INSTITUCIONS

AJUNTAMENT DE LLOMBAI	962 550 403
AJUNTAMENT DE CATADAU	962 550 002

AJUNTAMENT D'ALFARP	962 990 569
BIBLIOTECA PÚBLICA	962 990 563
COOPERATIVA AGRÍCOLA MARQUESADO	962 550 434
LLAR DELS JUBILATS	662 103 633
C.E.I.P. SANT FRANCISC DE BORJA	962 980 080
I.E.S. CATADAU	962 990 754
E.F.A. LA MALVESIA	962 550 420
E.F.A. TORRELEUDJA	962 990 878
PARRÒQUIA DE LLOMBAI	962 550 432
PARRÒQUIA DE CATADAU	962 550 037
PARRÒQUIA D'ALFARP	962 550 037

ALTRES SERVEIS

AGUA POTABLE LLOMBAI	962 990 992
AGUA POTABLE (AYORES)	963 860 638
IBERDROLA (ATENCIÓ AL CLIENT)	901 202 020
REPSOL BUTÀ	901 100 100
SERVEI (CARLET)	962 531 062
CONF. HIDROGRÀFICA DEL XIQUER (GUARDA)	669 843 436

COMUNICACIONS

ESTACIÓ D'AUTOBUSUS VALÈNCIA	963 466 266
AUTOBUSUS BURJOL	963 491 425 / 963 495 113
AUTOBUSUS CÁNOVAS	962 550 591 / 607 636 595
RENFE (INFORMACIÓ I RESERVES)	900 240 200
METRO VALÈNCIA (INFORMACIÓ)	900 461 046
AJUDA EN CARRETERA	900 123 505
AEROPORT MANNES	961 598 500
TAXI ALGINET	687 535 763
TAXI CATADAU	960 780 737 / 607 817 387

ANUL·LACIÓ DE TARGETES BANCÀRIES

4 B (MASTERCARD, VISA, VISA ELECTRÓN)	913 626 200
AMERICAN EXPRESS	900 111 135
DINERS	917 815 900
EL CORTE INGLÉS	901 122 122
RED 6000	915 945 335
SERVÍ - RED (MASTERCARD, VISA)	915 192 100
TARGETA AURORA	900 121 414

Imatges del Convent i l'Església de la Santa Creu de Llorbals, fundada el 1544 per Sant Francesc de Borja.

El Papa Francesc va designar que l'Any Jubilar de Sant Francesc de Borja començara el dia 3 d'octubre de 2021, any en què es compleix el 350 aniversari de la canonització del sant duc i acabe el dia 3 d'octubre de 2022, coincidint amb el 450 aniversari de la seua mort.

Han sigut declarats temples jubilars, entre altres, la parròquia de la Santa Creu de la nostra localitat, Llorbals.

Rendim homenatge en esta portada a un dels personatges més importants de la nostra història, Sant Francesc de Borja, dedicant-li el seu honor, les nostres festes d'estiu.

